

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΘΑΟΣ ΚΥΝΟΣΑΡΓΟΥΣ ΑΡΙΘ. 36
ΚΑΙ ΘΑΟΣ ΝΙΚΗΣ ΑΡΙΘ. 2
ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΙΜΑΤΑΙ
15 ΛΕΠΤΑ 15

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

Η ΦΥΣΙΣ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΣΥΝΑΡΟΜΗ
'Εν ΒΑΛΛΑΙ, έτησία Δρ. 8
» » έξάμνος » 5
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ έτησία Φρ. 12
» » έξάμνος » 7

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ "ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ,"

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1892

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,"

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ὁξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Ἦν ὁ χαρμόσυτος ὕμνος τῆς πανστρατιάς τῶν Ἀγγέλων, εὐαγγελιζομένων τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος· θεία ἀπήχησις, ἥτις τοσάκις ἔκτοτε ἐδόνησε τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ ἤγειρε τὰς καρδίας. Ἀγγελμα κοσμοκρήρυκτον ἐξόχως ἐπαληθεύσαν· διότι ὄντως ἡ δόξα διεδέχθη τὴν ταπεινώσειν, ἡ εἰρήνη ἀπεκατέστησε τὴν ἐλευθερίαν.

Νάρκη πνεύματος βαθεῖα καὶ ἄλυκτος, σπηδῶν ἐξ ἠθικῆς πορώσεως, ἐκλυσις οἰκογενειακῶν ἠθῶν, καταπτώσις ἐξ ὕλιστικῆς προσηλώσεως πάσης ἀνθρωπίνης ἀξίας, ἀλληλενδέτως συνυπάρχασαι, ἀπετέλεσαν ἡρέμα τὰ νήματα, ὡς εἰπεῖν, δι' ὧν ὑφάνθη ὁ πυκνὸς πέπλος, ὅστις ἐπεκάλυψε τὴν ἐνωρὶς παρακμάσαν καὶ ἀποπλανηθεῖσαν ἀνθρωπότητα, ριφθεῖσαν ἀκατασχέτως ἐν τῇ νυκτὶ τῆς ἀπωλείας. Ἡ φιλοσοφικὴ τῶν πρώτων χρόνων τῆς διανοητικῆς ἀκμῆς σκέψις εἶχεν ἤδη προοιωνίσῃ τὴν μοιραίαν τοῦ ἐπιγεῖου βίου μεταλλαγῆν. ἐνῶ τῶν αἰῶνων ἡ λεληθυῖα ἀλλ' ἀκατάσχετος ροὴ εἰργάσθη ἀσφαλῶς τὴν διάσεισιν αὐτῶν τῶν θεμελιωδῶν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ὄρων, τῆς οὕτω ἀνευ προορισμοῦ.

Ἡκτινοβόλησεν ἐν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ Ρώμῃ, παρὰ λαοὺς ἔθνη, ἡ Ἔως τῆς μεγαλοφυΐας ἐπιχύσασα πάμφωτον ἀνταύγειαν εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς συνειδήσεως, εἰς τῆς καρδίας τὰς ἐσωτάτας πτυχάς. Ἀλλὰ δὲν ἤργησαν νέφη κελαινά, οἰονεὶ ὡς τις εἰμαρμένη ἐπακολούθησις τοῦ σελαγίσματος, νὰ σκιάσῃ τὰς κυμαινομένας λάμψεις, ν' ἀνακόψῃ τὸ ἔργον τῆς προόδου καὶ ἔκτοτε ἀγλὺς ἐσκότισε τῆς διανοίας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἰὸς ἐδηλητηρίασε τοῦ αἰσθήματος τὴν ἀγνείαν. Ὁ πειρασμὸς ἐξηυτέλιξε τὸ ὁμοιᾶλθες δημιουργήμα τῆς ὑπάτης ἐν τῷ κόσμῳ δυνάμεως. Ἡ ἐνοστικὸς ὀρμὴ ἐκυριάρχησε τῆς λελογισμένης σκέψεως· τὸ πάθος ἰσχυσε τοῦ αἰσθήματος, ὁ ἐγωισμὸς συνέτριψε τὴν εὐγενῆ αὐτοθυσίαν, ὁ ζῆφος ἠφάνισε τὴν μεγαλοφροσύνην. Οἱ λόγοι τοῦ φιλοσοφῆσαντος Ρωμαίου αὐτοκτόνου οὐδέποτε ὄντως ἐδείχθησαν ἀληθέστεροι. Καὶ ἐφθινεν ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἐπίπτεν ὁ κόσμος.

Τὸ σκότος διαδέχεται τὸ φῶς. Τὴν ἀμαρτιαν ἀγνίζει ἡ ἀληθὴς πίστις. Τὸν πέπλον, ὃν ἐπιμελῶς ὑφάναν αἱ χεῖρες τῆς ἀφροσύνης, διέρρηξεν ἀκτίς φωτός, σελαγίσαντος τὴν νύκτα ἐκείνην, ἥς τὴν ἐπέτειον ἐορτάζει σήμερον μετ' εὐλαθείας ἡ πεπολιτισμένη ἀνθρωπότης· τὸ φῶς ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιλάμψῃ, ἡ ἀλήθεια νὰ μὴ μεσουρανήσῃ.

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶχε ριζωθῆ, διὰ τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θεογνωσίας, ἐν τῇ θρησκευτικῇ συνειδήσει τῆς ἀνθρωπότητος· ἀπλῶς μόνον εἶχε θίξῃ ταύτην· ἡ προφητικὴ ἀναγγελία εἰσέδωε παντοτε εἰς τὰς νεφέλας τοῦ μέλλοντος, μαν-

τικὴ μόνον περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνακαινίσεως, οἷαν ἀπῆτειτό ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἡ ἀνθρωπίνῃ κοινωνία.

Ἐκ γονέων πτωχῶν, ἐκ βιοπαλαιστοῦ τέκτονος καὶ ἀφανοῦς παρθένου τῆς Ναζαρέτ ἐτέχθη, ἐν πνεύματι Κυρίου καὶ ἐξ ὑπερφυοῦς δυνάμεως, κατὰ τινα μετοικεσίαν, ἐν μέσῳ τῶν ἀχρύων τῆς φάτνης ὁ Ἰησοῦς. Διὰ τὸν ἀληθῆς Σωτήρα τοῦτον τοῦ κόσμου, τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεόν, φάτνη βεβαίως ἤρμοζε καὶ ράκη, ἀφοῦ οἱ βασιλικοὶ θρόνοι καὶ τὰ χρυσᾶ στέμματα καὶ αἱ πολῦτιμοι ἀλκυργίδες εἶχον ἀφθόνως ραντισθῆ διὰ τοῦ αἵματος τῶν σφαγιαζομένων θυμάτων. Τὸ στέμμα τοῦ Ἰησοῦ ἐλαμψεν ἐν τῷ μεσονυκτίῳ σκότει τῆς φάτνης μετὰ γλυκύτητος ἀνεσπέρου. Τὴν κεφαλὴν του περιέστειψε πάραυτα ἡ αἶγλη τῆς Ἀθανασίας!

Ἡνδράθη, ἐδίδαξεν, ἐμαρτύρησεν. Ἀπὸ τῆς φάτνης ὀρμηθεὶς δὲν ἦτο δυνατόν ἢ εἰς τὸν Σταυρὸν νὰ καταλήξῃ. Σταυρὸν ὀδύνης, ἀλλὰ καὶ ἐξίλασμοῦ, σωτηρίας. Ἐγεννήθη ταπεινός· ἀλλὰ πόσον ἐνδοξὸς ἀπέθανε! Ταπεινός, γλυκὺς, παιδίον τὴν ψυχὴν ὑπῆρξεν ὁ ἀτήμητος κοινωνιστῆς ὁ ἐπιφανέστατος σύμπαντος τοῦ κόσμου διδάσκαλος. Παρεγνωρίσθη, ἐγλειάσθη, ἀλλ' ἐνίκησε. Ἡ καταδρομὴ τὸν ἐξύψωσεν.

Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ τῶν κοινωνιῶν ἐδραίωσις ὑπῆρξεν ἀρὰ γε ἀνάλογος πρὸς τῆς σοφῆς διδασκαλίας του τὸ μέγα καὶ ἀνακοινωνιστικὸν ἔργον; Ἡ θρησκευτικὴ πεποιθήσις κατέρριψεν ἀρὰ γε τέλειον τὰς ἐκ τοῦ τελματώδους βυθοῦ ἀναφύεσας ἀθεϊστικὰς καὶ μωροπίστους προλήψεις, ἐμετρίασε τὸν φλογώδη πυρετὸν τῆς ἀδικίας, τῆς ἀρπαγῆς, τοῦ ψεύδους, τῆς Φαρισαϊκῆς ὑποκρισίας; Ἐν τούτοις, ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἀλληλεγγύῃ, ἐν τοῖς ἠθικοῖς δεσμοῖς δι' ὧν ἠνωσε τοὺς λαοὺς ἀρρηκτικῶς ἡ συνείδησις περὶ τῆς θείας Προνοίας καὶ τῆς παγκοίτου ἀγάπης ἡ εὐεργετικὴ ἰσχύς, ἡ δημιουργικὴ δύναμις νέων ἠθῶν καὶ πνευματικοῦ βίου, ἐπετεύχθη πάντως ἡ ἀπολύτρωσις. Ὁ ἀστὴρ ἔλαμψε. Τὸ πᾶν ἐφωτίσθη.

Χρυτὸς, λιθάνος καὶ σμύρνα ὑπῆρξαν τὰ πρῶτα, ταπεινὰ δῶρα, ἀτινα θνητοὶ προσκυνηταὶ ἐναπέθεσαν εἰς τοῦ νηπίου τοὺς πόδας. Φιλήματα ἤδη ἀγνὰ ἐναποτίθενται ἐπὶ τῶν καθημαγμένων, τῶν παναχράντων ποδῶν του. Βεβαίως φιλήματα Ἰουδα δὲν θὰ λειψώσιν, Ἡρώδεις τῆς καταδυναστεύσεως, σταυρωταὶ τῆς ἀληθείας θὰ φέρωσιν ἐτι τὸν κλοιὸν τῆς βαρβαρότητος. Ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ φωτισμὸς τοῦ πνεύματος, εἰσὶν ἀνυπολογίστως κραταῖα καὶ ἀπροσμάχητα. Τὰ θεμέλια ἠγάσεν αἷμα ἀγνόν, τὴν οἰκοδομὴν ἤγειρεν αἰδὸς διδασκαλία. Τὸ οἰκοδόμημα ἐστὶ ἀδιάσλευτον. Τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ ἐθριάμβευσεν. Ὁ κόσμος ἀνεγεννήθη διὰ τοῦ μαρτυρίου. Τὸ δὲ μαρτύριον προεκάλεισεν ἡ γέννησις.

K.

ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

σταλαμάτιγο, γέροντα! — Πῆρ' ἡ ὄργη πήρε γιὰ νερό, καψόγρη!... Πᾶνε, θά σαπίουν τὰ πράγματα. Κι' ὁ μπάρπα Γιάννης ἀνεσηκώθη ραθύμως ἐπὶ τῆς μαλλίνης στρωμνῆς του ἐκσφενδονίσας μετὰ δυσθυμίας μακρὰν τὴν βαρεῖαν κάπαν του. Μόλις εἶχ' ἐξυπνίσῃ κ' ἔστειλε πρὸ ὀλίγου τὴ γρηά του νὰ ριζῆ μιά ματιὰ ἐξω ἀπὸ τὴν καλύβα ἴσια μὲ τὴν στάνην, ὅπου συνωθούτο αἱ πτωχαὶ αἰγες τοῦ χωρικοῦ κωδωνίζουσαι καὶ βελάζουσαι μετὰ παραπόνου καθ' ὅλην τὴν νύκτα, μέσῳ τοῦ ζηροῦ τυμπανισμοῦ καὶ τῆς μονοτόνου φλυαρίας τῆς ἀκαταπαύστου βροχῆς. Ἡ ἡὸς μόλις ὑπέφωσκε καὶ ἡ ἡμέρα τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων προσηνύετο σκοτεινὴ καὶ βροχερά, διαδεχθεῖσα πιστῶς κ' αὐτὴ τὰς ἀδελφάς τῆς μίαν ἐβδομάδα τόρα βροχεράς κ' αὐτάς. Ἡ γραιτιά δὲν ἤργησε νὰ γυρίσῃ. Εἰσήλθε κουκουλωμένη εἰς τὸ βραῦ σγκουόνι τῆς, ἀποστάζουσα ὅλη ἐκ τοῦ ἔσω, συγκρούουσα ἐκ τοῦ ψυχροῦ τοὺς ὀδόντας καὶ μόλις ψιθυρίζουσα μὲ τραυλιζούσαν φωνήν:

— Ἀσταλαμάτιγο, γέροντα!... Τὸ θαμβὸν φῶς τῆς ἀγῆς, προπίπτει διὰ τῆς ἡμιανοιχθείσης θύρας εἰς τὸν βυθὸν τῆς καλύβης, ὑπεδείκνυε παρὰ τὴν κενὴν στρωμνὴν τῆς γραιτίας σειρὰν βελεντζῶν ἐξωγκωμένων, ἐκ μέρους τῶν ὁποίων ἀντήχει ἐλαφρὸς, ἤρεμος ἀνασασιμὸς. Αἶφνης ἡ γραιτιά ἐπλησίασε πρὸς τὰς στρωμνὰς.

— Ἀρὴ Φανιώ! Μαριῶ μαρή, μαρή Γιούλια!.. Σκῶτε, θυγατέρες, κ' ἐφεξ.

Εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῆς γραιτίας ἠκούσθη κατ' ἀρχὰς θροῦς συγκεινυμένους, ἔπειτα ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ ἐκ τῶν μαλλίνων βελεντζῶν προετάρθησαν ἡμίγυμοι στρογγύλοι βραχιόνες, τὰ καλύμματα ἀπωθήθησαν βραδέως, τρεῖς ξανθοὶ κεφαλαὶ ἡμανεγερθεῖσαι ἦνοιξαν τρία ζεύγη οὐρανοθαφῶν ὀφθαλμῶν, ἡμικειλισμένον ἀκόμα ἐν πλήρει χάριτι καὶ μαγείᾳ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐν τῷ βυθῷ τῆς καλύβης διεγράφησαν εὐθαλεῖς καὶ κυματόεντες ὄρθιοι οἱ κορμοὶ τῶν λυγερῶν.

Τὴν ἐξέγερσίν των διεδέχθη ἀργυρόχροος χεῖμαρρος, θορυβῶδων ἐρωτήσεων.

- Πῆγες κατὰ γίδια, πατέρα;
- Βρέχει, μάννα, ἀκόμα;
- Πῶς καλοξημερώσατε;

Ἄλλ' εἰς τὴν πληθύν αὐτῆν τῶν ἐρωτήσεων ὁ μπάρπα Γιάννης ἔκουπεν ἀθυμῶν τὴν κεφαλὴν, ἐκτοξεύων κάπου κάπου καὶ καμμίαν βλασφημίαν, καὶ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ φαίου ἐξω οὐρανοῦ, ἐνῶ ἐφόρει δι' ἐντάσεων ὀκυκλῶν τῶν μυνῶν τοῦ σώματος του τὰ διάβροχα ἐκ τῆς χθὲς ἀκόμη τσαρούχια του. Ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος ἔστοχάζετο ὅτι ἐμελλε νὰ κατέλθῃ ἀπὸ πρωῒας εἰς τὴν πόλιν διὰ ν' ἀγοράσῃ τόσα καὶ τόσα χρεῖωδη διὰ τὴν ἐπίσημον ἐκαύριον, καὶ αὐτὸ τὸ ἀσταλαμάτιγο τοῦ καιροῦ ἔτρωγεν ἀπὸ τὴν καρδίαν του. Ἐξ ἄλλου πάλιν ἡ γραιτιά ἀνακινούσα εἰς τὸν νοῦν τὰς πολλὰς ἐργασίας τῆς ἡμέρας, τὰς δέικοπτε συνεχῶς μὲ τὴν τραυλιζούσαν ἀκόμη φωνήν τῆς:

— Σαρῶστα, καλομοῖρες κ' ἔσεξ: πιᾶστε ν' ἀνάψτε φωτιά καὶ θά ζυώσουμε τὸ Χριστόψωμα...

Ἡ λέξις Χριστόψωμα ἐπέδρασε ὡς μαγεία ἐπὶ τῶν λυγερῶν. Πάραυτα τὸ πῦρ ἦναψε ταχέως εἰς τὴν κυκλικὴν εἰς τὸ μέσον τῆς καλύβης γωνίαν, ἡ σκάφη ἢ περιέχουσα τὴν ἐξαιρετικὴν χιονώδη ζύμην τῆς ἡμέρας ἐτέθη παρακλιούσα αὐτῆς, κ' αἱ λυγερὰ ἀποῦ ἐπλύθησαν, ἐγονάτισαν κ' αἱ τρεῖς κατὰ σειρὰν, ἄλλη ἐκτείνουσα πρὸ αὐτῆς τὴν πλαστῆραν, ἄλλη χρίουσα δι' ἐλαίου τὰ στρογγύλα ταψιά, καὶ ἡ μεγαλύτερα ἀρχίζουσα νὰ τύπη διὰ τῶν ἐρυθρῶν μικρῶν γρονθῶν τῆς ρυθμικῶς καὶ μετὰ ἐπιχαρίτου ἀσθματος τὴν ζύμην τῆς σκάφης.

Ἄλλὰ μὲ ὅλην τὴν ἐνασχόλησίν των ταύτην τὸ στόμα

τῶν λυγερῶν ὡσεὶ διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ μίαν φορὰν ἀκόμη τὸ τοῦ σκηνικοῦ ἐκείνου φιλοσόφου Εὐριπίδου: φιλόσογον χρῆμα θηλειῶν ἔφυ, σμικρὰς τ' ἀφορμὰς ἢ λάδωσι τῶν λόγων, πλείους ἐπισφένουσι, δὲν ἐμεινεν ἀργόν.

— Ἀλήθεια θά πᾶς ἐτὴ χώρα, πατέρα; ἐψιθύριζε δειλῶς ἡ μία.

— Ἄμ' τί, χωρὶς κερὰ θά μείνουμε, μαρή; ἐπανελάμβανεν ἡ ἄλλη, διορθώνουσα τὴν προλάθησασαν.

Κι' ἡ μικροτέρα, ἡ παχουλὴ Γιούλια, μόλις ὑπανοίγουσα τὰ ροδόχροα χεῖλάκια τῆς, καὶ προσηλοῦσα, καθισμένη ἔστα γόνατα, μετὰ ζωηροῦ πόθου τὰ γλυκά, γλυκὰ ματάκια τῆς ἐπὶ τοῦ πολιοκροτάφου γέροντος:

— Κᾶνα μαντῆλι, νὰ ζήσης πατέρα!...

Κι' ὁ μπάρπα Γιάννης ὄσσην δυσθυμίαν κ' ἂν ἔκλειεν εἰς τὰ στήθη του διὰ τὸ ἀφόρητον ἀσταλαμάτιγο τοῦ καιροῦ, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ εἰς τὴν τρυφερὰν ἐκείνην ἐνατένισιν τὸ πατρικώτερον τῶν μειδιαμάτων του, καὶ νὰ ὑποσχεθῆ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου τῆς λιγυρᾶς ἐκείνης φωνῆς.

Ἐκρέμασεν εἰς τὸν ὦμόν του ἐντὸς τῆς κάπας τοῦ ταγάρου του, ἀποταμιεύσας προηγουμένως εἰς τὰ βᾶθη του τὸν ἐξ ἀραβοσίτου ξανθὸν ἄστρον του, καὶ ἔλαγας ξηρὰς ἐλαίας, ἐσκεπάσθη καλὰ μὲ τὴν κουκούλα του, ἤρπασε μὲ προθυμίαν νεανίου τὴν πολυχρόνιον ἀγκλίταν του, καὶ μέσῳ τῶν κατευθώσεων τῆς γρηᾶς του καὶ τῶν θυγατέρων του ἐχάθη μέσα εἰς τὴν ἀδιάκοπον βροχὴν κάτω πρὸς τὴν ὑπολευκάζουσαν δημοσίαν ὁδόν...

Ὁ μπάρπα Γιάννης μὲ τὰς χεῖρας ἐντὸς τῶν θυλακίων τῆς κάπας του, μὲ τοὺς πόδας βυθιζόμενους αἰετοπε ἐντὸς τοῦ πηλοῦ, ἔβαινε πάντα ἐμπρὸς ἀναρροφῶν βραδέως τὸν καπνὸν τοῦ σιγάρου του, βήχων συχνά, καὶ συχνότερα ρίπτων τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐξωγκωμένων πτυχῶν τοῦ σιλαγιῶ του, ἐνθα ἐνεφώλευον ὀλίγα μονόδροχμα καὶ περισσότερες χαλκόσ, τὴν χρῆσιν τῶν ὁποίων ἀνελογίζετο λεπτομερῶς κ' ἐπὶ πόλιν ὁ γέρον, μὴ λησμονῶν ἐξ ἄλλου τὸ γλυκὸ ἐκείνου βλέμμα καὶ τοὺς γλυκυτέρους ψιθυρισμοὺς τῆς Γιούλιας.

Ἀποῦ ἐτράθηξε ἕνα ποτήρακι ρωμίου εἰς τὴν παράγκν τῆς λίμνης τοῦ Ντουγγρῆ, κ' ἀπεινάζε πλησίον τῆς ἀνημμένης ἐκεῖ πυρᾶς ἀρετικὴν βροχὴν ἀπὸ τῶν ὤμων του, ἐπανελάθει ἐκ νέου τὸν δρόμον του πρὸς τὴν χώραν, ὅπου μέγα δῶρον πορείαν διέσχίζε ταχύ καὶ περίεργος εἰς πάντα θόρυβον κ' εἰς πᾶν ἀντικείμενον τὰς θορυβώδεις ὁδοὺς τῆς. Ἐπιλονείκησεν ἐπὶ πολὺ μετὰ τινος παντοπώλου τὸ τίμημα πενταδὸς κηρίων, καὶ ἀποῦ ἐπλήρωσε τὴν μεγάλην ταῖσασ του ἐκ τοῦ ἐλεκτοτέρου οἰνοπωλείου, κ' ἀπέθηνεν εἰς τὰ βᾶθη τοῦ ταγαρίου του διάφορα ἄλλα ἐλάχιστα ἀντικείμενα κ' ἐθυμῆθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν διὰ τὰ μανδῆλια τῶν θυγατέρων του, ἐχάθισε τότε εἰς μίαν γωνίαν τῆς πλατείας, καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τὴν προφύλαξιν μακροῦ ξυλίνου ἐξώστου, ἐγευματίσει μὲ πολλὴν ὄρεξιν ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ταγαρίου του, ἀδιαφορῶν πρὸς τὴν βροχὴν καὶ τὸν πέριξ τὸν θόρυβον. Ἐδρασε ὕστερα ἀσφαλῶς τὸ ταγάρου του μὲ τὰ ὄφωναί του, ἐσταματήσῃ πρὸς στιγμὴν πρὸ μίως στενῆς θύρας ἄνωθεν τῆς ὁποίας ἐθρέγετο μικρὰ ἐρυθρὰ σημαία κυματίζουσα ἐπὶ καλαμῶδους κοντοῦ, διὰ νὰ ροφήσῃ μιά πενταροῦλα, κ' ἔλαβε πάλιν τὴν εἰς τὰ ἴδια, μὲ πλειοτέραν εὐθυμίαν τώρα. Καὶ χάρης εἰς τὰς νευρώδεις κνήμας του, μ' ὄλον τὸ ἀδιάκοπον ἀκόμη ἀσταλαμάτιγο, τὸ ἐπερχόμενον σκότος: τῆς νυκτὸς τὸν εὐρεν εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ράχης, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ὁποίας τὰ φῶτα τοῦ χωρίου του ὑπέτρεμον περίχαρα κ' ἀπειροπληθῆ ἀνὰ τὰς καλύβας καὶ τοὺς οἰκίσκους. Καὶ ὁ μπάρπα Γιάννης προτοῦ νὰ καλομπῆ ἀκόμη εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης του, πρὸ τοῦ νὰ προφθᾶσῃ νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῶν ἀναμενόντων διπλῶν προσκεφαλαίων παρὰ τὴν γωνίαν, ἀνηρπάγη ἀπὸ τὴν γρηά του καὶ τὰς θυγατέρας του. Τὸν ἀπέθηκαν, ὀγλήγωρα

παρὰ τὰς βομβούσας τῆς γωνίας φλόγας, μέσῳ τῶν ὁποίων ἐχάνετο ἡ κοχλάουσα χύτρα μὲ τὸ ἀπλοῦν ἐσπερινὸν ἔδεσμα, τοῦ ἀπῆρσαν τὴν διάβροχον κάπαν του, τοῦ ἔβρασαν ἀμέσως ἕνα καφέ, καὶ τὸν ἐτριγύρισαν κατόπιν μὲ πρόσωπα πλήρη χαρᾶς κ' εὐθυμίας. Τὸ ταγάρου ἐξεκένωθη ταχέως, τὰ κηρία ἀπετέθησαν εἰς τινὰ γωνίαν παρὰ τὸ εἰκονοστάσιον. πρὸ τοῦ ὁποίου ἔλαμπε ζωηρὸν φῶς καθαρὰς κανδήλας, ἐνῶ τὰ χρωματιστὰ μανδῆλια ἀνηρπάγησαν θριαμβευτικῶς, παρετηρήθησαν ἐπὶ πολὺ, τὰ ἐπ' αὐτῶν ἐξωγραφημένα ἀνθη ἐσκολιάσθησαν περισσότερον, ἐφορέθησαν μὲ πολλὴν φιλαρέσκειαν, ἐθωπεύθησαν, ἐφιλήθησαν τέλος, ἕως ὅτου ἐδέησε νὰ παρέμβῃ ἡ φωνὴ τῆς γραιτίας διὰ ν' ἀφεθοῦν ἡσυχᾶ:

— Καλὰ ντέ!.. καλὰ ντέ, μαρὲς καλομοῖρες! ριζτε καὶ κᾶνα μάτι στὸ τσοουκάτι.

Ἡ μικρὰ καλύβη ἀπῆστραπτεν ὅλη ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἐκ τοῦ λυχνοστάτου ἀνηρτημένου λύχνου. Πανταχοῦ ὀλόγυρα ἐφ' ὄλων τῶν ἀντικειμένων ἡ οἰκιακὴ καθαριότης καὶ ἡ ἀρμονικὴ τάξις ἐνέφανον, ὅτι ἡ γραιτιά κ' αἱ θυγατέρες τῆς δὲν διήλθον εἰς τὰ χαμένα τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας. Τὸ μικρὸν τραπέζακι εἰς τὴν ἄκρην μὲ τὸ καθαρὸν τοῦ τραπέζομακρόνιλον, μὲ τὸ μεγάλο ἐπ' αὐτοῦ ροδοψημένον Χριστόψωμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θά ἐσήκωνε τὴν πρωῒαν ὁ παπᾶς τὸ ὕψωμα, μὲ τὸ ζαχαρωμένο κίτρο του, γλυκίσμα τὸ ὁποῖον ἐξεύρουσαν νὰ κάμνουν τόσον ὠραῖον αἱ χωρικοὶ τῆς Γορίτσας διὰ τῶν ἀφθόνων κίτρων τῶν περιφῶνων περιβολιῶν των, μὲ τὴν γλυκειαν ρεβανθὴ του καὶ μὲ τὴν μικρὰν φιάλην εἰς τὸ πλάγι πληθῆ ξανθοῦ ρωμίου, τὸ ἀπὸ τῶν δοκῶν τῆς κορυφῆς κρεμάμενον ζεύγος τῶν ἀπειλωμένων ὀρνίθων διὰ τὸ γεῦμα τῆς πρωῒας, τεμάχιον χοίρου παραπέρα, τὰ στίλβοντα ἀγγεῖα ἐξ ἄλλου, τὸ ἐστρωμένον καλῶς διὰ μαλλίνων ὕφασμάτων ἔδαφος, αἱ καινούργιες ἐνδυμασίαι τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς, τὰ ἐρυθρὰ φορέματα τῶν λυγερῶν, κόκκινα-κόκκινα ποῦνε γιὰ τρέλλα, αἱ κεντισμέναι ποδιές των αἰτίνας ἐλακτάριζον ἀπὸ τῶρα διὰ τὰ βλέμματα τῆς πρωῒας στὸ μοναστήρι τῆς Μυριτιάς, τὰ μικρὰ πολκάκια των ἀναδεικνύοντα τὰς εὐγράμμους ὠμοπλάτας των καὶ τὰ καμπυλωτὰ στήθη των, ἐπὶ τινος κασελάς τοποθετημένα, τὸ ἀφρίζον ἀκόμη γάλα τῶν αἰγῶν ἐντὸς παμμεγέθους ξυλίνης παδέλας, ὅλα, ὅλα ἔλαμπον, ἀπῆστραπτον καινούργη, φιλόκαλα, εὐτυχισμένα, ἀναμεινόμενα ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν ποθητὴν πρωῒαν τῶν Χριστουγέννων. Καὶ τὸ πατρικὸν τοῦ μπάρπα Γιάννη βλέμμα ἐπανεπαύετο γηθοσύνως περιστρεφόμενον πότε μέσῳ τῆς πτωχῆς καλύβης του, καὶ πότε ἐπὶ τῶν χαρωπῶν ὄψεων τῶν θυγατέρων του, κ' ἐνῶ τὸ πῦρ τῆς γωνίας ἀνιθαλπε βαθυμῶδον τὰ ἀποφυγνέντα ἐκ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ καμάτου μέλη του, ὁ γέρον ἐνωτιζόμενος ἐξω τῆς πτώσεως τῆς βροχῆς, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ μέρος τῆς γρηᾶς του, ἧτις δὲν ἔπαυε ν' ἀναμινγύνη διὰ κοχλιαρίου τὰ λάχανα τῆς κοχλαζούσης χύτρας, κ' ἐπανελάμβανεν ὑπομειδιῶν συχνάκις πρὸς αὐτήν:

— Ἀσταλαμάτιγο, καψόγρη!..

Ἡ νύξ ἠπλοῦτο βαθεῖα ἀκόμη, πυκνὸν σκότος ἐκάλυπτε τοὺς ἀγρούς καὶ τοὺς λόφους, καὶ ἡ βροχὴ, ἡ ἀκούραστη βροχὴ ἐπιπτε πάντοτε. Κάτω εἰς τὸ βάθος τῆς μικρᾶς φάραγγος ἐπὶ τῆς κορυφῆς μικροῦ ὕψωμάτος, τὸ μοναστήρι τῆς Μυριτιάς κατεφλέγετο ὅλον ἐκ τῶν κηρίων, τὰ σημαντρά του ἔχον μέσῳ τοῦ ζηροῦ τῆς βροχῆς κρότον τὴν γλυκειὰν προσκαλιάν των, κ' αἱ ὕψηλαί κορυφαὶ τῶν πυκνῶν κυπαρίσων του ἐσύριζον ὀργίλιως. Ἀπὸ ὄλων τῶν περὶ λόφων μικρὰ φαναράκια κινούμενα, πλῆσιάζοντα, πρὸς στιγμὴν ἀποκυρτόμενα, κ' ἀναφανόμενα πάλιν μέσα εἰς τὴν βαθεῖαν νύκτα, καθήρχοντο ἀδιακόπως πρὸς τὸ μοναστήρι φωτεινὰ, φωτεινὰ, προάγγελοι τῆς μεγάλης χαρᾶς, μικροὶ ἀδελφοὶ τοῦ λαμπροῦ τῶν Μάγων ἀστέρος. Ὁ μπάρπα Γιάννης περιβεβλημένος τὴν καθαρὰν φουστανέλλαν του, τὴν καινούργη κάπαν του, μὲ μικρὸν ἀνὰ χεῖρας φανόν, ἡ γρηά του μὲ τὸ μαῦρον σγκουόνι τῆς, αἱ θυγατέρες τῆς ἀπαστράπτουσαι καὶ αἱ τρεῖς ἐκ γλυκύτητος κ' ἀνυπομονησίας, καθήρχοντο ὁμο-

θυμαδὸν εἰς τὸ μοναστήρι. Ἡ λιθόστρωτος αἰλή του κάθυγρος ἐκ τῆς βροχῆς ἀντενάκλα ἀδιακόπως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς τὰς ἐκτεταμέναις τῶν φανῶν ἀκτίνας καὶ τὰς μακρὰς σκιὰς τῶν χωρικῶν, τὰ σημαντρά του δέχονον ὄλον τὸν ἦχόν των, καὶ τὰ ψηλὰ κυπαρίσσια ἔκυπτον τὰς βομβούσας κορυφὰς των πρὸ τῶν φωτισμένων κιγκλιδωτῶν θυρίδων τῶν κελίων τῶν μοναχῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ἠκτινοβολοῦσε ὑπὸ τοὺς σελαγισμοὺς καὶ τὰς θλάσεις τῶν λάμπων τῶν ἀπειροπληθῶν κηρίων, ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν κ' ἐπιχρυσωμένων εἰκόνων του. Οἱ μοναχοὶ μὲ τὰ μαῦρα ράσα των, καὶ τὰς γυμνωμένας κεφαλὰς των παρετάσσοντο ἐνθεν κ' ἐνθεν τοῦ ναοῦ. Ὅπισθεν, οἱ χωρικοὶ μὲ τὰ καθαρά των ὑποκάμισα καὶ τὰς λευκὰς φουστανέλλας των, εἰς τὸν γωνιακὴν αἰ γωνιαίξες μὲ τὰ πλοῦσια νυμφικὰ φέσια των φρισσαντα ὑπὸ τὸν γλυκὸν χρωματισμὸν των, μὲ τὸν ἀποστράπτοντα μακρὸν χρυσοῦν θύσανόν των, μὲ τὰ χρυσοπάρυφα κοζοκιά των, αἱ λυγερὰ μὲ τὰ πολυχρῶμα μανδῆλιά των ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μὲ τὰς μακρὰς καὶ ἀνὰ ζεύγη ἐρριμμένας ἐπὶ τῶν ὠμοπλατῶν πλεξίδας, μὲ τὴν ἀπλήν καὶ σεμνὴν ἐνδυμασίαν των, εὐλαβῶς πάντες ἀκροῶντα μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας τῆς λειτουργίας. Καὶ διεχύνοντο ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον σιγῆν οἱ γλυκεῖς ψαλμοὶ τῶν μοναχῶν, ὕμνούντων τὴν γεννησιν τοῦ μικροῦ Ἰησοῦ.

Τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἐπικολούθησε ζωηρὰ ἐξαφίσι φανῶν κ' εὐθυμίας. Ὅλων τὰ γέλη ἠνολήθησαν εἰς τὴν γλυκειάν ἐπιφανῆσιν τοῦ αἰχρόνια πολλὰ, καὶ ὅλοι ἐσφύριζαν ἀλλήλων τὰς χεῖρας, χεῖρας σκληρὰς καὶ τυλώδεις.

Τὰ φαναράκια διεσκορπίσθησαν καὶ πάλιν ἀνὰ τοὺς λόφους, αἱ σκιαὶ διεγράφησαν ἐκ νέου ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τῶν φανῶν, κινούμεναι εὐθὺς μέσῳ τῆς ἀτελευτήτου βροχῆς, ὁ ναὸς ἔδρασε διαδοχικῶς τὰ κηρία του, οἱ μοναχοὶ ἀπεσφύθησαν εἰς τὰ κελιά των, καὶ μόνον ἡ γλυκειὰ τῶν σημαντῶν τῆς Μυριτιάς ἀπῆχθαις ἐξύπνα ἀκόμη τὴν ἠχώ τῆς φάραγγος, σθυνομένη ὄλον ἐντὸς τῆς οἰμωγῆς τῶν ὕψηλῶν κυπαρίσων, καὶ τοῦ μουρμουρίσματος τοῦ ἔσω. Πόσον ἀπλᾶ καὶ πόσον γλυκὰ γεννᾶται ὁ Χριστὸς εἰς τὰ χωριά μας..

Ἐξω, ἐκ τῆς ἀνοικτῆς κυκλικῆς τῆς καλύβης θύρας διαφαίνεται γλυκειά, διαγελωσα μυστηριωδῶς ἡ ἐξοχὴ ἀναμέσον τοῦ ὑγροῦ πέπλου τῆς. Χάνονται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν πρωῒνὴν ομίχλην τὰ βουνὰ τῆς Μακεδονίας, ἡ παρὰ τοὺς πόδας των γελαστὴ λίμνη, οἱ ἀγροὶ καὶ τὰ περιβόλια τοῦ χωριοῦ, καὶ μόλις ἀπαστράπτουν ἀπωτέρω αἱ χιονοστολισμέναι κορυφαὶ τοῦ Πανατιωλικοῦ. Ὁ καπνὸς τῶν στεγνῶν διασκορπίζεται γλυκός, μυστηριωδῶς καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν θολὸν οὐρανόν, οἱ ἀνθοστεφάνωτοι κλάδοι τῆς ἀμυγδαλιᾶς ὑποτρέμου λευκοί-λευκοὶ ἐπὶ τοῦ πρανοῦς τοῦ βουνοῦ, καὶ τὰ στρουθία διαπιδῶντα ἀπὸ στέγης εἰς στέγη, ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον χαίρειτιζον εὐτυχῆ μέσα εἰς τὴν βροχὴν τὰ γλυκὰ Χριστούγεννα. Αἱ ὄρνιθες ἀποτίθενται ροδοθαφεῖς ἐπὶ τοῦ σοφᾶ. Ὅλοι καταλαμβάνουν τὰς θέσεις των.

Ὁ γέρον ἀνέσπερε τώρα τὰς χεῖρας τοῦ ὑποκαμίσου του, ἐσταυροκοπήθη ὑπομειδιῶν, κ' ἀνέλαβε τὸν ἄρτον. Τὰ βλέμματα ὄλων εἶνε ἐστραμμένα ζωηρὰ καὶ χαρωπὰ ἐπὶ τῆς μορφῆς του. Ἡ μάχαιρα καταπίπτει ἐπανελημμένως ἐπὶ τοῦ ἄρτου, καὶ εἰς ἐκάστην πτώσιν μικρὸν τεμάχιον κυλινδρικὸν κυλίεται ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, προσφερόμενον κατὰ σειρὰν εἰς ὄλους. Καὶ ὁ γέρον εὐτυχῆς σταυροκοπεῖται ἐκ νέου, κάμνων ἀρχὴν τοῦ ἐπισήμου γεύματος.

— Χρόνια πολλά, ἀρὲ σεῖς!..

— Νὰ ζήσης πατέρα!..

Καὶ τὸ γεῦμα ἀρχίζει σιωπηλὸν κατ' ἀρχὰς, διαχυνόμενον ἀργότερα εἰς γοργὴν εὐθυμίαν. Ἡ ὀγκώδης ξυλινὴ ταῖσσα περιστρεφόμενη περὶ τοῦ σοφᾶ ἐκδιώκει ταχέως πᾶσαν ἄλλην σκέψιν, πᾶν ἄλλο ὄνειρον ἡ γραιτιά λησμονεῖ τὰς γλυκειὰς προσδοκίας τῆς, ὁ μπάρπα Γιάννης διὰ τῆς ἰδίας εὐθυμίας του ἀποδιώκει μακρὰν αὐτοῦ πᾶσαν φροντίδα, καὶ μακρὰν τῶν μνηστευμένων τὴν ἐμφυτον χρυσὴν ἐκείνην δειλίαν. Αἱ λυγερὰ προσηλώνουν εὐθέα τώρα τὰ βλέμματά των

ἐπὶ τοῦ νεύλουτος. Διὰ τὴν Φανὴν πλέον δὲν εἶνε ξένος, οὐτὲ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ πατρὸς ὁ εὐθαλὴς λεβέντης της, καὶ ἡ νεανικὴ ψυχὴ της ἀφίεται ἐλευθέρω νὰ περυσίῃ πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ της. Ὁ μικρὸς Ἰησοῦς ἐνσταλάζει τὴν ἀληθῆ καὶ ἀμιγῆ παντὸς ἄλλου συναισθήματος ἀγάπην εἰς ὄλων τὰς καρδίας, καὶ γλυκύτητα εἰς ὄλων τὰς ὄψεις· ἡ μικρὰ Γιουλίτσα πληροῖ τὴν καλύβην δι' ἀργυρῶν ἐκφωνήσεων, ὧν ἐκτὸς τὴν ἀπήχησιν ὁ μπάριμπα Γιάννης ὑποδέχεται διὰ γλυκυ-

τάτων μερδιαμάτων. Τὸ ἔσμα τῶν Χριστουγέννων, ἡ ἀποκορύφωσις αὐτῆς τῆς εὐτυχίας τῆς γλυκειᾶς ἡμέρας, ἀντηγεῖ ἤδη ἐκ τῶν χειλέων ὄλων, μὴ ἐξαιρουμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ πολιορκητάτου γέροντος, ὅστις τείνων τὴν τοίτσαν πρὸς τὴν γῆρά του, καὶ μεταφέρων τὸ βλέμμα ἀπὸ τὸ ἀγαπημένον ζῦγος πρὸς τὰ δύο ἄλλας θυγατέρας του, ἀναφωνεῖ ὑπομειδιῶν πονηρῶς:

— Καὶ τοῦ χρόνου Χριστοῦγεννα, ἀρὴ καψόγρη!...

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΟΡΦΑΝΗ

(Εἰκὼν)

Εἶνε ἡμέρα Χριστουγέννων. Ἡ χαρὰ, ἡ εὐτυχία, ἡ γαλήνη πληροῖ τὴν μικρὰν καλύβην. Ὁ γέρωπατέρας, ἡ γλυκεῖα μάνα, τ' ἀδέλφια, ὄλοι ἠνωμένοι ἐν πνεύματι ἀγάπης, κάθηνται συμμαζευμένοι ἐγγύς τῆ ἐστία, ἐν ἡ τριζοβολοῦσι κατόμνα τὰ ξύλα, ἐκ τῆς ἀναλαμπῆς τῶν ὁποίων θαλπεραὶ ἀναδίδονται αἱ φλόγες. Ἐορτάζει ἡ εὐτυχὴς οἰκογένεια ἐν ζῆλευτῇ ὁμοιοῖα καὶ ἀδόλω χαρᾷ τὴν ὑψίστην, τὴν γλυκυτάτην τῶν οἰκογενειακῶν ἐορτῶν, πλήρης τῶν ἀγνῶν, τῶν ἐνθέων ἐκείνων αἰσθημάτων, ἅτινα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ γεννᾷ ἡ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβὴς ἀνάτασις τῶν ψυχῶν, ἡ ἱερὰ πρὸς τὰς οἰκογενειακὰς παραδόσεις προσήλωσις. Καὶ ἂν ἐξῶ μαίνεται ἄγριος καὶ παγερός ὁ βορρᾶς, ἂν ἀραιαὶ νιφάδες χιόνος, ὡς λευκὰ νεόκοπα ἄνθη, πίπτουσι καὶ στοιβαζόμενα καλύπτουσι τὰς στέγας καὶ τὸ ἔδαφος, ἐν τῇ οἰκογενεῖα ὅμως ἐπικρατεῖ ἡ θερμότης τῶν αἰσθημάτων, ἡ μεγάλη καὶ ζωοδοτεῖρα τῆς εὐτυχίας φλόξ λαμπυρίζει. Τί πρὸς αὐτὴν ἂν ὁ χειμὼν ἐντείνεται, ἂν ὁ γλυκὺς οὐρανὸς θολοῦται, ἂν ἡ γῆ ὑπὸ στρώματος χιόνος καλύπτεται; Ἡ Πίστις, ἡ Ἐλπίς καὶ ἡ Ἀγάπη, ἡ τριάς αὐτῆ τῶν προσφιλεστάτων θεοτήτων, ἡ ἐμφυσῶσα εἰς τὰ στήθη τὴν χαρὰν, ἡ ἐφαλοῦσα τὴν γαλήνην, ἡ ἐμπνέουσα τὸν ἡμερον, ἡ ἐπιρρίπτουσα τὴν λήθην, κατασκυνοῦσιν ἐν τῷ ἀπερίττῳ οἰκίσκῳ.

Ὁ γέρω ἐνθυμεῖται τὰ περασμένα χρόνια τῆς νεότητός του; ἡ μάνα ἀντλεῖ τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἐλπίδα ἀπὸ τοῦ ἠρέμου βλέμματος τῆς κόρης της; ἡ κόρη ἀφαιρεῖται ἐπὶ τινος στιγμῆς, πλάττουσα ἐν τῇ φαντασίᾳ νεανικὰ ὄνειρα ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ἠδύνουσι τὴν ζωὴν καὶ ζωπυροῦσι τὴν καρδίαν.

Ἡ τράπεζα ἐστρώθη. Τὸ Χριστόψωμο, ὅπερ ἠτοίμασεν ἀπὸ τῆς προτεραίας ἡ μάνα, ἀναμένει διὰ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς τὴν μάκαιραν, ἥτις θὰ τὸ ἀνατάμῃ· ὁ κοῦρκος ροδίζει διαχέων γαργαλιστικὴν κνίσσαν, ὁ οἶνος πληροῖ τὰς φιάλας, τὸ γάλα νοπότατον, μόλις πρὸ ὀλίγου ἀλμυρῶν, ἐκομίσθη ἐντὸς κυπέλλων, αἱ ξηραὶ ὀπώραι ἀφθονοῦσιν. Τί εὐτυχισμένα Χριστοῦγεννα!

Ἡ ζωὴ πλημμυρεῖ. Ἡ χαρὰ θάλλει. Μαγικὸς λάμπει ὁ ἀστὴρ τῆς Ἀγάπης.

Εἶνε ἡμέρα Χριστουγέννων. Ὁ κόσμος ποσῶς δὲν μετεβλήθη. Ἄσματα, ζωὴ, χαρὰ. Ὅλοι ἀδελφοποιοῦνται ἐν τῇ κοινῇ ἐορτῇ τῆς ἐπετείου τῆς διασώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τοῦ ῥύπου τῆς ἁμαρτίας. Ἀλλὰ τὸν οἰκίσκον ἐκεῖνον, ἐν ᾧ ἔλαμπεν ἡ χαρὰ, ἐπλημμύρει ἡ ζωὴ, ἐθαλλεν ἡ εὐδαιμονία, διατὶ ἀκτίς ἡλίου δὲν τὸν φωτίζει, ἄσμα οὐδὲν ἀκούεται, τὰ παιδιὰ, οἱ λάλοι ἔμνηται τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως ἀδιαφόρως παρέρχονται πρὸ αὐτοῦ, χωρὶς νὰ διαχύσῃσι θυμῆρις τὰς χαρμο-

σύνους μολπὰς των; Διὰτὶ ἡ ἐστία δὲν τριζοβολεῖ πλέον, ἡ τράπεζα ἔρημος εἶνε;

Μὴ ὁ χειμὼν δὲν εἶνε βαρὺς, μὴ τὰ Χριστοῦγεννα δὲν ἦλλον;

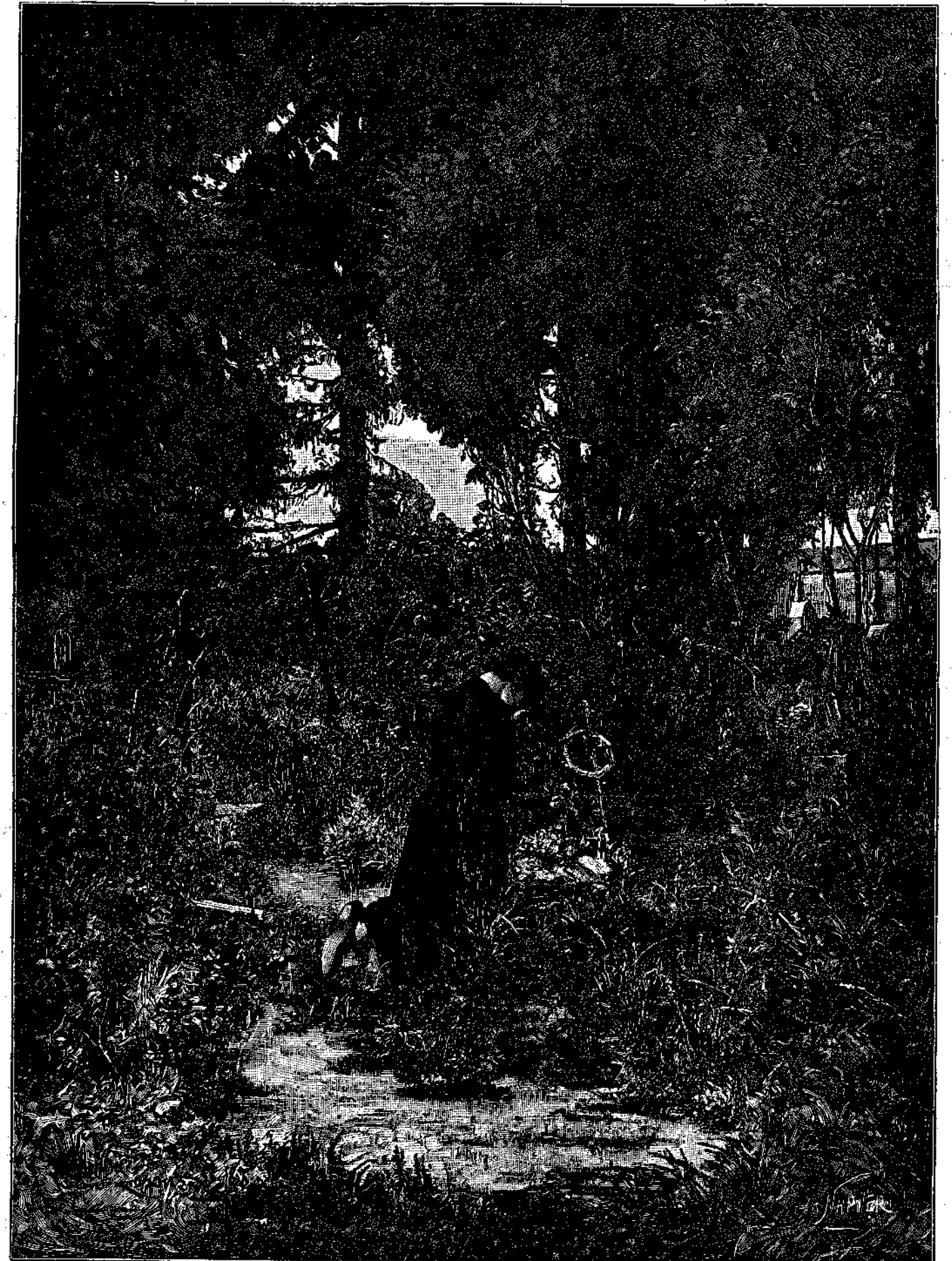
Τίποτε ἀπ' αὐτὰ καὶ ὁ βορρᾶς εἶνε ψυχρὸς, καὶ αἱ ἐκκλήσιαὶ πανηγυρίζουσι

Χριστοῦγεννα! Ἄλλ' ὄχι δι' ὄλων. Ὅχι διὰ τὴν ὀρφανὴν κόρην, ἥς ὁ πατὴρ ἐσκεπάσθη ἀπὸ τὸ χῶμα, τῆς δὲ μητρὸς τὸ πονετικὸν βλέμμα ἐσβέσθη τέλεον εἰς τὴν ἐρεβώδη νύκτα τοῦ τάφου, διὰ τὴν ὀρφανὴν κόρην, ἥς ὁ μόνος ἀδελφὸς ἀγωνίζεται κατὰ τῆς λύσεως τῶν κυμάτων, εἰς μυρίους ἐκτιθέμενος κινδύνους, κλυδωνιζόμενος καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα εἰς ἀξένους θαλάσσας... Μειδιάμα τὰ χεῖλη της δὲν γνωρίζουσι πλέον μόνον φρίκην αἰσθάνεται στιγμὴν, ἀπέλπιδα. Ἄσμα ἡ φωνὴ της δὲν τονίζει μόνον στεναγμὸν ἐκπέμπει ἐνδόμυχον, σιγανόν. Ρέμβη δὲν πληροῖ τοὺς ὀφθαλμούς· μόνον δάκρυ διολισθαίνει πικρὸν, θολότατον, ὡς ὁ οὐρανός, ὅστις ἐν μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς της διατηρεῖ τὸ γλυκὺ χρῶμα του.

Μόνη ἡ δύστηνη ὀρφανὴ, κατόμνος ἐν τῷ κόσμῳ. Ρόδον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, Χριστοῦ ἀγγελία ἐν μέσῳ ἀσυνειδήτου ρυπαρότητος. Ποῖαν νὰ αἰσθανθῆ χαρὰν, ὅταν ἡ ἡμέρα αὐτῆ τῇ ἀναμνησκῆ τὴν οἰχομένην ἡγεμον εὐτυχίαν, πόθεν παρηγορίαν ν' ἀντλήσῃ, ὅταν ἡ γῆ τὴν ἐστέρνῃ τῶν μόνων ἐν τῇ ζωῇ στηριγμάτων της, τῶν ἐλπίδων της, τοῦ παντός; Καὶ ἂν γελάσῃ δὲν θὰ εἶνε ὁ γέλως της εἰρωνικὸν μειδιάμα ἀπογορευτικῶς ἐὰν τραγουδήσῃ δὲν θὰ ἐκφύγῃ τῶν χειλέων της θλιβερόν μοιρολόγι, ἂν τὸν κόσμον ἀγαπήσῃ, δὲν θὰ ἀνταλλάξῃ τὴν ἀγάπην της ἀντὶ δόγματος ἐχθρῆς;

Ἡ Ἥως ἐρροδίδεν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ ὀρίζοντος, καὶ ἡ δύστηνος παρθένος, πένθιμον οἰκτικὴν ἐσθῆτα περιβεβλημένη, τὸ μόνον ἐνδυμα ὅπερ τῇ ἀπέμεινεν, ἐξέρχεται τοῦ οἴκου της. Δὲν ἐξέρχεται ὅπως ἄλλοτε ἵνα μετὰ τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς, τοῦ ἀδελφοῦ μεταβῆ ἐν ἐορτασίμῳ περιβολῇ εἰς τὴν ἐκκλήσιαν· ἀλλὰ μόνη, δακρυσσοῦσα, μεταβαίνει εἰς τὸ ἐξοχικὸν κοιμητήριον... Ἐορτὴν αὐτῆ ἔχει ἐκεῖ. Ναός, ὁ τάφος τῶν γονέων της, ψαλμός, ὁ ὑπόκωφος στεναγμός της. Καὶ ἂν αἰσθανθῆ τὴν ἀνάγκην τῆς προσευχῆς, δὲν θὰ προσευχηθῆ πλέον ὑπὲρ ζωῆς, ἀγάπης, εὐτυχίας. Ἡ φωνὴ της ἐστὶ δέησις ἐγκαρδία ὑπὲρ ἀναπάσεως τῶν προσφιλῶν της γονέων, ὑπὲρ τῆς μνήμης ἐκείνων...

Τὸ ἐξοχικὸν κοιμητήριον ἐκτείνεται εὐθαλές. Παριστᾷ εἰκόνα τόσον θελκτικὴν, ὥστε νομίζει τις ὅτι εἶνε ἐκεῖ μᾶλλον Ἐδὲμ μὲ τὰ ὑψηλὰ δένδρα καὶ τὴν ποικίλην βλάστησιν, ἢ Νεκρούπολις. Ὁ χειμὼν δὲν μαραινεί τὰ ἄνθη, ἅτινα χεῖρ εὐσεβῆς φυτεῖ. τὰ ἄνθη ἅτινα βλαστάνουσιν ἐκ τῆς ἀνασκαφείσης γῆς, τίς οἶδεν ἂν μὴ καὶ ἐκ τῶν σπλάγγνων τῶν

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΗΣ ΟΡΦΑΝΗΣ.—(Εἰκὼν J. Laronge)

κεκοιμημένων προσφιλών! Οί τάφοι του κοιμητηρίου, λιμένες εν τω πελάγει του βίου, άδυνα εν τή καταδρομή της είμαρμένης, είνε δλωσ άπέριττοι! Ούτε μαρμάρινοι άνδριάντες; ούτε χρυσαί κικλίδες, ούτε άλλος μάταιος κόσμος; ή γελοία ψευδεπιδείξεις ποικίλλουσι την θέαν του μέρους εκείνου, ένθα τό ειλκρινέστερον κυριαρχεί πένθος. ή ήρωώτερα πλανάται θλίψις. Μόνον σταυροί κοσμοῦν τους τάφους, σταυροί εκ ξύλου άπλου μέλανος, ως ήτο και τό ξύλον, από του όποιου πλήρης εξεπέμφθη ή σωτηρία και ή αναγέννησις της ανθρωπότητος. Σταυροί σώζοντες εν τή καταστροφή, ευαγγελιζόμενοι την έλπίδα, την αγάπην, τον Θεόν και την γλυκύτεραν ένσταλάζοντες παραμυθίαν, εις τους έναπολειπομένους εν τή ζωή.

Εν οπαρωγώ δδύνης γονυπετεί ή φιλόστοργος, ή εύσεβής παρθένος επί του νωπού χώματος, όπερ προχθές μόλις συνεκάλυψε, περιέλαβεν εν τή ψυχρή άγκάλη του την γλυκειά μανούλα της, ής έκαστον βλέμμα, μειδίαμα ήτο δι' αυτήν πνοή, χαρά. Κύπται προδ του άπεκνηρούμένου στεφάνου, παρά τό θαιβδν φώς της κανούλας. Τρέμει, όχι εκ του ψύχους, αλλά εκ του πόνου και της συγκινήσεως. Και σκεπάζει τό πρόσωπον, άποτροπιαζόμενη την απαισίαν εκείνην θέαν και κλαίει ή άμοιρη την συμφοράν της. Τί να έλπίζη πλέον; Είς την Αγάπην; είνε

τόσον σπανία μετά την έκλειψιν των προσώπων της οίκουγενίας! Είς τον θάνατον; 'Αλλά' όχι' ύπεράνω του θανάτου ύπάρχει θεία τις δύναμις, ανώλυτος άν θέλετε, πολυώνυμος, δύναμις όμοιος πάντοτε. Θ' ανακύψη μετ' όλίγον, και ή άπλή κόρη θα διίδη την παρηγορίαν εις αυτά έτι τά άνθη, άτινα αποδίδουσι τους νεκρούς εις τους ζώντας, εις τον σταυρόν εκείνον, όστις σκέπει τά προσφιλή εκδημήσαντα πρόσωπα, και δν θεία, χρυσή πλημμυρεί αίγλη, ήν μόνον οι όφθαλμοί της ψυχής δύνανται να κατίδωσι.

Είνε έρημον τό νεκροταφείον. Οκόσμος έορτάζει εν τή πόλει εν συμμυγεί θορύβω, εν αγαλλιάσει τά Χριστούγεννα. Η κόρη ή άμοιρη, ή έγκαταλελειμμένη εις την μέριμναν του έπιλήσιμονος πλίσσιον και την αντίληψιν της αναλήθτου κοινωνίας, έορτάζει και αυτή την γλυκείαν έορτήν, αλλά γονυπετεί, τεθλιμμένη, επί χώματος νωπού εκ των δακρύων της, έγγύς του σταυρού, δν άνθη, δειλώς ανακίψαντα, περικυκλοῦσι.

Και όταν θ' αναχωρήση εκ του βωμού της και επανέλθη εν τω οίκω, θα εύρη έντεταμένην την μελανήν του πένθους πτέρυγα. Τήν καλύβην φώς δεν θα φωτίζη, άσμα δεν θα άκουσθή από τό βάθη της, ή τράπεζα έρημος θ' άπομένη, τά ξύλα της έστίας δεν θα αναδώσωσιν αναλαμπήν.

Οίμοι! Είνε πλέον οίκος ό ρ φ α ν ή ς . . .

ΔΙΚ.

Σ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

«Καῦμένο χωριό μου! Μικρό-μικρό, με τό ψηλό σου κωδωνοστάσιο, με τους στρογγυλους μύλους σου, τά λευκά και άσπια σπητάκια σου, με της ώμορφες μαυροματωσες κοπέλλες και τά λεβεντόκορμα παλληκάρια του τά ώμορφοντυμένα, με τά άπέραντα λιβάδια σου και πέρα μακρὰ τή γαλαζία θάλασσα, που φαίνεται σα λευκό σεντόνι άπλωμένο με χιλιάδες φουσακλίδες, κορυφές άφροστεμμένες, φτωχό μου χωριδάκι, αιώνια είσαι βαθεία μέσα εις τό νοῦ μου σαν ζωγραφία έντυπωμένο. Αιώνια! Μα σαν έλθη καμμιά γιορτή μεγάλη, από κείναις που μόνο τά χωριά ζέρου να πανηγυρίζουν, από της γιορτές που έχουν άρωμα αληθινό, χάρη άνεφραστη, μεγαλειο χωρίς θαυμάσια έκπληξι, σαν έλθουν τά Θεοφάνεια, τό Πάσχα, τά Χριστούγεννα, ώ, τότε αυτή ή ζωγραφία, φωτοντυμένη, άχτιδοστολιστη, με χιλιάδες λάμπρες γύρω-γύρω, έρχεται άμέσως στη φαντασία μου και άφαιρούμαι στην ευλογημένη άνάμνησι, δακρύζω από τή συγκίνησι και τή λαχτάρα του γυρισμού, ζεχνά πως είμαι πεταμμένος στην Αθήνα, τή μεγάλη αυτή πόλι, που μαραίνονται σαν τά λευκά φύλλα ή ψυχές όσαις ναιώθουν μέσα τους βουνοῦ θυμάρι, ή την άλμη του κύματος, που σπάζ στην άρογιαλιά. Την ζεχνά την Αθήνα αυτές της ημέρες και κλείνομαι 'ς τή μοναχική, τή φτωχική κάμαρά μου και πετᾷ τότε με τρεμουλιασμένη χαρά ή φαντασία μου εις τό μικρό χωριδάκι μου, γιορτάζω εκεί άφανής, φέρνοντας στη μνήμη μου πεθαμένους και ζενιτεμμένους, τά Χριστούγεννα, και σαν περάσωσιν και γύρω τό κεράλι μου στα βαθεία χρυσόνερα, σ' θα δῶ πάλι, γλυκειά μου πατριδα, την ώμορφη εικόνα σου, τή ζηλιμένη θα ξαναντικρύσω, άστέρη της ψυχής μου!

Τί χαρά, καλοσύνη κ' εύτυχία που βασιλεύει εκεί αυτή την ημέρα, τή πεσο χαρούμενη γιορτή του κόσμου και... του χωριού μου, που είνε κόσμος για μένα αληθινός. Ξαναγυρίζω τότε στα παιδικά μου χρόνια, στο πρωτόγαλα της ζωής μου, που σαν ήρχοντο τά Χριστούγεννα και δεν είχαμε από την παραμονή σχολείο έτρέχαμε καμμιά δεκαριά μαζή εις τά φιλικά μας σπητία — και πειό σπητι δεν ήτο φιλικό! — που άστραφταν από καθαριότητα, έπειτα από μιās εβδομάδας

φασαρίες, και μ' ένα νεύρι εψάλλομεν εν χορῶ, άρελιέστατα, με τό μειδίαμα στα χείλη και τή καλοσύνη στην καρδιά τον ύμνον των Χριστουγέννων δλον και όχι, όπως άρχισαν τώρα να κάμνουν στην πολιτισμένη Αθήνα, τά παιδικά, τά όποια και οι παπάδες 'στον Επιστάριο έμιμήθησαν, να πηδούμε πέντε-πέντε δίστιχα, για να φθάσωμε στο «Ο,τι είν' όρισμός σας» και να ξεφωνίζουμε εκεί δαιμονισμένα την άσυνειδητη φωνή του ύλισμου, την όποια ουτε αυτή ή παιδική άθώωτης μπορεί να εξυψώση εις αληθινή αγάπη.

Να τό χωριό μου! αυτό είνε, γυρμένο επάνω στην πλατή του βουνοῦ, με τους μαχαλάδες του, με της κροσταλλένιες ρεμματιές του, με τά μεγάλα πλατάνια του. Όσο πλησιάζω, τόσο αισθάνομαι μιā ανεξήγητη ταραχή στα σωθικά μου. Τό άγέρι μου είνε γνώριμο ως και σ' αυτά τά κεραμίδια άκομη εύρισκω μιā αλλόκοτη εύχαρίστησι, που είχα τόσον καιρό να την αισθανθῶ, άφ' ότου γυρίζω άεργος στην οδόν Σταδίου, με τά καφετιά γάντια και τό μαστουράκι του συρμού, κτυπώντας όλοένα τό πεζοδρομιο και τον άέρα... Η κάθε μεριά, τά λιθάρια, μου φέρνουνε στο νοῦ και από μιā άνάμνησι των παιδικών μου χρόνων. Βλέπω, όσο πλησιάζω, τά χωριάτ' οποια, τά πατριωτάκια μου να παραβγαίνουν στο λιθάρι, με της ζωηρές φωνές των, της χωριατοπούλης με κόκκινα μάγουλα και με τή στάμνα στο κεράλι να γυρίζουν από τή βρύσι που είνε στη μοναδική πλατεία, που τή σκεπάζει ιδῶ και έβδομητά χρόνια τό παχύκορμο πλατάκι. «Ολα είνε όπως τ' άφηκα, μα τώρα, δεν ζέρω, σαν ώμορφότερα μου φαίνονται, σαν πειό χαριτωμένα... Πόσον καλά, καλλίτερα από τά μάτια, βλέπει καμπόσες φορές ή δόλια ή καρδιά μας! . . .

Να εις τό δρόμο ό γέρω δάσκαλος μου, δάσκαλος ιδῶ και σαράντα πέντε χρόνια στο χωριό, με τή κυρτή του ράχη και τό μακρό κομβολόγι του, βαστώντας κάτι τιλιγμένο σ' χαρτί στο άριστερό χέρι, ενῶ με τάλλο άκουμβώντας στο ραβδί του δίνει βοήθεια στο βαριεστημένο πόδι του... Πηγαίνει στο σπητι του με τά πράσινα, τά χαμηλά παράθυρα. Να και ό παπᾷς του χωριού, τό σεβαστότερο και ανώτερο πρόσωπο της μικρής κοινωνίας μας — ή κάλλιο οικογενείας — που διαφέρει

πολύ άπ' της άλλης της πολιτισμένης, όπου τους παππάδες τους έχουνε μόνον για περιγέλιο, φεύγει τυλιγμένος άπ' τή εκκλησία, όπου είνεν έσπερινό.

'Α! έβραδύσασε και κάμνει ένα κρύο διαβολημένο. Μπαίνω στα σοκάκια του μαχαλά μου, που 'νε μικρότερα από τους διαδρόμους των Αθηναϊκών σαλονιών κι' από που και αν περάσω θα ιδῶ πρόσωπα όλο γνωστά και όχι άδαμαντοκοσμητους κυρία και φτερισμένες δεσποινίδες, όπισθεν βαρυσμων παραπτασμάτων και διπλών ύελοπινάκων' μόνον μπαρμπάδες κυράδες, τσουπες. Δεν ζέρωμε 'μεις οι αχωράτες» Madame Conourpides, πῆε Andracla και «ή κυρία δεν δέχεται» να σου λέγει ή δεύτερη καμαριέρα και όλες αυτές της μαρολογίες με της όποιες εφορτάθηκε ή δυστυχισμένη ή πρωτεύουσα. Από κάθε παραθυρι ήτά ιδῶ και μιā φιλενάδα της μάνας μου, θα ιδῶ καμμιά παρθένα δειλά-δειλά να κοκινίζει από ντροπή, να με χαιρετᾷ μ' ένα χαμόγελο άπροσποίητο, από έρωτα γεμάτο, με κάτι μάτια όλοφωτα, μαύρα-μαύρα, με χιλιάδες στίβες... Παρθένα, μ' ένα άπλό φορεματάκι μα καθαρό, μ' ένα λουλούδι στο κόρφο, κομμένο άπ' την αγάπημένη της γλάστρα, με καρδιά μάλαμαμα καθαρίο, χωρίς πάθηρα, χωρίς ύποκρισία... 'Αχ, δεν μπορώ να ξεχάσω την τρανή Αθήνα, που κάλλιο να μη την είχα γνωρίση, με τά κορίτσια της, που της ημέρες τους περνοῦνε με τους μεταζωτους κορσέδες και της βαφές πουχουν τό χρώμα της ντροπής — ως και αυτές άκόμη! — με τά πουπουλένια μπσα και της βούρτσας για τά... νύχια, και τά οροροπαχ και άνοστια στο τέλος, όση θέλεις! . . .

Κορίτσια πουχουν στο πλάι τους της ρομαντίες και όταν τά ιδῶς στο δρόμο δείχνουν κι' ένα μειδίαμα στα άναίμικα χείλη τους από συνήθεια, άθελα, που λές ότι χαμογελοῦνε από ανάγκη, γιατί δεν μπορούν να βγάλουν τό καπελλίνο τους να χαιρετήσουν! . . . Πάγο στα στήθεια, χωρίς αίμα, χωρίς χάρη... Κορίτσια είν' αυτά ή κούκλες πρωτοχρονιάτικες; . . . 'Αχ! Αθήνα, πιστεύω να μη σε ξαναιδῶ. Πόσο τό θέλω!

'Ας μποῦμε τώρα και σ' ένα σπητι μέσα' είνε κρύο και άρχισε να πέφτη τό σκοτάδι' άς τρυπώσωμε' να μιā μεγάλη πόρτα, από παλιό άχρωμάτιστο ξύλο. Τό σκυλί, ένας θεώρατος στακτερός σκύλος, γαυγίζει' μα σαν με πλησιάζει καλά-καλά, άρχίζει — παράξενο! — να με γλείφει με πόνο, με αγάπη. Μ' εγνωρίσει ό άμοιρος καλλίτερα άπ' ότι θα μ' εγνωρίσαν οι φίλοι μου, — άς τους ποῦμε έτσι — στην Αθήνα...

'Α, καλῆ αυτό είνε τό σκυλί του Μπαρμπά-Μήτρου! να και ή ηριστεριώνας. Τί πιστό σκυλί, ό Μοῦργος! Μοῦργος, αυτό ήταν τόνομά του' δεν τον λέγανε «Αζώρ», «Μπλάν» ή «Fidels»... Ήταν χωριάτης σκύλος αυτός. 'Επειτα από χωριό μας νομίζουμε ότι δεν πρέπει να βαφτιζώμε τά σκυλιά' δεν φθάνουν οι άνθρωποι;

Δεν τό πιστεύω, και όμως είμαι στοῦ μπάρμπα μου του Μήτρου τό άρχοντάκι. Άνεβαίνω και ανοίγω με μιās τήν πόρτα της κάμαρας που είνε όλοι συνηγμένοι, και τί βλέπω! Τί εικόνα έκπληκτική παρουσιάσθηκε στα μάτια μου, εικόνα, που του καλλίτερου ζωγράφου τό χέρι θα μπερδευθῆ για να την παραστήση, τί χαριτωμένη εικόνα, που κονδύλι ποιητοῦ μας δεν τή φαντάσθηκε — και καλλίτερα έπειτα από εκεί να τά σαλιάριαμα που γράφουν οι περισσότεροι χωρίς καμμιά έννοια για τίς Λιλίδες — εικόνα που μόλις την είδα έμεινα άποκαρρωμένος από τή θελκτική χάρη, που ήταν εκεί περιχμμένη αληθινή έντύπωσι κ' έκπληξι μου έπροξένισε, γιατί είχα ό δύστυχος τόσον καιρον ν' αναγαλλιάσω σε τέτοια εύτυχισμένη εικόνα, άφ' ότου ζετινάχθηκα στην Αθήνα απρος τελειοποίησιν των σπουδών μου» όπως έγραφε τότε με φιλούλια γράμματα τό «Κοινωνικό διάφορο» μιās γαζέτας; αλλά και προς πλήρη — προσθέτω εγῶ τώρα — άπογοήτευσιν και έκφραγχιισμόν!

Χαμηλό τό ταβάνι δίχως κοσμήματα και εικόνες, μαυριμένοι οι τοίχοι, κάτι γεωργικά έργαλεία πῆ μιā άκρη τριγύρω στο σοφρά' κάθηνται τρεις λεβέντηδες με τά στριμμένα μουστάκια τους και τρία κορίτσα λυγρὰ «λουλούδια ή άγγελούδια» — δύσκολο ποῦ να πῆς! — κυκλόνοντας με σέβας

τους γονηούς των, και με τά πεσκήρια ένα γύρω. «Ο,τι είνε κανει τό σταυρό τους για να φάνε! Ως τόσο αυτή ή Αθήνα! Πιστεύεται ότι είχα δύο χρόνια όλόκληρα να κάμω τον σταυρό μου πριν φάω ή μετά; Μα σαν με βλέπουν έξαφνα εμπρος τους, πως σηκώνονται όλοι σαν να ηλεκτρισθησαν και άρχίζουν άγκαλιζόμενα και φιλά και δάκρυα και εύλογίες, και χαράς ξεφωνήματα! Τί πρόστυχοι άνθρωποι! Άκουσ να κλαίνε! καῦμένη Αθήνα, που ό αδελφός διαλοστῆνει καθ' όρα τον αδελφό και ό γυιός κυττάει πως να ξεπαστρήση τον πατέρα!

Συγκεκινημένος βαθεία, με τό διαμαντέιο δάκρυ της χαράς και τον άγιο παλμό της εύτυχίας, μόλις μπορώ ν' άπαντήσω εν άφελές: «Καλησπέρα σας» εις τάς έκπληκτους φωνάς των δια την έξαφνικην έκείνην εμφάνισιν μου.

— Καλῶς τον τον Αθηναίο, μου φωνάζει, ή μιā κοπέλλα, προλαμβάνουσα πρώτη τον χαιρετισμόν' καλῶς τον άνηψίο μου, ό θεός μου' καλῶς τό παιδάκι μου, ή θειά' τί μου κάνεις ζενιτεμμένα μου ό ένας ξάδελφός μου' πως ήταν και τούτο, ξαδερφάκι μου, ό άλλος. Άντε πάλι, δικηγόρος! ή μικρότερη, ή παχουλή Αννιώ.

Τί χαρά ήταν κείνη! τά κορίτσια να με περικυκλόνουν και να με κυττῶνε στα μάτια σαν να θέλαν να ιδούμμεσα στο βάθος του ματιού μου την Αθήνα, ή να νοιώσουν μήπως με μετεβάλλει ή μεγάλη αυτή πολιτεία' τ' άγόρια να με τραβῶνε από τό σουρτοῦκο, τό λαϊμό, τά χέρια, από τή κουκούλα του επανωφοριού — αυτή είνε μόδα φέτος, βλέπεις, στη Αθήνα — να με ρωτᾶνε, να με περιποιῶνται, να με χαιδεῦουν, να . . . να . . .

'Αχ! ξανάσανα λιγάκι! Όχι από την έκδήλωσι της χαράς των, άλλ' από τό θέαμα που αντικρύζω . . .

Και με βάζουν να φάω μαζή τους, πλάι στα κορίτσια και τή θειά μου, να γλεντήσωμε, να γιορτάσωμε με Χριστούγεννα μαζή, ενῶ ό μπάρμπας μου ύποκειδίων μου λέγει:

— Θ' ανοίξουμε τώρα, που λές, ένα γιοματάρι άνηψιέ, που και ό βασιληᾷς θα τό ζήλευε . . .

Και τό μικρότερο άγόρι τρέχει στο ύπόγειο μ' ένα φαναράκι. Διεμαρτυρήθην λέγων ότι έπρεπε να υπάγω σπητι μου, αλλά του κάκου' αφού τρύπωσα εκεί, δεν θα με άφινον.

— Όχι τους ιδῶς και θα σε χροτάσουν έκείνοι' κάτσε και σε μᾶς μιā στάλα . . . Και άρχισαν σε λίγο τά τραγούδια...

Τί ζεστη εκεί μέσα! Στη φτωχική κάμαρα δεν είδα ουτε ρουλέ ναχουν στής πόρτες ή στο παράθυρο, ουτε καρδιφέρ — να τά λέγω όρθά τάχα; — Και όμως τί ζεστασιά! 'Α όχι' έχουν κ' έκείνοι καρδιφέρ, αλλά δεν φαίνεται, γιατί τῶχουν βαθεία μέσα κλεισμένοι, στη καρδιά! Τά τραγούδια, τά γελοία δεν έπαυσαν ουτε στιγμή. Κατάλαβα Χριστούγεννα!

Πότε πέρασαν ή ώρες! Κοντεύει μεσάνυχτα! Και όμως μου φαίνεται πως ουτε στιγμή δεν πέρασε.

Τους καληνυχτιζώ με βγαίνουν έξω ως τή πόρτα όλοι τους, με τό άγγελικό μειδίαμα στα χείλη, μ' ένα γλυκό λόγο, και φεύγω και πηγαίνω στο σπητι μου — άλλα 'κει πάλι — και δεν μου κάνει καρδιά στο τέλος να πῆσω να κοιμηθῶ γιατί φοβοῦμαι μη όνειρευθῶ, και στο όνειρό μου ιδῶ της μεγάλης πολιτείας της Ελλάδος! . . .

. . . Συνήλθα στρέφω γύρω μου έπειτα από αυτή τή χαριτωμένη, τή νοερά έκδρομή που μου ζήνοιζε την καρδιά, και... άόδες Θεμιστοκλέους άρ. **», φωναι παιδιών «Η Μοδιστροβ-λες του Paul de Cock», κροτος δῆ μετ' όλίγον κλασικής κουμπούρας και συγκεχυμένος θόρυβος φωνών εκ του πλίσσιον χαρτοπαιγιού, με κάμνουν να συνελθῶ καλλίτερον. Έννόησα' αι Αθηναί έορτάζουν τά Χριστούγεννα!

Μα εγῶ κλεισμένος εις τό ψυχρό δωμάτιό μου, γυρμένος στο τραπέζι μου, εις τό βάθος του δωματίου μου εν τή σιᾷ διακρινῶ λάμπουσαν πάντοτε και μόνον, την άγαπημένη εικόνα του χωριού μου!»

Τό χειρόγραφον τούτο εύρον άνυπόγραφον πρό τινων ήμερών. Μοῦ ήρσε και . . . τό υιοθετῶ.

Δ. Ι. ΚΑΛ.

ΑΝΘΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

Χριστέ μου, ποῦ ὄν σήμερα
εἰς τῆς Βηθλεὲμ τῆ χώρα
ὡσάν φτωχὸς γεννήθηκες,
μικρὸς, ταπεινόμενος,

Πλὴν τὸνομά σου τὸ σεπτὸ
δοξάζεται καθ' ὅρα
καὶ πάντα θὰ λατρεύεται
καὶ θάνε δοξαζόμενο!

Χύσε καὶ μὲ ἀπ' τῆ λάμψη σου
ἀπ' τὰ οὐράνια ὄρα,
ποῦ σ' ἔχω μὲς τὰ δόξα μου
τὰ στήθη τοπωμένο!..

Χριστέ μου ποῦ σ' ἐχώρησε
μὰ φάτνη τῶν ἀλόγων
ὡσέ... πούνε ὁσὶ χέρι σου
παλάτῃ διαμαρτένια,

Καὶ μεγαλεῖα καὶ τιμές!..
Ποῦ τὸν οὐράνιον λόγον
μὰ ταπεινὴ ἐδέχθηκε
Μαύρη σηλητά, ἀχυρένια...

Ἐσέ... ποῦ χύνης τῆ ζωῆ
σ' αὐτῆ τῆ μαύρη γῆ μας
ὦ, τὴν καρδιά μου γιάτρεψε
Χριστέ μου, ἔχο μ' ἔννοια...

Κάμε σ' ἐμένα ἔλεος
μὲ τὸ γλαῦρό σου βλέμμα
καὶ μὲ τοὺς ἄλλους σου ματῆ
καὶ μένα τὰ ὑψώσης...

Χριστέ, ποῦ γὰ μᾶς ὄφρασε
τ' ἀκαθαρτὸ τὸ στέμμα
Χριστέ, μὴν ἄρη κ' εἰς ἐμέ
τοῦ οὐρανοῦ τὰ δώσης!

G. A. ΠΟΛΙΤΗΣ

ΚΑΛΛΙΣΤΕΙΑ

Τῷ φίλῳ Δίκ.

«Καλλονή! Ἐ, δὲν αἰσθάνεσθε ὅλοι ρίγος νὰ διατρέχη τὰ μέλη σας, τὴν καρδίαν ἐρωμενέστερον διπλασιάζουσαν τοὺς παλμούς, τοὺς ὀφθαλμούς ὑγρανομένους ἐκ μυστηριώδους ἐνδομύχου συγκινήσεως, τὴν φαντασίαν εἰς ἀορίστους κόσμους τοῦ ἰδανισμοῦ κούφως φερομένην; Εἰς τὴν ἐμφάνισιν, καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀκόμη, μᾶς καλλονῆς, δὲν θαμβοῦσθε, δὲν χαιρεσθε, δὲν ποθεῖτε, δὲν ἐντρυφάτε, δὲν ἐκπλήττεσθε, δὲν βουλιμιᾶτε, δὲν ρευβάλετε, δὲν ἀποσβολοῦσθε, δὲν ὄνειροπολεῖτε, δὲν ταραττεσθε, δὲν καταβάλλεσθε; Ἡ μαρμαρυγὴ τοῦ ἀστέρος, τὸ ἄρωμα τοῦ ρόδου, ἡ λευκότης τῆς χιόνας, τὸ θάλλπος τοῦ ἡλίου, ἡ γλυκύτης τῆς σελήνης, τὸ μυστηριώδες τῆς νυκτός, ὅλα δὲν συμφύρονται, δὲν ἀποτυποῦνται ἐναμιλλῶς εἰς ἐκάστην τοῦ ὡραίου προσώπου γραμμῆν, εἰς ἐκάστην τοῦ σώματος διάπλασιν;»

Αὐτά, μεταξὺ ἄλλων ὡραίων, γράφεις φίλε μου Δίκ. Εἰς οὐδὲν θὰ σὲ ἀντικρούσω. Πολλοὺ γε καὶ δεῖ θὰ ἤθελον ἀπ' ἐναντίας νὰ εἶχον τὴν δύναμιν ἐγὼ ὁ ταπεινὸς Λευίτης τῆς ζωῆς καλλονῆς νὰ προσέθετον ἐν τῇ ποιητικῶτερῃ ἐξάρσει γραμμῆς πυρώδεις εἰς ἐξύμνησιν τοῦ φυσικοῦ, τοῦ τελείου καὶ ἀγνοῦ κάλλους, ποτὲ ὅμως νὰ εἶπω, ὅτι δὲν ἀποσβολοῦμαι, δὲν ἐκπλήττομαι, δὲν θαμβοῦμαι καὶ τὸ πᾶν δὲν πάσχω, ἀντικρούζων ὡραῖον καὶ εὐανθὲς πρόσωπον, σῶμα σπαργώδες καὶ εὐγραμμον, ὀφθαλμούς σπινθηροβόλους καὶ γλυκεῖς. Θὰ ἤθελον ν' ἀποχαιρετίσω διὰ παντός τὸν κόσμον, νὰ χαθῶ, εἰς μεταξὺ ἑκατομμυρίων, ἐν τῷ στροβίλῳ τῆς τροφῆς εἰμαρμένης, ἐν τῇ σκοτίᾳ τοῦ παγκοσμίου χάους, τῆς αἰωνίου ἀπωλείας, μὲ τὴν ἰδέαν εἴτε τῆς ἐκμηδενίσεως, εἴτε τῆς ἀθανασίας — πράγματα δι' ἐμὲ ἀδιάφορα — ἀρκεῖ, σοὶ τὸ ὁμολογῶ ἀγαπητέ μου Δίκ, νὰ ἄφινον τὴν πνοήν μου ἐν συμμίξει μετὰ τῆς πνοῆς καλλονῆς τινος, νὰ ἡσθάνομην τὰς χεῖρας μου ψυχράς, ἐν ἀμοιβαίῳ μετ' αὐτῆς θερμῷ, παρατεταμένῳ ἐναγκαλισμῷ, νὰ ἡσθάνομην ἐκλυόμενα τὰ μέλη μου, τρέμοντα, ἀδυνατοῦντα, καθ' ἣν στιγμὴν ἢ ἐκείνη θ' ἀπεφύγετο μὲ ὄλην τὴν μέθην τῆς ἀγάπης, μὲ ὄλην τὴν παραφροσύνην τῆς ἡδοναθίας, μὲ ὄλην τὴν φλογώδη θερμότητα τοῦ πάθους, τῆς εὐτυχίας. Ἦθελον... καὶ τί δὲν ἤθελον!... Ἡ φαντασία πόσα σχέδια δὲν πλάττει, εἰς πόσα ὄνειρα δὲν ἐξαντλεῖται! Ἐν τούτοις, guarda ei passa τοιοῦτον τὸ πρόσταγμα τῆς παραμυθίας...

ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΦΥΡΣΤ

Ἐνῷ ἡ γραφίς μου τρέχει ταχύτερον τοῦ ἀτμοτροχοδρομοῦ Ἀθηνῶν, ἐνῷ οἱ ὀφθαλμοί μου μόλις παρακολουθοῦσι, μετ' ἀδιαφορίας ἀστυνομικοῦ κλητήρος, τὰς χαραττομένας γραμμᾶς, τί μοὶ ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν νομίζεις, φίλτατέ μοι

Δίκ; Ποῦ μετεφέρθη; Εἰς τί καλειδοσκοπίον ἔθηκα ριγῶν ὄλος τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς μου; τί ἐξωπύρρησε τὴν φαντασίαν μου; τί ἀνέφλεξε τὸν πόθον μου; Ἀκουσον:

«Οἱ ἀγῶνες τοῦ κάλλους!» Ἐδραμον πάραυτα ἄνευ ταξιδιωτικῶν ἀποσκευῶν, ἄνευ ράβδου, ἄνευ πύλου, ἄνευ λογισμῶν εἰς Εὐρώπην, εἰς ἕν μικρὸν, θελκτικώτατον μέρος τοῦ Βελγίου. Εἶνε ἀνοιξίς. Ἐποχὴ σφρίγους, ἀνθῶν. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ... Ἑλληνοδικῆς! Καλλοναὶ παρέρχονται πρὸ ἐμοῦ, ἡ μία κατόπι τῆς ἄλλης, ἡ μία εὐμορφωτέρα τῆς ἄλλης, ἡ μία... ἀλλ' ἄλλες τῶν ἐπιθέτων. Ἡ ὄρα ἤδη ἐπέστη... ὁ κῶδων κρούεται ἠχηρῶς, ἡ θύρα ἀνοίγεται καθ' ὅλον τὸ πλάτος καὶ ἐμφανίζονται... εἶνε ἀληθῆς; πρὸ τῶν ἐκπλήκτων, τί λέγω! τῶν εὐτυχῶν ὀφθαλμῶν μου, τῶν δακρυόντων ἐκ χαρᾶς, τῶν θαμβουμένων ἐκ τοῦ ἀποστράπτοντος κάλλους, τῶν ἐκ τῆς μεθυστικῆς ἀποπνοίας ὑγρανομένων, σφριγώδη σώματα.

ὦ, ἄρες με, παρακαλῶ παρακαλῶ. Πίπτω θύμα τῆς φαντασίας μου. Ἦθελσα νὰ σὲ παρακολουθῆσω ἐν τῇ πτήσει, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἀπλοῦς φιλόσοφος. Θέλω ἀπλῶς νὰ γράψω δύο λέξεις περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ καλλιστείων. Λοιπὸν σὲ καληνυχτίζω, ἵνα συνεχίσῃς σὺ τὸ ὄνειρόν μου, διότι ἐγὼ καιρὸς ἤδη νὰ ἐπικαλεσθῶ τῶν ἀναγνωστῶν μου τὸ εὐμένες βλέμμα.

Ἡ Εὐρώπη, ἥτις πανταχοῦ ἔδρασε πυρετωδῶς, δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν ἐπιμελειαν καὶ ζωηρῶς ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν κόσμον τὰ θέλητρα τῆς φυσικῆς καλλονῆς, τάσσοσα βραβεῖα εἰς ἐκτάκτους διαγωνισμοὺς καλλονῶν. Ἡ ἐπιφανεστέρα, καὶ γαργαλιστικώτερα συνεπῶς ἐκθεσίς καλλονῆς γίνετα συνήθως ἐν Σπᾶ τοῦ Βελγίου, ἐνθα ὡραῖαι γυναῖκες ἐξ ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἔθνων συνέρχονται τὸ θέρος. Δίδονται ἐπτά βραβεῖα, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἐκ πεντακισχιλίων δολλαρίων, χορηγοῦμενα παρὰ κομητάτου μὴ ἐνδιαφερομένων κρι-

τῶν εἰς γυναῖκας κριθείσας ὡραιότατας, μὴ δυναμένας ὅμως καὶ ἐκ δευτέρου νὰ ὑπαρχθῶσιν εἰς τὸν ἐλεγχον νέας κρίσεως. Πολλαὶ ἐκ τῶν εὐτυχῶν τούτων νικητριῶν κατέστησαν διακεκριμένα ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ σκηνῇ. Ἡ δεσποινὶς Martiens, ἥς τὴν εἰκόνα παρατιθέμεθα, ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον ἐν Σπᾶ πρὸ πενταστίας. Εἶνε Ρουμανὴ ἐκ γενετῆς, ἐκτοτε δὲ διεκρίθη ὡς αἰδέας, ἐνθουσιάζουσα τοὺς θαμῶνας τοῦ θεάτρου Eden τῶν Παρισίων. Αἱ δεσποινίδες Furst καὶ Rieck εἶνε ὁμοίως Εὐρωπαϊαὶ καλλοναὶ, κατ' ἀπόφασιν τοῦ κριτηρίου τοῦ Σπᾶ. Ἡ πρώτη, τραχῆα Τευτονικῆ ὡραιότητος καὶ λάμπων θεατρικῶς ἀστῆρ ἤδη κοσμεῖ ἐπιχαρίτως καὶ τιμᾷ τὸ αὐλικὸν θέατρον τῆς Βιέννης ἢ δὲ δευτέρα, Βιενναῖα κόρη τῆς αὐλικῆς ἀριστοκρατίας, κατακτᾷ ἤδη τοὺς Παρισίους.

Αι των καλλονων εθηκεσαι εισι φθρος επιδοκιμαστικος της Ευρωπαϊκης κλισεως προς το μεθυστικον βασιλειον της καλλονης, ενθαρρυνσαι δ' αφ' ετερου παρα τω κοινω καλλιερειας και αναγνωρισεως. Και αυτη ετι η Εκθεσις των Παρισίων θα ητο ατελης, ανευ των βραβειων της προς τας ερασιμωτερας γυναικας του κοσμου. Απερασισησαν δεκα βραβεια και ετερα εξ τοιαυτα, ατινα εκληθησαν της «παρηγοριας» (prix de Consolation) δια μονον τας ατυχεις εκεινας γυναικας, αιτινες εκριθησαν μεν ωραιαι, αλλ' οχι και οτως ωραιαι, ωστε να κερδισωσι τα πρωτα βραβεια. Η πληθος των φιλοδοξων ητο τοσοϋτον μεγαλη, οσον και ο αριθμος των μεταβασαιων εισ την ρηθεισαν εκθεσιν. Αλλ' εκ της δυσχερειας ταυτης των γοησων το κομητατον επετρεψε μονον εις εικοσιπεντε εκ τούτων να συναγωνισθωσιν. Εκ των ευτυχων τούτων ηγεμονιδων της καλλονης πέντε ησαν Γαλλιδες, δυο Αγγλιδες, μια Ιρλανδη, μια Αμερικανισ, δυο εκ της Νοτιου Αμερικης, μια Αλγερις, δυο Ρωσιδες, μια Αυστριακη, δυο Ιταλιδες και μια Ρουμανισ. Αλλ' οι τυποι της καλλονης οτινες συνεκινησαν τον κοσμον δεν ησαν τοιοϋτοι, οι οι εδει ωστε να επισυρωσι το βραβειον εν παση αμιλλη. Αντι των γαληνιαων αγαλαματωδων ιδιοτητων αιτινες εβραβεϋοντο, αυται ησαν ποικιλαι, ακτινοβολουσαι, κατακτητικαι, ως η λαμψις του αδαμαντος, η λαμβανουσα εκαστοτε νεας μαγειας. Και αυτος δε ο επιπολαιος εραστης Tom Moore υπειδειξεν οτι η της Nourmahal ωραιότης «δεν ητο ερασιμότης διαρκως, αμαται-βλήτως λαμπουσα» αλλα «ερασιμότης εν κινήσει». Οι με-

γζλοι θριαμβοι της ωραιότητος εινε αληθεις αναδεικνυονται: στιγμιαίως, ως οταν ο γερων της Τροιας εντηνιζε την Έλενην μετα τους πολεμους ον αυτη εγενετο αιτια, και θαυμαζων αυτην εσυγγωρει ολα αυτης τα σφάλματα. η ως οταν η Δουκισσα του Κλεβελανδ απο της θυριδος του διφρου της θεωρουσα το εκμανεν πληθος του Λονδινου το αποδιδον εις αυτην ολα τα βάρη της φορολογιας, εν μη στιγμη εκαιμα να σταματήση η μακρία αυτου, ανακράζοντας: «Ευλογημενον εστω το ωραιον αυτης πρόσωπον».

Ο περιώνυμος διπλωμάτης Ταλλεϋράνδος ελλοτε επιτηδειως εξήγαγεν αυτον της αμνηχανιας, ευρεθέντα ενωπιον διλήμματος μεταξύ νοημοσύνης και καλλονης. Η ευφυής αλλ' άρραλης ιστοριογράφος Κυρία Στάελ, και η ωραια αλλ' άφους Κυρία δε Mecamier, συνωμιλουν μετά του Ταλλεϋράνδου: «οπως δε περιπλέξωσιν αυτον, η Κυρία Σταϊλ αιφνιδίως τον ηρώτησεν: «Υποβάτατε προς στιγμήν οτι αμφοτεραι, η Κυρία Macamier και εγω, καταπιπτουμεν εν τω υδατι» οποιαν εκ των δυο ηθελατε σωση; «Κυρία, σεις γνωριζετε να κολυμβάτε» απεκριθη ο άτράραχος διπλωμάτης, ούτω επιδειξίως άνταμειβων την νοημοσύνην αυτης και ταυτοχρόνως διατηρωσαν την ευλαβειαν αυτου προς την ωραιότητα. Και επεδείξατο μεν ούτος κατὰ πόσον η γοητεια της ωραιότητος επιδρα επί του πληθους των ανδρων και γυναικων, αλλα πρέπει να παραδεχθώμεν οτι αι γυναικες εκεινας αιτινες εμπνέουσι τας βαθυτερας συγχινησεις, κατὰ κανόνα δεν ειναι πολυ ωραιαι.

Τι λέγετε και σεις, ευειδεις αναγνωστρια;

ΑΣΤΗΡ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΤΟΡΠΙΛΛΑΙ ΚΑΙ ΤΟΡΠΙΛΛΟΦΟΡΑ ΣΚΑΦΗ

Σύντομος ιστορική άρχηγισσι περι του σπουδαιοτατου μηχανήματος του πολεμικου ναυτικου των τορπιλλων, δεν θα ητο ασκοπος δια τους πλείους των φιλομαθων αναγνωτων. Και δι:

Την ιδιαν της υποβρυχίου τορπιλλης προσεκαλεσαν η αυξησις του πυροβολικου της ξηρας, αι υπόνοιαι αιτινες ετιναςσον εις την αέρα δια των εκ συμπεπιεσμενης πυριτιδος φυσιγγίων τα τειχη, τα φρούρια και τα οχυρώματα των πλοτων. Ο.τι ενήργη εναντιον των εργων της ξηρας, ηδύνατο να ενεργη και υπό το υδωρ.

Ο πρώτος μηχανικός, οστις επειράθη να πραγματοποιήση την κατασκευή των υποβρυχίων τορπιλλων ειναι ο Αμερικανος Ροβέρτος Φούλτων, οστις εν ετει 1801 κατασκευασε και προσεπαθησε να εισαγάγη εν Ευρωπη την τορπιλλην του. Κατ' αρχας την εφευρεσιν του ανεκοινωνησεν τον Ναπολέοντα τον Αον', οστις όμως δεν απέδωκε ταύτην η διότι δεν προσεδε τας εξ αυτης ωφελειας η διότι εθεωρησεν αυτην ως ατιμον πολεμικόν μέσον, και κατόπιν εις Αγγλιαν ητις την απέριψεν ώπυτως, φοβουμένη καταστροφήν του πολεμικου και έμπορικου αυτης ναυτικου.

Η τορπιλλη του Φούλτωνος απεπελειτο εκ θηκης χαλκινης εντός έτερας ευλινης εξ ελάτης, περικελυμενης 50 κιλόγραμμα πυριτιδος, συνδεθεμένης δι' ενός καλω, δι' ου το εκρηκτικόν τούτο σύστημα επλεεν εντός της θαλάσσης.

Η τορπιλλη φερομένη υπό βάρους 60 λίτρων, εκρατειτο εις ωρισμένη θέσιν υπό μιās άγκυρας. Τον κάλω και την άγκυραν εθετον τοιοϋτοτρόπως, ωστε η άγκρα της τορπιλλης να ευρίσκηται 8 έως 10 μέτρα υπό την επιφάνειαν της θαλάσσης. Εν τή ανωτέρω άγκρα η τορπιλλη ητο εφοδιασμένη δια καψυλιου, περιέχοντος το εναυσμα, και ενός μοχλου εξίχοντος. Ηρκει εν πλοϊον να προσκρούσση επί του μοχλου ίνα το εναυσμα αναφλεχθη και η τορπιλλη εκκραγη. Προς τούτο ο Φούλτων μετεχειριζετο διάφορα δυτηρηθ μέσα: αλλα μετά τινα ετη διαδοθεισης της βολταικης στήλης η πυριτις ανεφλέγετο δι' ηλεκτρικου άγωγου, λήγοντος εις το εναυσμα η εις το εκρηκτικόν καψυλιον.

Τώ 1820 εγένοντο τοιαυτα πειράματα επιτυχως εις διάφορα κράτη, καθ' η επετεύθη δι' ηλεκτρικου σπινθηρος και άρκουσης πυριτιδος η ανατινχισ πλοίου η η θραυσις βράχου υπό την θαλάσσαν.

Η μετά τινα ετη εφευρεσις της δυναμιτιδος επεφερε την τελουταϊαν τελειοποίησιν εις το εξολοθρευτικόν τούτο σκάφος, ατε παρ- έουσα εις την εκρηξιν μεγαλην δύναμιν εν μικρῶ δόσει.

Αι πρώται τορπιλλαι ετοποθετουτον εις τάς εισόδους των λιμένων ίνα υπερασπισωσι τούτους εναντιον της εισβολης των έχθρικων πλοίων. Έκαστον εθνος εδωσεν εις τας τορπιλλας ιδιαίτερον σχήμα, άπλοιν άλλως, καθότι δεν επρόκειτο η να εφαρμόση εις το εκ-

ρηκτικόν φυσίγγιον στερεότητα τελειαν, ητις να προκαλη την άνάφλεξιν δια του ηλεκτρικου άγωγου καταλληλως τοποθετημένου. Δια του τρόπου τούτου ηοχισαν βαθμηδών να τοποθετωσιν αυτάς επί λέμβων, ίνα, διαφεύγουσαι την προσοχήν του έχθρικου πλοίου, προσκολλησάτο το εκρηκτικόν των εις την τρόπιδα του πλοίου και παράγωσι δια του ηλεκτρικου άγωγου την άνάφλεξιν.

Τώ 1864, κατὰ την εποχήν του πολέμου των Βορειων κατὰ των Νοτιων αμερικανων, ενεφανισθη το πρώτον το έπιφοβον τούτο σκάφος. Την 17 Φεβρουαριου η συμμαχική κοοδστα Housatenic ητο ηγκυροβολημένη εξωθεν της Charlestown. Ητο νύξ, οτε περι την εννάτην ώραν, ο της υπηρσειας αξιωματικος διεκρινε προχμα τι κινουμενον επί του υδατος και διευθυνόμενον προς το πλοϊον. Ένωμισην δει ητο σανις πλεύουσα. Πογάμητι ητο εν μικρότατον πλοϊον διοικουμενον παρ' ενός υποπλοιαρχου και έχον πληρωμα 6 ναυτων. Εις δυο λεπτά το πλοϊον τούτο προσεκολληθη επί των πλευρων της κορβεταις. Ο πλοιαρχος του Housatenic διεταξε οπισθοχωρησιν και προσεκαλεσε τη πληρωμα εις τάς θέσεις. Αλλα μάτην. Έκρηξις τρομερά επακολουθη και το πλοϊον κλινον προς τα πλευρά βυθιζεται εν τή γαληνιαία θαλάσση, σωθέντος του πληρωματος, πλην του διοικουοντος αξιωματικου.

Το αυτό είδος της προσβολης εξηκολούθησε και κατὰ των πλοίων της Ένωσεως.

Την 9 Απριλίου 1864, η φρεγάς Minnesota του συμμαχικου στόλου, ητο ηγκυροβολημένη εμπροσθεν του Newport News, εν τῷ μέσῳ των πολεμικων και μεταγωγικων πλοίων, δεο ο της υπηρσειας αξιωματικος διεκρινεν εις απόστασιν 250 μέτρων, οχγον τινά σκοτεινόν, προχωρουντα ήρέμα. Ο αξιωματικός προκάλεσε συνθημα, αλλ' επειδή δεν τῷ άνταπεκρίθησαν ητοιμάζετο να διατάξη πυρ, δε αϊφνης τρομερά συνέθη εκρηξις. Η τορπιλλη προσεβαλε τα πλευρά της φρεγάδος, ητις δεν εβυθισθη μεν, αλλ' ύπέστη ζημιας σημαντικας.

Δέκα ημέρας μετέπειτα η φρεγάς Wabash της μοίρας της πολιορκουσης την Charlestown, προσεβλήθη ώρ' ενός τορπιλλοφόρου. Έκτας τας προμηνησιους άγκυρας και διηυθονθη προς τα ανοικτά, διευθυνουσα συναμα ταχῶ πυρ κατὰ του τορπιλλοφόρου, οπερ εν τούτοις ηδυνήθη να εισέλθη σών εν τή Charlestown. Ως παρατηρησαι τις, πολεμική φρεγάς, ώπλισμένη δι' υπερμεγεθων πυροβόλων και φέρουσα πληρωμα 700 ανδρων, αναγκάζεται να φύγη ενωπιον 4 τυχοδιωκτων, διευθυνοντων μιαν λέμβον, ενός σχεδον τόνου, ης ολο: ο δπλισμός συνίστατο εις τορπιλλας τινας.

Και η Κυβερνησις ωσαύτως των Ηνωμένων Πολιτειων προς ενίσχυσιν του στόλου της διεταξε την κατασκευην ενός τορπιλλοφό-

ρου πλοίου, υπό την όνομασιαν «Screnpicket-boat», θεις τούτο εις την διάθεσιν του πλοιαρχου Cushing, με την έντολην να προσβάλλη το συμμαχικόν θαρηκτόν Albemarle.

Το Albemarle, ητο καταθρομικόν πλοϊον, οπερ ειχε καταστή ο τρέμος των θαλασσιων διόδων. Ο πλοιαρχος του εκαιυατο δει θα εβυθιθε ολα τα πλοία των Ηνωμένων Πολιτειων, και πράγματι άνεδείχθη νικητής δύο ναυμαχιων. Τοιοϋτον ηθελε να καταστρέψη έχθρον η Κυβερνησις των Ηνωμένων Πολιτειων δια της τορπιλλης. Το έγγειρημα ητο προφανος επικινδυνον.

Ο ατρήματος Cushing συνοδευόμενος υπό δωδεκάδος γενναίων ανδρων, εξήλαθε την νύκτα της 26 Οκτωβριου 1864 προς συνάντησιν του Albemarle ηγκυροβολημένου εις Buier Ke-Boan.

Επιλησιασε κατ' αρχας ήσυχος, αλλα μετ' ολιγον άνακαλυφθεις και ύποδεχθει δια τρομερου πυροβολισμου, επροχώρησε, μ' έλην την δύναμιν του άτμου, και προσεκόλλησε την τορπιλλην του εις τα πλευρά του πλοίου, πάραυτα ανεφλεχθεισαν.

Το Albemarle ετινάχθη εις την αέρα. Το τορπιλλοφόρον καταστράφη και μονόν ο πλοιαρχος αυτου ηδυνήθη να σωθη με τινας συντρόφους του κολυμβων.

Τοιαυτα υπηρξαναι τύχαι των τορπιλλων κατὰ τας ναυμαχιας. Αξιοσημειωτον τελειοποίησιν επεφεν η εφευρεσις της αατοκινητου τορπιλλης, ην εφευρεν ο αυστριακος M. Whitehead, εξ ου και απεκληθη τορπιλλη «Whitehead».

Αυτη έχει μήκος 4 η 5 μέτρων και πάχος 0 35 του μέτρου. Φέρει σιδηρά ελάσματα, ατινα τη διδουσι ώθητικην δύναμιν, και πτερυγας δι' ών αποκατὰ την ισοροπιαν εν τῷ υδατι, εις το ακρον δ' ευρίσκηται ελιξ εξ ορειχάλκου. Η τορπιλλη διαρτεται εσωθεν εις 6 διαμερισματα. Το πρώτον διαμερισμα περιέχει σωήθηνα πεπληρωμενον με εκρηκτικόν τι μίγμα και συγκοινωνει μετά του εν τῷ δευτέρῳ διαμερισματι περικεκλειμένου φορτίου. Έάν η τορπιλλη προσκρούσση επί σκληρου τινός αντικειμενου το εκρηκτικόν εκρηγνυται και μεταδιδοι την άνάφλεξιν εν τῷ φορτίῳ, συνιστα- μένῳ συνήθως εκ 15 έως 20 κιλογράμμων βραβακοπυριτιδος η νιτρογλυκερινης. Το τρίτον διαμερισμα περιέχει ειδικόν μηχανικόν οπερ διδοι ώθητικην δύναμιν τή τορπιλλη, οπερ ονομάζουσι «γνώμηνα της καταβύθισεως» και οπερ παρέχει τή τορπιλλη την ιδιότητα να πλέη επί της επιφανειας του υδατος η εις βάθος μέχρις 12 μέτρων. Την καταβύθισιν προσδιορίζουσι εκ των προτέρων. Το δε τέταρτον περικλειει δεξαμενήν αέρος πίσεως 60 άτμοσφαιρων. Ο συμπεπιεσμένος ούτος αήρ διαφεύγων δια τινας σωληνισκου, κινει τον ελικα της τορπιλλης.

Η τορπιλλη Whitehead δύναται να διατρέξη απόστασιν 1.500-2.000 μέτρων.

Το εκρηκτικόν φορτίον οπερ εινε τεθειμενον εμπροσθεν συνισται εκ 30 κιλογράμμων δυναμιτιδος.

Εις πληκτερο με πλείστας εξοχας πληττων την τορπιλλην εσωτερικως προσδιορίζει την εκρηξιν της δυναμιτιδος εις το οπισθιον διαμερισμα ευρίσκηται μικρά μηχανή. Η μηχανή αυτη κινείται υπό του συμπεπιεσμένου αέρος αποθηκευόμενου εν τῷ μεσαίῳ διαμερισματι κινείται δε αυτη, ευθὺς ως η τορπιλλη εκβληθη του σωληνος του τορπιλλοβόλου, δι' ενός μεταλλικου ελάσματος τοποθετη- μένου εις την διόδον και ανοίγοντος τον σωληνα της συγκοινωνιας μετά του συμπεπιετιμένου αέρος.

Έτερον μηχανημα του αυτου ειδους προσδιορίζει τον χρόνον καθ' ον η μηχανή θα σταματήση, άμα δε η τορπιλλη ανέλθη επί της επιφανειας, δύναται τις να προσδιορίση τον διάπλου της εις 50, η 100 η 200 μέτρων, δηλαδή τον τρόπον καθ' ον αυτη θα ανέλθη επί της επιφανειας. Η αυτοκινητος τορπιλλη έχει τας εξής ιδιότητες: 1ον. Κινείται αρ' εαυτης, προς την διεύθυνσιν καθ' ην εκσφενδονε- νεται με ταχύτητα 41) χιλιομέτρων την ώραν.

2ον. Εκρηγνυται ευθὺς ως συγκρούσθη, εις διεύθυνσιν λοξήν.

3ον. Έάν αποτύχη του σκοπου της, και εάν εκανωσισθη εκ των προτέρων, δύναται να βυθισθη διαφεύγουσα τον έχθρον. Ζυγίσει 300 κιλόγραμμα περίπου. Ο εφευρέτης ταυτης ιδρωσε κατάστημα εν Φιούμη της Αυστριας εν ω κατασκευάζονται τορπιλλαι ών η αξία εκάστης ανέρχεται εις 10.000 φράγκας.

Η αυτοκινητος τορπιλλη ενεργει ούτω: Εύρισκόμενη επί της γαρυρας του τορπιλλοφόρου πλοίου, την τοποθετωσι εις την εκσφενδονιστικόν σωληνα, είδος κυλινδρικου άγωγου, οστις εκσφενδονεταται υπό τουσωληνος μετά μικρας δόσεως πυριτιδος. Αμα τῷ προστάγματι, ακουεται υπόκοφος κρότος και έν τῷ μέσῳ νεφους καπνου παρατηρεται η τορπιλλη βυθιζομένη και εξερχομένη πάλιν του υδατος ως δελφιν. Η κίνησις του ελικός της επιτρεπει να παρακολουθη τις δια του βλέμματος την μυστηριώδη πορείαν της. Τότε, εάν αι πα-

Ελένη Μ.

Βαθύ, πυκνό άπλόνητο στη πλάσι το σκοτάδι γὰ καθ' ουν οι Μάγοι τον Χριστό επρόσμεναν σημαδι. . .

Αστέρι τότε πρόβαλε μυριάκτινο, οδν φωτιά, τους φωτισε σεδ δρόμο τον σπλαγγική θεοδ ματρά.

ΑΣΤΕΡΙ ΜΑΓΙΚΟ

Έστο η καρδιά μου, σκοτεινή στο πόνο βυθισμένη, γλυκό αστέρι καρτερεί μὰ σόν ματρά, Ελένη!

Μ' αυτό τάστερι ποῦ χαρά κ' αγαπή θα μοῦ φέρη Αχ! πέε μου, ποῦ θα τὸ δῶ το μα γι κ ο αστέρι. Μμ.

ρασκευαι ελήφθησαν, η τορπιλλη προσβάλλουσα την τρόπιδα του έχθρικου πλοίου, εκρηγνυται.

Υπολείπεται να θεωρημεν ιδεαν της εσωτερικης κατασκευης των τορπιλλοφορων σκαφων ητοι των θανατηφορων τούτων θαλασσιων οργάνων.

Η άποστολή παντός τορπιλλοφόρου πλοίου εινε να προσεγγίξη εξαιφνης εις το θαρηκτεν πλοϊον και να προσκολλη έπι των πλευρων του την καταστρεπτικην τορπιλλην. Δια την κινδυνώδη ταυτην επιχείρησιν, πολλοι άπαραίτητοι θροι απαιτουται: Έκτακτος ταχύτης ίνα το τορπιλλοφόρον δυνηθη, εν περιπτώσει άποτυχιας η διακοπης της πορείας του, ίνα προσβάλλη εκ νέου το θαρηκτεν ου το υπερβολικόν βάρος δεν επιτρεπει αυτώ ειμή πορείαν βραδείαν, η να διαφυγή ου μόνον των του βαρέος έχθρικου πυροβολικου πυροβολισμών αλλα και τον των μυδραλλοβολων, δι' ών τα πολεμικά πλοία εισι πάντοτε ώπλισμένα. Πρέπει το τορπιλλοφόρον να πλησιάζη χωρίς να παρατηρηθη: διο γίνονται συνήθως αι προσβολαι την νύκτα: πρέπει τέλος να ηνωι ισοχειλεις τῷ υδατι εις τρόπον ωστε τα ελάσματα να το καλύπτωσι και το πληρωμα να δύναται να εγκλείηται.

Το τορπιλλοφόρον έχει γενικως 18 έως 30 μέτρων μήκος και πληρωμα 10 ανδρων. Το πλείστον μέρος κατέχεται υπό της μηχανης και του πυροπηκτου. Εις το εμπρόσθιον μέρος ευρίσκηται η σκοπία: έν ταύτη κατὰ την στιγμη της ναυμαχιας ευρίσκηται ο αξιωματικος διδων τα παραγγέλματα. Δεξιόθεν ευρίσκηται ο δείκτης, πιναξ χρησιμεύων ίνα μεταδίη τας διαταγας εις την μηχανήν. Έμπροσθεν ευρίσκηται ο πηδαλιούχος, εις δε το εμπρόσθιον μέρος εις ναυτης έτοιμος να ρίψη την τορπιλλην.

Η σκοπία καλύπτεται υπό διαρράγματος η δια βρόχου. Συνέχεται δε μετά του διαμερισματος, οπερ περιέχει τας λέβητας και τας μηχανάς. Αι συνθέτου συστήματος τορπιλλαι ειναι συγχρόνως και ελαφραι και ισχυραι.

Χάρις εις τα ειδικά ταῦτα μέσα, απέκτησαν τα ρηθέντα πολεμικά πλοίαρια υπερβολικην ταχύτητα, 20, 22 και 24 κόμβων, τού- τεστι 44 1/2 χιλιομέτρων την ώραν.

Τα θαρηκτά έχουσι δικτυα, ατινα περιβάλλουσι το σκάφος και ισχυρους ηλεκτρικους φανούς, δι' ών έρευνησάτο τα σκότη του όρίζοντος: αλλ' η πετρα απέδειξεν δει οι φανοι ούτοι, ους μεταχειρίζονται γενικως, δεν διακρίνουσιν η εις απόστασιν 4 χιλιομέτρων σχεδόν και ιδίως μόνον τα αντικείμενα τα έχοντα χρωματισμένον φωτεινόν. Δια γενικως τα τορπιλλοφόρα ειναι κεχρωματισμένα δια μαύρου και λευκοφαιου βαθέος χρωματος. Οι ναυται έχουσι τας χειτρας μαυρισμένας και το πρόσωπον κεκαλυμμένον δια πεπλου, ο- στις τοις διδοι ύψιν άλλοκοτον και αποτροπαιαν άμα.

Έσωτερικως, το τορπιλλοφόρον παρουσιάζει επ' όλου του μήκους επιφάνειαν καμπύλην, ως η ράχις της χελωνης. Στενή διάκοσι ευρήται εν τῷ κυρωτῷ μέρει, αρ' ου εξεχει η καυνοδός, η σκοπία και ο φυσητήρ, οστις διοχετεύει τον αέρα εις την μηχανήν. Έσωτερικως, το πλείστον μέρος κατέχεται υπό της μηχανης, συστήματος συνθέτου, συγκευμένης εκ δυο κιλίνδρων μετ' ανελκων ανεξαρτητων δια το ψυχρόν υδωρ, και διδούσης εις τον ελικα κίνησιν 380 στροφων κατὰ λεπτόν.

Το κυριώτερον σφάλμα, οπερ καθιστῶ το τορπιλλοφόρα άκατοιχητα, υπάρχει οσάκις διδιάπλου διαρκη επί μακρόν. Το πληρωμα τορπιλλοφόρου της τάξεως σύγκεται εκ 2 αξιωματικων και 17 ανδρων. Δύναται τις να φαντασθη την θέσιν των ανθρωπων τούτων κεκλεισμένων εις στενότατον διαμερισμα, και στερουμένων αναπαύσεως: διότι ο πολυς κλονισμός ου μόνον καθιστῶ αδύνατον τον ύπνον, αλλα τούναντιον και αυτοι οι πλέον σκληραγωγημένοι ναυτικοι πληρωνοσι τον φόρον της ναυτιλασεως, ως νεοσύλλεκοι.

Τὰ εν ενεργεια τορπιλλοφόρα εινε διαφόρων χωρητικότητων.

Θά ητο πολυ δύσκολον να ταξινομήσωμεν ολα τα είδη των τορπιλλοφορων.

Αξιωματικος τις του ναυτικου, ο υποπλοιαρχος Buchard, εδημοσιευσεν εσχάτως έργον σπουδαϊον περι των τορπιλλων και των τορπιλλοφορων των ζώνων ενώνων, περραβεις ίνα βεση ολίγην τάξιν εις την επικρατουσαν άταξίαν και προτείων την εξής ταξινομησιν:

1ον. Αι προφυλακιδες τορπιλλοφόροι. Ένωσει δ' ούτω τα μικρά τορπιλλοφόρα φερόμενα υπό τωνμεγάλων, και ατινα έχουσι χωρητικότητα 10 έως 25 τόνων, μήκος 20 μέτρων και ταχύτητα 19 κόμβων.

2ον. Τας τορπιλλοφόρους τας φυλλατούσας τους λιμένας και τας ακτάς, χωρητικότητος 25 έως 50 τόνων, μήκους 30 έως 33 και ταχύτητος 18 κόμβων και

3ον. Τὰ κατοπτέουσα και τὰ καταδρομικά τορπιλλοφόρα.

Ο ΒΕΚΚΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟΝ ΠΥΡ

Ο μέγας Ιταλός φιλόσοφος Καίσαρ Βεκκαρίας (1738—1793), εις δν ἡ ἐπιστήμη τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου τοσαῦτα οφείλει, ἐπίστευεν εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ καθαρτηρίου πυρός, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Περί ἀδικημάτων καὶ ποινῶν πολυθρύλου αὐτοῦ συγγράμματος.

Ἀναγνώσκωμεν ἀληθῶς ἐν αὐτῷ τὰ ἐξῆς (§ XII, σελ. 48 τῆς β' ἐκδ. τῆς τοῦ Κοραῖ μεταφρ.):

«Δόγμα τῆς θρησκείας ἀψευδές εἶναι, ὅτι αἱ κηλίδες τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτημάτων ἐκείνων, ὅσα δὲν εἶναι ἀξία τῆς αἰωνίου ὀργῆς τοῦ θεοῦ, πρέπει νὰ καθαρισθῶσι διὰ πυρός ἀκαταλήπτου».

Ἄλλ' ὅμως ὁ ἡμέτερος Κοραῖς ἐξέφρασε, καὶ δικαίως, ἀμφιβολίας περὶ τῆς εὐκρινείας τῶν λόγων τούτων τοῦ Βεκκαρίου.

Κατὰ τὸν ἐκ Χίου φιλελεύθερον καὶ φιλαλήθη σοφὸν ἀναγκάζεται ὁ φιλόσοφος συγγραφεὺς (ὁ Βεκκαρίας) νὰ ὀνομάσῃ Δόγμα ἀψευδές, τὸ περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρός δόγμα, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Δυτικὴν ἐκκλησίαν κηρύττεται μὲ ζῆλον ἀπ' ἐκείνους, εἰς ὅσους ἐγένεν ἀληθινὸν ἐργαστήριον πλοῦτου, ἀλλὰ

δὲν πιστεύεται πλὴν ἀπὸ τὸν ἀναίσθητον ὄχλον, τὸν ὁποῖον ἡ ἀμαθία κατεδίκασε νὰ τρέφῃ μὲ τοὺς ἰδρωτὰς τοῦ ἀργού καὶ ἀνοφελεῖς εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἀνθρώπων. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἐξαμογελα ὁ Βεκκαρίας γράφων ἀψευδές τὸ γελοῖον τοῦτο δόγμα ἀλλ' ἂν εἶχε νὰ κάμῃ: Ὅσον ὁ φωτισμένος ἀνθρώπος εὐρίσκειται μεταξὺ ἀνθρώπων τυφλωμένων ἀπὸ τὴν δεισιδαιμονίαν, ἀνθρώπων ὀδηγούμενων ἀπὸ ὀλίγους τινάς, οἱ ὁποῖοι χωρὶς τῆς δεισιδαιμονίας τοὺς φόρους κινδυνεύουν ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνας, μμεῖται τὸν σοφὸν ἰατρόν, ὅστις δὲν δίδει εἰς τοὺς ἀσθενεῖς πλὴν ἐκεῖνα μόνον τὰ φάρμακα καὶ βρώματα, ὅσα δύναται νὰ χωρεύσῃ ὁ ἀσθενὴς αὐτῶν στόμαχος. Μ' ὅλον τοῦτο φιλοσοφικώτερον ἤθελε πράξειν, ἂν ἀπέφευγε μὲ κανένα τρόπον ἄλλον ἀρμόδιον τὴν ἀνάγκην νὰ ὁμολογήσῃ ἀψευδές ὅ,τι ἡ συνείδησις τοῦ ὁμολογεῖ ψευδέστατον. Συγχωρεῖται εἰς τὸν φιλόσοφον νὰ σιωπῇ, διὰ νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς λαοπλάνους νὰ διεγείρωσι τὸν μωρὸν ὄχλον κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ χρωστέῃ ὅμως καὶ νὰ

ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΜΑΡΤΕΝΣ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΝΑΟΙ

Ὡ ποιταί, ποῦ ἀνάμεσό μας μὲ ξένη σέρνεστε ζωή,
Εἶστε σὰν ἀρχαῖοι ναοί!

Γενεές γενεῶν, ὀλόκληρους αἰῶνες
Υψώνοταν μὲ φανταχτῆς κολόνες
Μ' ἀγάλματα, σκαλισμάτα, στολίδια,
Χρισμένος ἀπ' τὴν Τέχνην, ἀπὸ τὴν ἴδια,
Κι' ὄχι ἀπὸ χέρια ἀνθρώπινα, ὁ ναός
Θαυματουργοῦσε μέσα του ὁ Θεός.
Κι' ἀπὸ τὴν πατρίδα κι' ἀπ' τὰ ξένα μέρη
Ἄρχοντες δουλευτάδες, νέοι καὶ γέροι,
Κάθε διαβάτης ποῦ ἀπὸ κεῖ περνοῦσε,
Ἐμπαινε μέσα καὶ τὸν προσκίνοῦσε.
Ἄλλ' ὁ κόσμος ἀλλάζει· καὶ μὴ μέρη
Τὸν τάραισε σεισμὸς πέρα γιὰ πέρα
Ἀπὸ τὸν Ἄδην εἰς τὰ Ὀλύμπια ὕψη,
Καὶ μέσ' ἔς τοῦ κλονισμοῦ τὸν τρόμο—ὦ θλίψη—
Πέφτουν βασιλεία καὶ θεοὶ σκορπᾶνε,
Ἀθάνατοι πεθαίνουν, θρησκείαις πᾶνε,
Καὶ καταντᾶει κ' ἡ ἐκκλῆσις ἡ μεγάλη
Μὲ τὰ λευκὰ τὰ μαρμαρένια κάλλι,
Ποῦ ὑψώνοταν γενεές, καιροῦς, αἰῶνες,
Ἐρείπιο μὲ δυὸ τρεῖς μισὲς κολόνες!

Ὡ ποιταί, ποῦ ἀνάμεσό μας μὲ ξένη σέρνεστε ζωή,
Εἶστε σὰν ἀρχαῖοι ναοί!

Γενεές γενεῶν, ὀλόκληρους αἰῶνες,
Ἐρείπιο μὲ δυὸ τρεῖς μισὲς κολόνες.
Τώρα ὁ ναός ζῆ καὶ θά ζῆ μὲ νιότη
Πλέον ὁμορφῆν, πλέον ἱερὴ ἀπ' τὴν πρώτη!
Δὲν ἔρχεται κανεὶς γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ,
Κι' ἀπ' τὴν πατρίδα κι' ἀπ' τὰ ξένα μέρη,
Προσευχαίς, γονατίσματα καὶ δῶρα
Ἄλλ' οὔτε μέσα τοῦ βούζει τώρα,
Ὁ ὄχλος, ὁ βέβηλος δὲν τὸν μολύνει,
Καὶ τὴν ἀσκητικὴν τοῦ τῆ γαλήνης
Κανεὶς δὲν ἐνοχλεῖ καὶ μόνον σμίγει
Ἄραιος κόσμος μέσα ἔς τὸ ἐρείπιο· λίγοι
Σοφοὶ ποῦ ὀλάγγριπνοι κ' ἕνα πρὸς ἕνα
Ξανοίγουν μέσα του τὰ περασμένα
Λίγες καρδιές ὁποῦ φωτιὰ τρανὴ
Βαθεῖα τὲς καίει γιὰ τὴν ἀληθινήν,
Τὴν μυστικὴν ὁμορφίαν ποῦ σὲ καθένα
Δὲ δείχεται καὶ τὴν ξεφανερώνει
Μόν' ἡ μελέτη καὶ ἡ ἀγάπη μόνη!

Ὡ ποιταί, ποῦ ἀνάμεσό μας μὲ ξένη σέρνεστε ζωή,
Εἶστε σὰν ἀρχαῖοι ναοί!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ἀποφεύγῃ, ὅ,τι δύναται ν' αὐξήσῃ τὴν μωρίαν τοῦ ὄχλου».

Νομίζομεν ὅτι τὰ θεσπέσια ταῦτα διδάγματα δύναται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀρίστη ἀπάντησις εἰς ὅσα παρ' ἡμῖν ἐπ' ἐσχάτων ἐλέχθησαν ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως καθαρτηρίου πυρός, δηλαδὴ ὑπὲρ τοῦ δευτέρου ἐκείνου βασιλείου, ἐν ᾧ ἡ ἀνθρω-

πύχη ψυχὴ καθαίρεται καὶ καθίσταται ἀξία ν' ἀναδῆ εἰς τὸ Οὐρανὸν κατὰ Δάντην—ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν Ἀλήθειαν.

... di quel secondo regno,
Ove l' umano spirito si purga,
E di salire al Ciel diventa degno.
(Dante, Purgatorio canto I.)

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

ΔΟΞΑ ΕΝ ΥΨΙΣΤΟΙΣ...

Ἐσκαίχτηκες δειλὲ Ἡρώδη! ὁ νοῦς σου
Ἐτρόμαξε ἔς τὸ ἄκουσμα τὸ θεῖο
Καὶ ἔς τοὺς κρυφούς, φριχτοὺς συλλογισμοὺς σου
Σ' τὸ θάνατο πύρες ζωῆς στοιχεῖο

Τὰ σῦμβρα, τὸ λιθάνι, σὰν βαστοῦνε
Οἱ δυνατοὶ τοῦ νοῦ, μέσα ἔς τὸ χέρι
Δὲν τρέμουνε ἔς τὸ φῶς νὰ τὰ σκορποῦνε

Εἶδες τοῦ ψεύτη κόσμου τοῦ δικοῦ σου
Νὰ πέφτῃ εὐθύς τὸ πλάνο μεγαλεῖο,
Κι' ὀλόνοιχτο μπροστὰ ἔς τοὺς ὀφθαλμοὺς σου
Ἄξήγητο, καὶ φλογερὸ βιβλίο.

Ὁ δρόμος τοῦ Ὑψηλοῦ ποῦθε κρατιέται
Τοὺς δείχνει ἐμπρός τοῦ λογιζοῦ τ' ἀστέρι
Καὶ στέκει ἐκεῖ «Ὅπου Θεὸς γεννιέται.»

Ζίκοβος.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΔΟΥΚΙΣΣΑ ΚΛΕΒΕΛΑΝΔ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ

Ρόκειται περί της νέας ανακαλύψεως του 'Αμερικανού καθηγητού ζωολόγου κ. Γαρνιέ, τα τελευταία πορίσματα των μελετών του οποίου μέγαν ήγειραν πάταγον ισχύτως εν τῷ 'Αμερικανικῷ καὶ Ἀγγλικῷ τύπῳ. Ὁ σοφὸς καθαγητὴς διατείνεται ὅτι, ἡ ὑπαρξὶς παρὰ τισὶ γένεσι τῶν πιθήκων ἀληθοῦς διαλέκτου καὶ δὴ ἐνάρθρου εἶνε γεγονός. ἀναμφισβήτητον. Παράδοξον τοῦτο, καὶ βεβαίως ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι καταγόμεθα ἀπὸ τῶν πιθήκων, θὰ μάθωμεν λίαν προσεχῶς, κατὰ τὸ 1892 ἔτος, τί οἱ πρόγονοί μας ἐπέλιον ἐν τῷ σκότει τῶν πρώτων ἐκείνων χρόνων.

Ἐν τούτοις ἄς ἐλθωμεν ἐν τοῖς πράγμασι. Πρὸ ἑπτὰ ἔτων ὁ κ. Γαρνιέ εὐρισκόμενος τυχαίως πρὸ τοῦ κλωβοῦ τῶν πιθήκων ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τοῦ Κιγκινάτου τῆς Ἀμερικῆς, παρετήρησε δωδεκάδα μικρῶν πιθήκων, οἵτινες ἐπέβλεπον τὰς κινήσεις ἐρυθρορίνου τινὸς κυνοκεφάλου πιθήκου, καὶ ἐν ταύτῃ ἐξέβαλλον μικρὰς κραυγὰς, ἃς μετὰ προσοχῆς ἤκουον ἕτεροι πιθήκοι τοῦ γειτονικοῦ διαμερίματος. «Πασιφανὲς, διολογιστὴ ὁ κ. Γαρνιέ, τὰ ζωα ταῦτα μεταβιβάζουσι τὰς σκέψεις των» καὶ ἀμέσως τότε συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μελετήσῃ τὰ ριζικὰ στοιχεῖα τῆς τῶν πιθήκων διαλέκτου καὶ νὰ καταγινήται εἰς τὴν ἐκμάθησιν καὶ ἀπομίμησιν αὐτῆς. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπέτυχε τοῦτο, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ φωνογράφου τοῦ Ἐδισῶνος ἐσκέφθη νὰ χρησιμοποίησῃ αὐτὸν πρὸς περισυλλογὴν τῆς πιθηκικῆς διαλέκτου. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ζωολογικοῦ κήπου τῆς Βασιλικῆς παρεχώρησε πάντα τὰ μέσα τῶν πρὸς τοῦτο πειραμάτων, καὶ ὁ φωνογράφος ἐποθετήθη μεταξὺ δύο κλωβῶν, περιεχόντων ὁ μὲν ἓνα πιθήκον, ὁ δ' ἕτερος μίαν πιθήκον, οἵτινες οὕτως ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἔζων πλησίον μὲν ἀλλήλων ἀλλ' ἀπεχωρισμένοι, καὶ χωρὶς νὰ δύνανται ν' ἀνταλλάξωσι τὰς ἐντυπώσεις των. Ἐννοεῖται, ὅτι ἀφοῦ ἐπλησίασαν τοὺς κλωβοὺς των ἤρξαντο νὰ συνεννοῶνται ἐν τῇ γλώσσῃ των καὶ ὁ φωνογράφος συνέλιξε τὴν συνομιλίαν των. Ὁ κ. Γαρνιέ ἐπανελάβε τὸ πόρισμα καὶ ἐπὶ ἄλλων πιθήκων, καὶ μετὰ διάφορα πειράματα ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας γενομένα καθ' ἃ ὁ φωνογράφος ἐπανελάβε ὅ,τι εἶχεν ἀποθηκεύσει, ἀνεγνώρισε τοὺς αὐτοὺς ἤχους, τοὺς αὐτοὺς τόνους, καὶ διεχώρισε τὰς μεγάλας γραμμὰς τῆς πιθηκικῆς διαλέκτου. Εἶτα ὁ ἴδιος ἠακήθη διὰ τοῦ φωνογράφου καὶ ἐπανελάβε διαφόρους λέξεις, ἃς συνέλιξεν ἀπὸ τῶν χειλέων τῶν πιθήκων καταρωθῶσας νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐννοιαν. Ὑπελείπετο μετὰ τοῦτο

αὐτῷ νὰ συνομιλῇ καὶ μετὰ τῶν πιθήκων. ὅπερ καὶ ἐπεχείρησε νὰ ἐπιτύχῃ ὁ Ἀμερικανὸς οὗτος καθηγητὴς. Οὐδὲν διασκεδαστικώτερον, βεβαίως ὁ κ. Γαρνιέ, τῆς ἐκπληξέως ἐν πρώτοις τῶν πιθήκων, ὅπότεν τοῖς ὠμίει εἰς τὴν γλώσσαν των, καὶ τῷ ἐξέφραζον εἶτα τὴν χαρὰν των δι' ἄλλοκοτῶν ἀνασκιρτημάτων. Τοῖς προέφερε ἐπανελημμένως λέξιν τινὰ σημαίνουσαν «γᾶλα» ἢ «ἄδωρ» ἢ τέλος ἀφαγώσιμον τι ἀντικείμενον» καὶ οἱ πιθήκοι ἐξεδήλουν τὴν χαρὰν των εἶτα ἕτερον δηλοῦσαν ἰσως τὴν «χειρὰ» καὶ οἱ πιθήκοι ἐξέτεινον τὰς χεῖρας εἰς σημεῖον εὐγνωμοσύνης. Τέλος προέφερε τρίτην τινα λέξιν, συνώνυμον πρὸς ἀπειλήν ἢ κίνδυνον καὶ οἱ πιθήκοι σφοδρὰ ἐταράσσοντο καὶ ἐφευγον, ἕτεροι δὲ ἀνῆρχοντο πεφοβισμένοι πρὸς τὸ ἄνω μέρος τοῦ κλωβοῦ των. Ὁ σάκις ἐπανελάμβανε τοῦτο, ἐπήρχετο ῥῆξις καὶ ὁ πιθήκος ἀπέφευγε τοῦ λοιποῦ νὰ πλησιάζῃ τὸν κ. Γαρνιέ. Τί νὰ σημαίνῃ ἄρα ἡ λέξις αὕτη; Ὁ κ. Γαρνιέ τηρεῖ ἐχεμύθειαν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν πιθηκικῶν τούτων λέξεων, ἀρκούμενος ἡμῖν μόνον νὰ λέγῃ ὅτι ὁ ἀνθρώπινος λάρρυξ πολὺ δυσκόλως δύναται νὰ ἀπομιμηθῇ τὰς πλείστας αὐτῶν, ἀρθρομένως εἰς τὸ la diéze, καὶ ὅτι ἕκαστον γένος πιθήκων ἔχει ἰδίαν διάλεκτον. Κατ' αὐτὸν, ἡ πιθηκικὴ διάλεκτος ἀποτελεῖται ἀπὸ 8 ἕως 9 κυρίους ἤχους, οὓς διακεκοιμημένοι μεταλωδισμοὶ ἀναβιβάζουσιν ἀπὸ 30 ἕως 35. Δύο ἕτερογενεῖς πιθήκοι συνεννοῦνται μὲν μεταξὺ των, ἀλλ' ὁμιλοῦσιν ἕκαστος ἰδίαν γλώσσαν, καὶ ποιοῦνται χρῆσιν μόνον ἐν ἀνάγκῃ. Ὁ κ. Γαρνιέ ἐπιλέγει. «Ἐὰν αἱ ἀνθρώπινοι φυλαὶ κατάγονται ἀπὸ τῶν πιθήκων, διατὶ καὶ αἱ διάλεκτοι αὐτῶν νὰ μὴ ἔχωσι βᾶσιν τὴν πρωτογενῆ γλώσσαν τῶν ἀνθρωποειδῶν τούτων;» Ὁ σοφὸς οὗτος Ἀμερικανὸς ἔχει ὄντως πολλὴν φαντασίαν καὶ αἱ ἀναζητήσεις αὐτοῦ εἰσὶ μέγαλον ἐνδιαφέροντος» πλὴν λέγεται ὅτι ὁ πιθήκος ἀπὸ γενετῆς εἶνε παμπόνηρος καὶ συστηματικῶς εἶρων, ἀπομιμούμενος τὰς κινήσεις τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Ὡστε μετὰ τοιαύτην σκέψιν, δυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν αὐτῷ τὴν ἐρώτησιν, μήπως ἐγένετο θύμα οἰκτρᾶς ἀπάτης μεθ' ὅλα ταῦτα τὰ πειράματά του καὶ τὸν φωνογράφον του, καὶ ὅτι ἀντὶ ν' ἀπομιμηθῇ αὐτὸς τὴν πιθηκικὴν διάλεκτον, μήπως ἐκείνοι ἀπεμιμούντο τὴν ἑαυτοῦ; Ἴνα ἀποδεχθῶμεν τὰ συμπεράσματα τοῦ κλεινοῦ Ἀμερικανοῦ, κελὸν εἶνε ν' ἀναμείνωμεν σοβαρότερας ἀποδείξεις καὶ ψηλαφητοτέρας. ἰνδείξεις.

Φ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ ΤΗΣ "ΕΠΕΤΗΡΙΔΟΣ", ΚΑΙ ΠΑΣΗ ΤΗΙ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΙ εὐχόμενος «ἐτη πολλά καὶ καλὰ»

Ἐν ἔτει 1865, καθ' ὃν χρόνον ἐνέσκηψεν ἡ χολέρα ἐν Δῆλφ, ἠγνωρίσθη εἰς τὸ αὐτὸ ἰομοκαθαρτήριον μετὰ νέου τινὸς, τοῦ Χρήστου Α. . . . οὕτως τὴν σύζυγον ἐγνώρισεν μετ' ὀλίγον ἐν Σύρῳ. Βραδύτερον μὲ ἐπισκέφθη οὗτος ἐνταῦθα καὶ ἐπὶ τῇ ἐρωτῆσει μου: «Πᾶς ἔχει ἡ σύζυγός σας;» ἀπεκρίθη ἀφελῶς «Αὕτη καθήνητος φυσικὴ μῆλα ταῦτα ἔζησεν ἐν τούτῃ καταστάσει ἑπτὰ ἔτη». Συμφώνως πρὸς τὴν οὐσιώδη ταύτην ἀντίθεσιν λέγω καὶ ἐγὼ: Εἶ καὶ εὐχομαι μακροβιότητα καὶ εὐδαιμονίαν εἰς ἅπαντας, φρονῶ ἐν τούτοις, ὅτι ἀσχετῶς πρὸς τὴν μακροβιότητα, τὸ ἀδιαφιλονεικῆτον πλεονέκτημα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς: ἡ εὐδαιμονία, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σπανίζει, ὡς ὁ λευκὸς κόραξ. Κατ' ἐμὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐδαιμων, εἰμὴ ὑπὸ τὰς ἐξῆς τρεῖς συνθήκας:

- Α'. Νὰ ὑγιαίνῃ κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ὅπερ δυσκόλον μοὶ φαίνεται, καθ' ὅτι εὐπρόσβλητον τὸ σῶμα τοῦ γέροντος, ἰσχυρὰ δὲ καὶ δυσθεράπευτα τὰ ψυχικὰ πάθη τοῦ νέου καὶ τοῦ ἀκαίου ἀνθρώπου, καὶ πρὸ πάντων ὁ φθόνος.
 - Β'. Νὰ ἔχῃ τὰς δέκα τῆς Βίβλου ἐντολὰς ὁδηγὸν καὶ νὰ συμμορφῶται πρὸς ταύτας.
 - Γ'. Νὰ κατορθώσῃ νὰ εὕρισκῃ τέρψιν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν ἀπάντων τῶν καθήκόντων αὐτοῦ, εἰς τὸ πρὸν ὥστε νὰ μὴ εὕρισκῆται ποτὲ εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀποδοκιμάζῃ ἐν τῷ βᾶθει τῆς καρδίας οἰανδήποτε πράξιν αὐτοῦ, τούτεστι νὰ μὴ τὸν τύπη ἡ συνείδησις, ὁ ἀφανὴς οὗτος πρόδρομος καὶ σύμμαχος τῆς Νεμείσεως.
- Εὕρισκεται ἄρα γε τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐν οἰαδήποτε τάξει τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας εὐκόλως, μὴ ἐξαιρουμένων τῶν πο-

λιτευτῶν ἀπάντων τῶν ἐθνῶν, ἐννοεῖται δὲ, καὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος; Δύο λέξεις ἐτι περὶ συνειδήσεως. Ἡ συνείδησις δὲν εἶνε κατ' ἐμὲ ἄπλοον προῖον τῆς ἀνατροφῆς, ἀλλ' εἶνε ἐμφυτος ψυχικὴ διάθεσις τοῦ ἀνθρώπου. Εἶνε μὲν ἐπιδεικτικὴ ἀναπτύξεως ὅπου ὑπάρχει, ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι ψυχικαὶ ιδιότητες, δὲν δύναται ὅμως νὰ πλασθῇ τεχνικῶς χωρὶς νὰ ὑφίσταται πάλιν ὡς φυσικὴ διάθεσις. Ἀποδείξει δὲ ὁ ἀμοιρῶν ἀνατροφῆς καὶ παιδείας ἀνθρώπος, ὅστις ὑπόκειται ἐν τούτοις πολλὰ εἰς τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεως. Περαιτῶν λέγω, ὅσον καὶ ἂν φιλοσοφῇ ὁ ἀνθρώπος, ἡ συνείδησις μετέχει τοῦ δόγματος τοῦ μέλλοντος βίου καὶ ἐπο-

μένως ὑπεκρύνει πάσης σκέψεως καὶ συζητήσεως. Αὐτὸ τοῦτο δὲ παραδεχόμεθα κατ' ἐντικτον, τὸ παραδεχόμεθα, φέο' εἰπεῖν, ὡς προαίσθημα, διότι ὁ Θεὸς ἤθελε ν' ἀποτελῇ ἡ πίστις αὐτῆς μέρος τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως, ὅπως ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, ὅπως ὁ νοῦς καὶ τὰ πάθη. Αὐτὸς ὁ Πλάστης ἤθελεν εἰς τὰς ἀνερευνητοὺς βουλὰς του, ἵνα πιστεύῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν μετὰ θάνατον βίον, ὅπερ εἶνε καὶ ἡ παρηγορία τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ βᾶσις καὶ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἐν γένει κοινῶν. Ὁ Σακράτης, ὁ σοφὸς εἰδωλολάτρης, ἐπίστευεν εἰς τὸν προορισμὸν τῆς ψυχῆς. ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ ΟΡΝΣΤΑΙΝ

ΑΝΘΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

Ἐκφραστικὴ εἰκὼν κόρης νεαρᾶς καὶ ὄνειρώδους, ἐν μέσῳ τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὴν ἀνθέων, ὠραίων καὶ αὐτῆ ἀνθος, θάλλον ἐν τῇ γλυκείῃ τοῦ ἔαρος ἀκμῇ. Ἀνθη νεόδρεπτα κρατοῦσα ἐν ταῖς χερσίν, ἀτενίζει μετὰ περιούσιας ἠδουλαθείας τὴν πρὸ αὐτῆς ἐκτεινομένην ποικίλιν καὶ θαλκτικὴν σκηνογραφίαν, λίαν δ' ἐπιχαρίτως ἀποτυποῖ τὰ ἐν τῇ εὐαίσθητῳ

αὐτῆς καρδία ὑπολανθάνοντα αἰσθήματα ἢ γλυκύτης τῶν χειλέων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς. Καθημένη ἐν τῷ καταφύτῳ καὶ ἀνθοβριβεῖ κήπῳ, ἀπολαμβάνει τῆς εὐτυχούς ἐκείνης συναισθήσεως, ἣν προκαλεῖ πάντοτε ἡ ἐνατένισις τοῦ εὐδαιμονοῦ καὶ ἀνεφέλου ἐνεστώτος καὶ ἰ τοῦ βοδίνου μέλλοντος εὐδαιμονοεστῆρα ἀναμονῆ

ΤΡΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κύρια Διευθυντῆ τῆς Φύσεως

Μοὶ ἐζητήσατε, καὶ ἄς βεβαίως, μετὰ τόλμης δηλοῦσης ἀσυνήθη χαρακτῆρα ἀνδρὸς μουσολάτρου καὶ ὁμοῦ ἐξαιρέτου, ὀλίγας λέξεις ὡσεὶ ἀπὸ καρδίας γυναικὸς εἰλικρινοῦς προέρχομένας, διὰ τὴν ὑμετέραν «Εἰκονογραφημένην Ἐπετηρίδα τῶν Χριστουγενίων». Λάβετε αὐτάς, καὶ διὰ νὰ πεισθῆτε ὅτι προέρχονται ἀπὸ βᾶθους ψυχῆς εἰλικρινοῦς καρδίας γυναικὸς τὰς τοῦ κόσμου περικρίας μετὰ καρτερίας ὑποστάσεως, ἀπευθύνω ὑμῖν ταύτας ἐν τρισὶν ἐπιστολαῖς πρὸς ἐμὰς φίλας ἀπευθυνομένας.

αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ἐπίκτητα, δηλονότι τῆς καταγωγῆς καὶ χρηματικῆς αὐτῶν καταστάσεως. δι' ὅπερ, ὅσαι μὲν ἐξ ἡμῶν συζευχῶσι τοὺς πρώτους—καὶ αὐταὶ συνήθως εἰσὶν αἱ ἀπλοῦκαί—ἀποκαθίστανται πίνυ βραδείως εὐτυχεῖς, ὅσαι δὲ τοὺς δευτέρους, τῶναντίον, διότι οὗτοι ἠναγκασμένοι ὄντες εἰς ὑποθάλασσαν τὴν ἀλαζονείαν τῶν συζύγων αὐτῶν, αἰτίνας, πολὺ ὀλίγον καταγιγόμεναι εἰς τὴν μετὰ τῶν συμβίων αὐτῶν ἀρμονικὴν καὶ εἰρηκικὴν συμβίωσιν, κρίνουσι τὰ πάντα ἀντιθέτως ἐκείνων, καὶ ἐν τῇ μονοτονίᾳ αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο πρᾶττουσιν ἢ νὰ πωδραρίζονται, καλλωπιζονται καὶ ψιμμυθίζονται, ὅπως λατρεύονται ὑπὸ τῶν β.λακωδῶν αὐτῶν συζύγων, οἵτινες πολὺ ταχέως μεταμειλονται διότι ἔλαβον αὐτάς ὡς συζύγους.

Ἐπιστολὴ πρώτη

Ἀγαπητῆ μου Εὐροδίκη,

Ἐν τῇ νεότητί μου, δηλαδὴ πρὸ πέντε ἔτων—καὶ μὴ σοὶ φανῇ παράδοξον τοῦτο, διότι ἡ γυνὴ διὰ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τῆς νεότητος εἰς τὸ γῆρας δὲν ἀπαιτοῦνται περισσότερα ἔτη—πολλὰς ἐβασάνισον ἑμαυτὴν, σκεπτομένη, «μὴ ἀσχημὸς γυνὴ, ὡς ἐγὼ, τί ὄφειλε νὰ πράξῃ ὅπως ἀρέσκῃ». Ὡ! ἀγαπητῆ μου, εἰ ἡμεῖς αἱ γυναῖκες κατηναλίτικωμεν ὅσον χρόνον δαπανῶμεν διὰ νὰ φαίνωμεθα ὠραῖαι, καὶ εἰς τὸ νὰ καθιστάμεθα ἀγαθαί, ὦ, τότε μόνον ἡ γυνὴ θὰ ἦτο τελεία! Ἀλλ' ὁμοῦ καὶ δὲν πρέπει οἱ ἄνδρες νὰ παραπονῶνται εἰ ὡς ἐμεν ἡμετέρις, διότι τοῦτο εἶνε ἑαυτῶν λάθος. Οὐδέποτε τοὺς ἀκούει τις λέγοντας. «Ἡ Δεσποινὶς Τ. . . εἶνε ἀγαθὴ», ἀλλὰ μόνον: «Ἡ Δεσποινὶς Τ. . . εἶνε ὠραία, ἡ Δεσποινὶς Ν. . . εἶνε ἀσχημὸς.» Διὰ τοῦτο, ὅπως ἀρέσκωμεν αὐτοῖς, καταγιγόμεθα πᾶσαι μόνον εἰς τὸ νὰ φαίνωμεθα ὠραῖαι καὶ οὐδὲν πλέον, μεταχειροζόμεναι χρόνον καὶ μέσα ἄτινα, ἂν κατηναλίτικωμεν εἰς κοινωφελῆ ζητήματα, θὰ εἶχομεν χιλιᾶσις μεταβάλλῃ τὴν Γῆν! . . .

Ἐπιστολὴ τρίτη

Ἀγαπητῆ μου Περσεφόνη,

Ἀπ' ὅτου ὑπήχθης εἰς τὸν συζυγικὸν δεσμὸν πολλὰκις μοὶ εἶπες ὅτι, «οὐδὲρ ἀδικώτερον καὶ φοβερώτερον τοῦ ν' ἀγαπᾷ τις χωρὶς ν' ἀταγαπάται». Βεβαίως, συμφωνῶ μὲ τὴν ἰδέαν σου, πλὴν ἐπιτρέψον μοι νὰ παρατηρήσω, ὅτι πολὺ ὀλίγον σαφεῖς περὶ τῆς ἀγάπης ἰδέας ἔχεις. Μολονοτι δὲ φοβοῦμαι πολὺ νὰ θίγω τὸ θέμα τοῦτο, ἐν τούτοις θὰ προσπαθήσω νὰ σ' εἰπῶ ὅ,τι μᾶλλον σοὶ εἶνε ὠφέλιμον. Καὶ δὴ ὁ ἔρωσ, φιλάττη, εἶνε τὸ μεγαλύτερον πρὸς ἡμᾶς δῶρον τοῦ Θεοῦ, ὅστις διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν μᾶλλον τέλειον καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, μείζονα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγγέλου ὄν πρὸς στιγμὴν ὑπεράνω καὶ ἑαυτοῦ ἔθηκεν, κατεβίβασεν αὐτὸν διὰ νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν Μητέρα! Ναι, ὅπως παράσχη ἡμῖν τὴν ἀποθίωσιν ταύτην τῆς καρδίας, τὴν ἀθανασίαν τῆς αἰώνιου τρυφερότητος καὶ τῆς ἠθικῆς διαδοχῆς, ὁ Θεός, φιλάττη, ἐδώρησεν ἡμῖν τὸν ἔρωτα. Ἐὰν δ' ἐποίησε τοῦτον ὠραῖον, θαλκτικὸν καὶ ἐπαγωγόν, ἐπράξε τοῦτο ὅπως ἀρέσκῃ ἡμῖν καὶ οὐχὶ ὅπως μᾶς ἀπάτῃ, καὶ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἔθηκε τὸ λογικὸν μας ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τὴν καρδίαν ἐν τῷ στήθει. . . . Ἐὰν ταῦτα ἐγνώριζες, βεβαίως ἡ ἐκλογὴ σου θὰ ἦτο ἐπιτυχιστέρα, καὶ ἤδη δὲν θὰ μετεμελεῖσθ. . . . Ὁ ἔρωσ εἶνε ἀρετηρία πρὸς τὴν καθῆκον. Ἦδη δὲ δὲν παρα-

Ἐπιστολὴ δευτέρα

Ἀγαπητῆ μου Ὀλυα,

. . . . Ναι, φιλάττη, πρὸ τοῦ ὑκαυδρευθῶμεν, ἀναζητοῦμεν εἰς τὸν μέλλοντα σύζυγόν μας προτερήματα πολλά, καὶ ἐν τῇ ἀπειρίᾳ μας, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, γινόμεθα θύματα τῆς φιλοδοξίας μας καὶ τῆς ἀνοησίας μας, δυστυχῶς μὴ λαμβάνουσαι ὅ,τι ὄφειλε τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ κεφάλαια

Ξενεύομαι διά τὸ πῆγμα σου. Συνέλαβες χουσαλίδα διαβό-
τιδα, ἡ καρδία σου ἔλαβε τὴν θείαν τοῦ λογικοῦ, καὶ
τοῦτο τὴν τῆς καρδίας σου, καὶ ἤδη οὐμιάζεις πρὸς πλοῖον
ναυαγοῦν, οὕτως ὁ κυβερνήτης ἀπώλεσε τὸ πηδάλιον! . . .
Ἐν τέλει σὲ λυποῦμαι καὶ κλαίω, διότι μολονοῦ ὁ Θεὸς
μὰς ἔδωκε μεγάλην καρδίαν καὶ ὀλίγον λογικόν. ἡμεῖς θέλομεν
οὕτε θεο οὕτε νὰ μεγαλοποιήσωμεν τοῦτο καὶ νὰ σμικρύνω-
μεν ἐκεῖνο πρὸς βλάβην ἡμῶν...

Ἀπάτη! . . .
Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ὀφείλω νὰ σὲ παρηγορήσω, μέμνησο
τῶν κάτωθι στίχων τοῦ σοφοῦ Οὐγγῶ.

Soyez comme l'oiseau, posé pour un instant
Sur des rameaux trop frêles,
Qui sent ployer la branche et qui chante pourtant
Sachant qu'il a des ailes.

ΔΑΝΑΗ

ΖΑΚΥΝΘΙΑ

Ἐν ταῖς κλειστάς πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγεν-
νων, παντὸς ἐκτάκτου ἐθίμου ἀμοιροῦντα, εἶνε ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη μεγάλης θρη-
σκευτικῆς πανηγύρεως παραμονή, ἡμέρα ἀπλῶς προπαρασκευαστικῆ διὰ τὴν
ἐορτὴν τῆς ἐπαύριον. Ἄλλ' ἐν Ζακύνθῳ, ἐν ἡ ἐκάστη σκεδὸν ἡμέρα ἔξει καὶ
τὰ ἴδια αὐτῆς ἔθιμα, ἐν ἡ ὁ πτωχὸς τὴν φτώχειά του τὴν διασκαδάζει
διὰ τοῦ ἡματιος, ἐπικρατεῖ τὴν ἀπαραμονὴν τοῦ Χριστοῦ ὡς λέγεται, ἔθι-
μον, ἔχον τὴν ἀρχὴν εἰς ἀποκείνου τοῦ παρελθόντος ἐποχῆν, ἡ πρὸς τὴν
ὁποῖαν ἀναδρομὴ φέρει καὶ τὸν ἰκανοῦστον ἱστορολόγιον, τηρούμενον δὲ μέ-
χρι τοῦ νῦν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν πιστῶς. Πρόκειται περὶ τῆς κ ο υ λ ο ὄ ρ α ς.

σίων. Ὁ ὄρατος τῆς Ζακύνθου οἶνος δὲν εἶνε δυνατόν, ἢς τὸ εἴπωμεν φα-
νερά, ἢ νὰ ἀφθῶν. Ἐν μέσῳ τῆς τραπέζης ἐναποτίθεται ἡ παρασκευασθεῖσα
κ ο υ λ ο ὄ ρ α πρὶν ἢ δὲ παρακαθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ οἰκοδεσπότης
ἔπειθε εἰς τὸ παραθύρου εἰς ἐνδειξὴν γ α ρ α ς. Ἐρχεται δ' ὄρα, καθ' ἣν
ὁ πυροβολισμὸς διαδίδεται τὸν πυροβολισμὸν, καὶ νομίζει τις μάλλον ὅτι ὁ
κόσμος καταστρέφεται ἢ ὅτι ὁ Χριστὸς γεννᾶται! Μετὰ τοῦ πυροβολισμοῦ
πλησιάζει ὁ οἰκοδεσπότης εἰς τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τοὺς παρισταμένους, ὁρθοῦς
δὲ πάντοτε καὶ μετὰ χεῖρας ἐστωρῶμεν, ψιθυρίζει προσευχὰς τινες. Εἶτα
λαμβάνει τὴν μάλαραν καὶ κόπτει τὴν κουλούραν εἰς τεμάχια. Τὸ πρῶτον
τεμάχιον ἀνέχει εἰς τὸν πρῶτον ἐλθόντα ἐπίτην· τὰ λοιπὰ εἰς τὸν οἰκοδε-
σπότην, τὴν οἰκοδεσποῖναν καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐπίσης, τεμάχια στέλλονται
εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους. Ἐκαστὸν δὲ τοιοῦτον προωρίζεται τίνι
ἀνέχει, πρὶν ἢ κοπῆ.

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων ἕκαστος Ζακύνθιος, καὶ ὁ πενιέστερος
εἶ, φροντίζει ὅπως παρασκευασθῆ ἐν τῷ οἴῳ του ἢ ἀγοράξῃ ἀναλόγως τῶν
μέσων του μίαν κ ο υ λ ο ὄ ρ α ν, ἢς ἡ τιμὴ κομάνεται ἀπὸ 100 ὀρ. μέχρι 100
λεπτῶν. Δυνατὸν νὰ εἶνε μεγάλη ἢ μικρά. ζ α χ α ρ ε ἴ ν ε ἢ φ ω μ ἔ ν ε ι α.
Τοῦτο δὲν μὰς ἐνδιαφέρει. Τὸ ἐσπέρας, ἀπὸ τοῦ μισθήμεριον διελθῶν ἐν
νηστειᾷ, ἐτοιμάζονται τράπεζαν πλουσίαν ἐκ νηστισιμῶν φαγητῶν, ἧτοι ἐκ
χόρτων, χαβαριού, ἐλαιῶν, καρπῶν πᾶσης ἐποχῆς καὶ ἄλλων παραπλη-

Εἰς τὴν κουλούραν, ἐνῶ εἶτι ζυμοῦται, εἰσποιοῦν οἱ πλοῖοι λίραν ἢ τάλ-
ληρον, οἱ ἐργατικοὶ ἀργυροῦν διφρακτὸν ἢ φράκτον, οἱ δὲ πτωχοί . . . ὦ, οἱ
πτωχοὶ ὁδολοῦν τινα. Εἰς ὅτινα πῆσθ τὸ τεμάχιον τὸ περιέχον τὸ ὑ ρ ε μ α
τῶ ἀνέχει, θεωρουμένων ἀμα ὡς τοῦ τ υ χ ε ρ ο ὗ τοῦ ἔτους.

Καὶ τώρα, μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἐξηγήσιν, ἀρίθμωμεν τὸν φίλον κ. Ἀδούρη
νὰ μὰς διηγήσῃ τὸ ὄρατον Ζακύνθου καὶ Χριστουγεννιάτικο διήγημά του.

ΑΓΓ. ΜΟΡΕΤΤΗΣ

ΤΟ ΗΥΡΕΜΑ

(Χριστουγεννιάτικο)

Βαροχειμονιά εἶχαμε πέρσι. Ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου
ἀρχισαν οἱ ἀγριόκαιροι, τὰ νερά, ἡ φουρτούνας, τὰ χιόνια,
τὸ κρύο . . . Ὅλα γιὰ τὴ δύστυχημένη τὴ φτώχεια, πού
ἀγωνίζεται γιὰ τὸ ψωμί! . . . Ὁ; τοῦ Χριστοῦ οὕτε μὴ
μέρα δὲν ἔκαμε καλὴ καὶ ὁ ψαρᾶς ὁ Πέτρος, πού ἔχει συρ-
μένη τὴν τρατοπούλα τοῦ ἔξω ἔς τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, πη-
γαίνει κάθε στιγμὴ κάτω ἔς τὸ περιγάλι, πού ἡ θάλασσα
σκάνει μὲ ἀφρό καὶ ἀντάρρα, κυττάζει ὀλόγυρα τὸ συννεφια-
σμένο οὐρανὸ, μήπως ἰδῆ πούθενά κανένας παρήγορο σημεῖο
ἀλλαγῆς καιροῦ καὶ μὴ ξανοίγοντας τίποτε ἔς τὴν ὀλόγυρον
μαυρίλα, γυρίζει ἀπελπισμένος ἔς τὸ φτωχικὸ του καλύδι,
ἀνάμεσα ἔς τὴ γυναῖκά του καὶ εἰς τὰ παιδάκια του, πού τὰ
δύστυχα τουρτουρίζουν ἀπὸ κρύο καὶ πείνα . . .

Καὶ ὁ ἄτυχος Πέτρος πού γυρίζει ἔς τοὺς δρόμους βλέπει
τὸν κάθε πατέρα, πού ἀγοράζει ρούχα καὶ παπούτσια τῶν
παιδιῶν του. . . καὶ σκέφτεται τὰ δικά του τὰ παιδιὰ, πού
τὰ ἔχει ζυπόλυτα καὶ γυμνὰ ἔς τὸ σπίτι, καὶ πῶς τὰ καυ-
μένα δὲ θὰ μεταλάβουν αὐτὸ Χριστοῦ μέρα! Βλέπει τὸν
κάθε φτωχοοικοκὸν πού κουβαλᾷ τὰ πασχαλινὰ ψούνια ἔς
τὸ σπίτι του μὲ μορφή γαρῶπῃ . . . καὶ ἀσυνείδητα βυθίζει
τὰ χεῖρα του ἔς τὰς ἀδελφαὶς τσέπαις του! . . . μὰ . . .
οὔτε ἓνα μονόλεφτο δὲ βρῖσκει! . . .

Ἄλλο τίποτε γιὰ νὰ κερδίῃ τὸ ψωμί τῆς φαμελιᾶς του
δὲ γνωρίζει νὰ κάμῃ. Ψαρᾶς ἦταν ὁ πατέρας του, ψαρᾶς
ἔγεινε καὶ αὐτὸς καὶ μὲ τὰ δίχτυα του περιμένει νὰ ζήσῃ τὸ
σπίτι του, ν' ἀνάσῃ τὰ δύο παιδάκια του. Καὶ ὅσο κάνει
καλωσύνας, πᾶει καλὰ! ὅταν ὅμως ὁ οὐρανὸς σκυθρωπάξῃ
καὶ ἡ θάλασσα ἀγριεῖ, σέρονε ὁ φτωχὸς τὴ βέρκα του ἔξω
ἔς τὴ στεριά καὶ σταυρώνει ἀπελπισμένος τὰ χεῖρα. Δανεί-
ζεται τὴ μιά μέρα κανένα λεπτὸ ἀπὸ τὸν ἓνα, τὴν ἄλλη ἀπὸ
τὸν ἄλλο καὶ ὅταν δουλεύσῃ πληρώνει τὰ χρέη του . . . μὰ
πάντα χρωστᾷ! γιὰ τὴ πειρὴ χειρότερη, ἡ πειρὴ λυασμένη
τέχνη εἶνε τοῦ ψαρᾶ. Ὁ ψαρᾶς δοκιμάζει ἔς τὴ ζωὴ του
ταῖς λαχτάραις, πού αἰσθάνεται καὶ τὸ ψάρῃ ἔς τὸ ἀγίστρι-
του! . . . Τὸ ψωμί τοῦ ψαρᾶ εἶνε βρεγμένο μὲ τὴν πικρὴ
ἀλμη τῆς θάλασσας! . . .

Ἡ ἀπελπισμένη καρδιά του ραγίζεται, σπαρτάρει ἀπὸ
τὴ λύπη, ἡ ψυχὴ του δοκιμάζει ταῖς πικρότερας συγκινήσεις,
καὶ σκουτάθοντας σὲ κάθε του ἀντίθετο βῆμα, πηγαίνει
ἀναίσθητος, σὴν πλάθῃ, καὶ κίθεται ἔς τὰ μαρμαρένια
σκαλοῦνια τοῦ καμπαριού τοῦ Ἁγίου Λιονισίου, κατὰ τὸ
πέλαγος!

Εἴκοσι μέρες λοιπὸν ἔχει νὰ δουλεύσῃ ὁ Πέτρος, ἀπὸ τῆς
Ἁγίας Βαρβάρας ἀνήμερα· δανεικὰ δὲν τοῦ δίνουν πλεῖα . . .
καὶ εἶνε σήμερα παραμονὴ Χριστοῦ! . . . Μέρα δηλαδὴ πού
χρειάζονται λεφτὰ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη γιὰ φαμελιτὴ
ἄνθρωπο!

Ἐκεῖ πού κανένας δὲν τὸν βλέπει, βασταίνει μὲ τὰ δύο
του χεῖρα τὸ σκεπτικὸ του κεφάλι, τὸν πιάνει τὸ παράπονο,
τὸ ἀνδρικό του θῆρος φεύγει καὶ κλαίγει σὴν γυναῖκα! Κυ-
λοῦνε ἔς τὸ ἀγνὸ πρόσωπό του δάκρυα μαύρα, δάκρυα πικρά,
καὶ σὴν νὰ τὸν εἰρηνεύεται καὶ ἡ φουρτουνιασμένη θάλασσα,
τὸν ραντίζει μὲ τὸν ἀλμυρὸ τῆς ἄφρο!

Ἐκεῖ καίθεται ἐκεῖ στυμμένος καὶ κλαίγει, καὶ ὅταν ἀσῆ-
κως τὸ κεφάλι ἐπλάκωνε τὸ σκοτάδι. Ἐστρεψε ὀλόγυρα τὸ
βλέμμα καὶ ἀμέσως ἐπικυσε τὰ κλύματα. Εἶδε τὴν ἡμέρα
πού ἔφηνε καὶ μιά σκέψις φρικτὴ, σκέψις πραγματικὴ, περνᾷ
ἀπὸ τὸ νοῦ του!

— «Ὅσο καὶ ἂν κλαίγω, σκέφτεται, πάντα μὲ περιμέ-
νουνε ἐλπίζοντας τρία πλάσματα πειναρμένα! Ναι! ναι!
καὶ πρέπει τὸ γληγορότερονὰ βρῶ ψωμί γιὰ τὴ φαμελιὰ μου! . . .»

Σηκώνεται καὶ φεύγει γοργὰ. Ἐθνήθηκε πῶς εἶχε σπῆτι
τοῦ ἓνα μικρὸ ἀσημένιο κονισματάκι! Ἐκεῖνο πηγαίνει μὲ
ἀπελπισμένη ἀπόφασι καὶ ξεκρέμαζ, καὶ τὸ βάζει ἐνέχυρο γιὰ

Η ΣΟΥΤΑΝΑ ΣΕΕ ΡΑΖΑΔ (Εἰκὼν Μ. Richter).

5 δραχμαίς 'ς τὸ Μαστρογιάννη τὸ φούρναρη, τὸν ἑκκληρίτη, ποῦ γιὰ τὴν πεντάρα φουρκίζει τὸν ἀδελφὸ του καὶ ποῦ θησαυρίζει γιὰ νὰ τὸν κληρονομήσῃ ὁ Διάβολος ποῦ θὰ τὸν πάρῃ... Ἐπῆρε ψωμί καὶ μιὰ μικρὴ κουλούρα, γιὰ νὰ τὴν κόψῃ κι' αὐτός, ἔτσι γιὰ τὸ καλὸ τοῦ χρόνου, ἀγόρασε καὶ λίγα ψούνια πασαλιὰ κι' ἐπῆγε σπῖτι του ποῦ ἀνουπόμονα τὸν περιμένανε. Ἀπίθωσε τὰ πράγματα σ' ἕνα τραπέζι, καὶ δὲ μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, ὅταν εἶδε χειροπιασμένα τὰ ξυπόλυτα παιδιὰ του, νὰ χορεύουνε μὲ χαραὶς καὶ γέλοια ὀλόγυρα ἀπὸ τὴν κουλούρα...

— Μαρία, λέγει σιγὰ 'ς τὴ γυναῖκά του ὁ ψαρᾶς, νὰ κόψουμε τὴν κουλούρα, νὰ φᾶμε λιγάκι καὶ νὰ βάλῃς τὰ παιδιὰ νὰ κοιμηθοῦνε, γιατί κάνει κρύο... Καὶ μὴν ἀπελπίζεσαι τόσο, καυμένη καὶ σύ!... κάτι θὰ κάμῃ καὶ γιὰ μᾶς ὁ Θεός, θὰ ἰδῇ τὴν ὑπομονή μας!... Ποιὸ ἐμπρός ὅταν κάμῃ καλοσύναις καὶ δουλεύσω, τὰ ντένουμε τὰ καυμένα τὰ παιδιὰ μας!...

— Ἀχ! ἐστέναξε μέσα ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ψυχῆς της ἡ Μαρία, καὶ σφογγίζοντας τὰ δακρυσιμένα μάτια της μὲ τὴν ποδιά της, ἐπῆγε νὰ στρώσῃ τὸ τραπέζι.

« Ἡ γέννησις σου Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν... » Ἐβάλλει ἀσκεπῆς καὶ μὲ συγκίνηση ὁ ψαρᾶς ὁ Πέτρος, καὶ σταυρώνει μὲ τὸ μαχαίρι τὴν κουλούρα. Ἡ γυναῖκά του λιβανίζει καὶ τὰ παιδιὰ του στέκουνε σιωπηλὰ καὶ ἀνυπόμονα, γιὰ νὰ τραβήξουνε τὰ κομμάτια τους...

Τὸ τροπάρι τελειώνει, κάνουν ὅλοι τὸ σταυρὸ τους, ρίχνει ἡ Μαρία ἕνα κάρβουνο ἀναμμένο 'ς τὸ φλετζάνι, ποῦ εἶνε μέσα 'ς τὸ γύρο τῆς κουλούρας καὶ ποῦ ἔχει κρασί καὶ λάδι, κι' ὁ Πέτρος ἀρχίζει νὰ κόβῃ... Ἀλλὰ 'ς τὸ δεύτερο κομμάτι τὸ μαχαίρι δὲν προχωρεῖ ὡς κάτω. Βρίσκει σὲ πρᾶγμα σκληρὸ! Κυττάζει, καί:

— Τὸ νύρεμα! τὸ νύρεμα! φωνάζουν ὅλοι μὲ χαρὰ. «Καὶ τοῦ χρόνου εὐτυχησμένοι» λέγει ἡ μάνα 'ς τὰ παιδιὰ της.

— Ἄ! τί ἄλλο ἀπὸ πεντάρα θᾶνε, ἐμουρμούριζε ὁ ψαρᾶς ξεδιπλώνοντας τὸ χαρτί... Μὴ ξάφνω ἀστράφτει 'ς τὸ φῶς τοῦ λύχνου χρυσάφι!

— Λίρα, γυναῖκα, λίρα! ἐφώναξε πηδώντας ὁ Πέτρος παραίτησε ἀκοφτῆ τὴν κουλούρα, ἐφόρεσε τὸ καπέλλο του κι' ἐβγήκε 'ς τὸ δρόμο...

Τὴν ἄλλη μέρα, τοῦ Χριστοῦ, τὰ δύο παιδιὰ τοῦ ψαρᾶ ντυμένα καὶ ποδεμένα, ἐφαινότανε γελαστὰ καὶ εὐθυμα ἀνάμεσα μὲ τὰλλα παιδιὰ τῆς γειτονιάς 'ς τὴν ἐκκλησίαν!...

Μιά ἀπροσεξία τοῦ Μαστρογιάννη τοῦ φούρναρη, τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου, ποῦ γιὰ 5 δραχμαὶς ἐπῆρε ἐνέχυρο τὸ προσκύνημα τοῦ φτωχοῦ, μιὰ ἀπροσεξία τοῦ ἄφρου, ποῦ ἀπατήθηκε κι' ἐβάλε λίρα γιὰ νύρεμα σ' ἐκείνη τὴν κουλούρα, ἀντίς γιὰ πεντάρα, ἔφερε τὴν εὐτυχία 'ς τὸ σπῖτι τοῦ ψαρᾶ... ἔστω καὶ γιὰ λίγο καιρὸ!

(Ζάκυνθος) ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ!

Ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν συναυλίαν τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1891 τῆς «Φιλαρμονικῆς» ἐν τῷ «Παρνασσῷ».

ὑπὸ ΑΔΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

Κυρίαί καὶ κύριοι,

Φίλος τις κύριος μοι εἶπε πρὸ ὀλίγου: «Ὡραία εἶνε τὰ ἔξοχα ὅσα μᾶς ψάλλετε, πολλὰ γλυκὰ τὰ τραγούδια σας, πολλὰ μελωδικὰ ὅλα καὶ συνεκινήθημεν. Ἀλλὰ λόγια δὲν ἀκούομεν...» Καὶ εὐθὺς ἐνεθυμήθημεν τοῦ Εὐαγγελίου τὸ «Ἐν Ἄρχῃ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος» ὅπερ δύναται νὰ μετατραπῆ εἰς τὸ «Καὶ ἐν Ἄρχῃ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν διὰ τοῦς Ἑλληνας καὶ ὁ Ἕλληνας ἦν διὰ τὸν λόγον».

Διότι, δι' ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος καὶ εἰς τὸ μέσον ὅλων τῶν πραγμάτων εἶνε πάντοτε ὁ λόγος... Καὶ ὅταν τρώγωμεν ἀκόμη ἔχομεν τὸν λόγον εἰς τὸ φαγητόν, ἐξελθόντες τὸ στερομένο λόγου «μεπι» εἰς φαγητό-λόγον ἢ ὡς ὁμογενῆς τις ἤθελε βραμολόγιον... Καὶ ὅταν ἀκόμη χάριν παιδιᾶς χειρονομοῦμεν θέτομεν μεταξὺ τῶν δακτύλων τὸν λόγον ὡς κομβολόγιον... Ἀφίνω ὅτι ὅλα αἱ ἡμέραι τοῦ Ἑλληνοῦ εἶνε ἐν μαρτυρολόγιον καὶ τὸ ἐργατικόν του ἔτος ἐν ἔορτολόγιον καὶ ὅτι ὅλα τὰ χρήματά του τὰ ἀπορροφᾷ ἡ Φορολογία... Οἱ δὲ κατάλογοι καὶ ἡ βαθμολογία τῶν σχολείων—διπλοῦν τούτο λογικὸν τέρας—ἐμυζοῦν ὅλην τὴν παιδικὴν μας χαρὰν καὶ εὐθυμίαν, ἕως ὅτου μᾶς παραλάβῃ ἡ Στρατολογία, ἢ τις ἀμφιβάλλω πολλὴ ἂν εἶνε καὶ Λογία... Οἱ λόγιοι ἀφ' ἑτέρου κατεπλημύρησαν τὴν χώραν τοῦ Κόδρου, ὁ δὲ Ἐρμῆς ἐπειδὴ ἠμυρωθή πλεον μεταξύ τῶσαν λογιωτάτων, ἐτραπῆ εἰς τὴν χρηματολογίαν πολὺ φρονίμως φερόμενος.

Τὸ δὲ περίεργον εἶνε, ὅτι ἐνῶ ἀπὸ τοὺς ἵππους ἀφῆρασαν τὸν λόγον καὶ τοὺς ὀνομάσαμεν ἄλογοι, τὸν ἐδώκαμεν ὡς προνόμιον μόνον εἰς τοὺς κύνες, ὅθεν καὶ τὸ σκυλολόγιον... Ἀφίνω τοὺς σκυλολόγους, αἵτινες ἐνεσκηψαν ὡς ἀκρίδες εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς ἀχρεῖους λογαριθμοῦς, εἰς τοὺς ὁποίους χρεωστῶ τὸσα μηδενικά!... Μετὰ τὴν πολυλογία αὐτῆν,

κύριοι, ἢν μοι ἐνέπνευσεν ὁ φίλος μου, τοῦ λόγου του δηλ. ὅστις παρεπονέθη ὅτι δὲν ἀκούει λόγους, ἔρχομαι νὰ εἰπω ὀλίγα τινα διὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν φιλολογίαν του...

Θὰ γνωρίζετε βεβαίως τὸν Ἀπόλλωνα... εἶνε, κύριος ὑψηλός, ὀλίγον ἀδύνατος, ὠραῖος, ξανθός καὶ φεῦ! μὲ ὅλα του τὰ πλοῦτη, τὰ νεαῖα καὶ τὰς χρυσαῖς του λύρας, δὲν ἤξεύρω διατί εἶνε γυμνός...

Εἶπον λίρας του. Θὰ νομίσητε ἴσως ὅτι εἶνε Ἄγγλος ἢ Ἀμερικανός...

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἔχει Ἑλληνικὸν αἷμα, καὶ ὅτι εἶνε καὶ αὐτός ὁμογενῆς, ὡς ὅλοι οἱ πλοῦσιοι Ἑλληνας, ὡς ὁ Ἡρώδης ὁ Ἄττικός ὅστις ἔκτισε τὸ Ὡδαῖον καὶ ὁ Βαλλιάνος τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην, ὡς ὁ Φιλόπαππος ὅστις προσέταττε τὰ ἑλληνικὰ λατομεῖα καὶ ὁ Δρομοκαίτης, ὅστις ἔδωκεν ἄσυλον εἰς πολλὰ πλανόμενα καὶ πτερόεντα ἑλληνικὰ πνεύματα ἀναδείξας τὸ ἀσημον πρὸ τινος Δαφνῆ εἰς πνευματικὸν κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ... Ὅτι δὲ ἐγεννήθη ἐπὶ ξένης γῆς ἀποδεικνύει ἐκτὸς τοῦ ξανθοῦ του χρώματος καὶ ἡ κακὴ του προφορά, ἰδίως δὲ αἱ ἀνορθογραφίαι του, μὴ γνωρίζοντες πῶς γράφεται τὸ λιμός καὶ ὀνομάζων—αὐτὸ δὲ εἶνε καὶ γελιομ-δέστατον—τὰ «πλοῖα»... ἔλινα τεῖχη... παραλείποντες τὰ ἀσυνάρτητα «ἔξεις ἀφίξεις» καὶ τοὺς παρομοίους σολοικισμούς, οὓς παρεσκευάζεν ἐν τοῖς Μαντείοις του. Τὰ παραλείπομεν δὲ σεβόμενοι τὴν ὑψηλότητά του καὶ τὴν εὐγενῆ του καταγωγήν, ἰδίως δὲ τὰς ἐκδουλεύσεις του ὡς χειροῦργον ὑπερακοντίζοντος καὶ αὐτὸν τὸν κ. Ἀρεταῖον, καὶ ὡς χωροφύλακος καθαρίσαντος τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ πολλὰ τέρατα, ὡς τὸν Πύθωνα, καὶ φυγοδικούς, ὡς τοὺς υἱοὺς τῆς Νισθῆς...

Αὐτὰ τὰ γραμματικὰ λάθη καὶ αἱ ἀνορθογραφίαι τοῦ Ἀπόλλωνος, μοι ἐνθυμίζουσιν ἄλλον τινά, ὅστις θέλων νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ διδάσκαλός του ἀπέθανεν, εἶπεν ὅτι ἐφόρησε!

Ὁ Ἀπόλλων; κύριοι, ὡς γνωστόν, εἶνε μουσικός καὶ δὴ νῆπι-τιοσε τοῦ τοῦτο, τοῦ δοξαρίου δηλ. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε γυμνός καὶ ρακένδυτος, ἐξέλεξεν ὡς διακονήν του τὴν μάλλον ἀπὸ πένητας καὶ ζητιάνους βριθούσαν Ἀθηναϊκὴν ὁδόν, τὴν Λεωφόρον Πανεπιστημίου, ἐκτὸς ἐὰν αὐτοὶ τὸν περικυκλοῦσι βλέποντες ἐκείνην ἐκεῖ ὑψηλὰ τὴν σελαγιζουσαν χρυσοῦν λύραν καὶ εὐχόμενοι τὸ «πίσε πῆττα νὰ σὲ φάγω!» Φαντάσθητε! αὐτὸς ὁ μέγας καὶ ὑψηλῶν, χρυσοκόμης καὶ μεγαλοκτηματίας τοῦ Παρνασοῦ νὰ καταντήσῃ νὰ ψωμοζητῆ καὶ ὡς οἱ Ἴταλοὶ πλανόδιοι κιθαρωδοὶ νὰ παίξῃ τὴν λύραν ἀνά τὰς Ἀθηναϊκὰς ὁδοὺς!... Κατήντησεν αὐτός ὁ κυρίαρχος καὶ αὐθέντης τοῦ Παρνασοῦ διὰ μιᾶς βραδυᾶς φιλοξενίαν νὰ πληρώσῃ ἐνομιον εἰς τὸν «Παρνασσόν...» Νὰ ἐξαργυρώσῃ τὴν θείαν του καὶ χρυσοῦν λύραν εἰς ἑλληνικὰ ρυπαρὰ χαρτονομίσματα... Καὶ μὴ νομίσητε ὅτι αὐτὸς ἐδῶ ὁ «Παρνασσός» εἶνε ἄλλος ἢ ὁ ἀληθὴς καὶ πραγματικὸς τὸ πάλαι μουσοτρόφος Παρνασσός. Ἀποδείξτε ὅτι εἶνε τὸ αὐτὸ νεφελοσκεπὲς καὶ χιονοστιβὲς δικόρυφον ὄρος τοῦ Μουσηγέτου, ἐκτὸς τῆς παρουσίας τῶσαν ἐνταῦθα Μουσῶν εἶνε καὶ ἡ θερμοκρασία...

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἐκεῖνος ἔχει ὕψος 2460 περίπου μέτρων. Ἐνῶ ἐδῶ, μόλις ὀλίγα βαθμίδες σὰς φέρουσιν εἰς τὴν μουσικὴν ταύτην κορυφήν... Μὴ λησμονεῖτε δ' ὅμως ὅτι τὰ στάθμα καὶ τὰ μέτρα μετεβλήθησαν σπουδαίως ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον, πολλὰ δὲ καὶ μετεμορφώθησαν, ὅπως ἡ μῦθ' ἣτις περιεσώθη μόνον ὡς μέριμα τῶν διδασκάλων καὶ τῶν μαθητῶν...

Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τάλαντα, ἅτινα τὸ πάλαι ἰσοδυνάμουσαν πρὸς 6,000 δραχμαῖς, σήμερον εἶνε εὐτελέστατον νόμισμα, ὅπερ κέκτηται πᾶς ἄνθρωπος. Καὶ ὑπάρχουν σήμερον τάλαντα μουσικά, καλλιτεχνικά, φιλολογικά, πολιτικά, ποδηλατιστικά, θεατρικά, μαγειρικά, καπνοκοπτικά, χρηματιστικά, ἐγκληματικά καὶ λοιποδουτικά ἀκόμη...

Ἐκαστος ἄνθρωπος εἶνε νῦν τάλαντοῦχος. Πολλοὶ μάλιστα κάμνουσι καὶ συλλογὴν ἀπὸ διάφορα τάλαντα καὶ συσσωρεύουσι πλείστα ἐκ τούτων δάφνας, τοσαύτας ὥστε νὰ τρέφονται αἰώνως μὲ αὐτάς. Παρόμοιον πικρόν, ὡς κινίνη, γεῦμα, δὲν πιστεύω νὰ κινή τὴν ζηλοτυπίαν σας...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ὕψος, καὶ τοῦτο πολὺ μετεβλήθη, διότι ὡς γνωστόν, τὰ ὄρη καταμετροῦνται ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ταύτης δὲ τὴν ἐπιφάνειαν οἱ πολιτικοὶ μᾶς ὕψωσαν σημαντικά, καθόσον πολλὰ μέρη τῆς Ἑπείρου τὰ ἔκαμαν θάλασσα...

ΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟΝ ΑΣΤΡΟΝ

Ὅταν εἰς ἄσμα ἐν ἡ νύξ ἡ εὐθυμία ἐκείνη ἀπὸ τὰ βάρη ἔρχεται ἐδῶ τοῦ Παραδείσου, ποῦ φέρεται περὶλυπος ἡ μαρτικὴ ἀκτίς σου; εἰς ποῖον κόσμον ἄφιλος καὶ τεθλιμμένη κλίνει;

Ὅποταν πέριξ ἡ σιγῆ ἡ θεία πτερυγίσει καὶ διατρέχει τὸ κενόν, ὡς φωτεινὴ νεφέλη, εἰς τί ἀκτίνας μελιχρὰς τὸ φῶς σου ἀποστέλλει ἐνῶ τὸ πᾶν γονυπετὲς «γεννᾶται» ψιθυρίζει;

Ἀκούεις; εἰς τὸ Ἄπειρον ἡ ὥρα νῦν σημαίνει ὅποταν ἀπὸ τῆς Ἐδέμ τὰς χώρας ἀνατέλλῃ, τὴν εὐτυχίαν, ἔβαινες, εἰς πάντας ἀναγγέλλον ὁ τῆς χαρᾶς ἡ λήκυθος, τὸ φῶς ἐνδεδυμένη.

Ὅταν τοὺς μάγους, εἰς φωτὸς ὠδήγησας ἀγκάλην τρέμων καὶ φρίσσον εἰς θερμῆς τοὺς κόλπους εὐτυχίας τὸ φῶς σου ἔρρανε γλυκὸν τὸ φῶς τῆς ἀληθείας φεῦ! ὁδηγὸς παρήγορος δὲν θ' ἀνατελεῖς πάλιν;

Ἄλλως τε, τῶν Ἀθηνῶν τὸ ἔδαφος δὲν εἶνε τὸ ἴδιον πάντοτε. Ἐνεκα τοῦ κωνιοτροῦ, ὅστις καὶ συγχρόνως ἀκόμη Ἑλληνας ἔχει καταχώσει ἤδη ὥστε νὰ φαίνωνται ὡς ἀρχαῖοι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἱματισμὸς τῶν κοί οἱ πλοῖοι τῶν, πολλὰ δὲ κεραμικὰ πλαστικά ἔργα νὰ ἐκθάπτωνται ἐκ τῆς γῆς καὶ νὰ πωλοῦνται ὡς παλαιά...

Τοιαύτας ἀπάτας ὀπτικὰς ἀγαπᾷ πολὺ τὸ ἔδαφος ἡμῶν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας εἶχον ἔδαφος πολὺ πλησιέστερον πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς, διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τοσαύτης εὐκολίας ἐπηγαίνοσκοντο aller retour εἰς τὸν Ἄδην, ὡς ἡμεῖς σήμερον εἰς τὸ Φῶλον... ἴσως καὶ τὸ ἐπιχειρήμα τοῦ κ. Ψύχα δὲν εἶνε ἀσχετον πρὸ τὰ πάτρια εἱμίμα...

ἴσως δὲ καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἐφόρουσαν καὶ ὑποδήματα οἱ πρόγονοί μας ἕνεκα τῆς τοῦ ἔδαφους θερμότητος, ἀλλ' εἶχον ὅμως τὰς κεφαλὰς ψυχροτέρας... Ἐν ᾧ σήμερον, δὲν ἤξεύρω πῶς συμβαίνει τὸ ἐναντίον...

Δὲν εἶμεθα δικηγόροι τὰ μέλη τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀλλ' ἴσως ὑπάρχουσι καὶ τοιοῦτοι, ἀφοῦ εἶνε Ἑλληνας. Ἦθελον τοὺς παρακαλέσει νὰ μὴ συντάξωσιν ἀγωγὴν, ἀκούσαντες ὅσα εἶπον περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Ἀπόλλωνος, περὶ ἀνακτήσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀρχαίου Θεοῦ ἐπὶ τῆς κτηματικῆς του παρουσίας...

Διότι φοβοῦμαι ὅτι θὰ χάσωμεν τὴν δικὴν καθόσον αἱ λαμπραὶ Μοῦσαι ἐγκαίρως, ἀλλ' ἐπαζιώτατα κατέλαθον τὸν νεοελληνικὸν μας τοῦτον ὠραῖον Παρνασσὸν καὶ εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ ξεμπλέξῃ τις μὲ γυναῖκα. Ἦθελον λοιπον συμβουλευθεῖ πάντας τοὺς φιλομούσους νὰ ζητήσωσιν ὅπως κατασκευασθῇ νέος ναός καὶ νέα αἰθερία διαμονῆ διὰ τὸν χρυσοκόμην Μουσηγέτην...

Ἀπὸ ἡμᾶς, φιλόμουσοι ἀχροαταί, προσδοκᾷ ἡ Φιλαρμονικὴ τὴν πρωτοβουλίαν ἐνὸς τόσον ἐξόχου καὶ εὐγενούς ἔργου!

Ἐλεῖσθε τὸν γυμνὸν Θεὸν τῆς θεοπεσιωτάτης τῶν Τεχνῶν! Ἰδρῦσατε αὐτῷ ἀντάξιον, μεγα, ὑψητέτες δῶμα, ὅπως οἱ ἦχοι τῆς Ἀρμονίας συνδυάζομενοι, ἀνέρχωνται ἀκωλύτως καὶ ἀνευ παρεμβάσεως χαρτονομισμάτων καὶ ἐνοικίων πρὸς τὸν Οὐρανόν!...

Εἶνε μέγα κρίμα ἡ Φιλαρμονικὴ νὰ στερῆται καταλλήλου κτηρίου, ἡ Φιλαρμονικὴ ἣτις ὄργῃ καὶ σφαδάζει καὶ σπαιρεῖ ἣτις πάλλει καὶ δονεῖται, ὡς αἱ χορδαὶ τῆς λύρας τοῦ Ἀνακτος τοῦ Φωτός.

Δώσατε ὅλοι τὸν ὀβολόν σας ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως καταλλήλου καὶ εὐπρεποῦς οἰκοδομήματος διὰ τὴν Φιλαρμονικὴν!

Ποῦ ἡ ἀκτίς σου φέρεται ποῦ τώρα τεθλιμμένη; Δὲν σὲ εὐφραίνει ἀρεθῶν, ὃ ἄστρον, ὁ Μεσσίας; ἢ ἔδυσες διὰ πάντος ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας καὶ μάτην ἄνω σὲ ζητεῖ τυφλὴ ἡ Οἰκουμένη!

Μήπως μαρμαρῖ εἰς τὴν Ἐδέμ ἡ λάμψις σου δεσμία; μὴ εἰς τὴν γῆν τοῦ Γολγοθᾶ περὶλυπος καὶ κλιῶν ἀκτίνας χέρει δάκρυα τὸ φῶς σου τὸ ὠραῖον, ἢ σὲ φρονεῖ τῆς δύσεως ἡ τρομερὰ σκοτία;

Ὅχι, δὲν ἔδυσες, ποτε δὲν ἔδυσες, κοιμᾶσαι... Ὅποταν εἰς τὴν γὰ τὴν του Ἐκείτος ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς γῆς ὀλόκληρον τὸ φῶς σου διεχθή καὶ... σκοτισθῆν, μετέωρον εἰς τὸ κενόν πλατᾶσαι.

T. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗΣ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΜΟΥ

«Εικόνογραφημένη Έπετηρίς των Χριστουγέννων.» Του έτους 1892. Έργα εγκρίτων λογίων. Σελίδες 24.—Λαμπρά. Δέν έχω καμίαν αντίρρησην...—Είς μέγα σχήμα. Μι Εύρωπαϊκάς εικόνας...—Συμφωνά πληρέστατα. Άλλ' από έμέ τι ζητείτε; Α, σάς έννόησα. Πρίν διανοιγώσι τά χείλη, ώμίλησαν οι όφθαλμοί σας. Πολύ καλά, μείνατε ήσυχοι. Θά προσπαθήσω, ευχαριστώ πολύ...

Κρικ-κράκ... κράκ-κράκ! — Τι είνε, Μαρία; έρωτώ την καλλιπάριον Άνδριώτισαν ύπνείτριάν μου, πρῶι πρῶι είσελάσασαν έν τῷ δωματίῳ μου και άντί τοῦ συνήθους σαρώθρου κρατούσαν έν τοίς ροδοχρόοις δακτύλοις μεγαλόσχημον φάκελλον μετ' έγχρώμου ταινίας. Κρύο έχομεν σήμερα... — Έ, σάν 25 Δεκεμβρίου πού είνε, μοι άπαντᾶ λογικώτατα, ένῶ συγχρόνως μοι παρουσιάζει κάτι. — Τι είνε αυτό πάλιν; — Ό γραμματοκομιστής τό έφερε.

Νά είνε έορτή των Χριστουγέννων, να κάμνη ψύχος δριμύ και καθ' ήν στιγμήν αποφασίζεις να φασουλοφιλοσοφήσης; έλλείπει έργου τινός, να σοι κομίζηται αίφνης ώραϊον τεύχος με πολλά, ως θα είκαζε τις, περιεχόμενα ποικίλου ύφους και ποικίλων θεμάτων, είκονοφόρον, με ύποφερτούς στίχους, με σκέψεις και σκαλαθύρματα, είνε άπόλαυσις, δι' ήν θά έθυσιαζον ευχαριστώσας μέγα μέρος του ήμερησίου εισοδήματός μου.

«Ποίος Χριστιανός να μ' ένθυμήθη!», είπον σιγανή τῆ φωνῆ, ένῶ άνανεύων κατορθῶ να δρέψω άνευ πολλοῦ κόπου άπό των αίμοχρών τῆς άπερχομένης νεάνιδος χελίων πονηρότατον μεδίμα.

Έξαπλοῦμαι εἰς τὴν πολυθρόναν μου, συμπλέκω έκτείνων

τούς πόδας, ροφῶ έν κοιτάξ και... άνοίγω τό τεύχος μετά τῆς περιεργίας και προσδοκίας έκείνης, ὅφ' ής πάντοτε καταβανόμεθα, όσάκις κομίζεται ήμίν πράγμα τι τετυλιγμένον, άγνώστου προελεύσεως, και συμπίπτη μάλιστα... παραμονή του νέου Έτους!

Φυλλομετρώ τας σελίδας του, αλλά, κυρίως είπεν, οὐδέν έντελῶς άναγινώσκω. Άπό την λαίμαργίαν μου, άπό τον πόθον τῆς γνώσεως του άγνώστου, θέλω όλα να τά διέλθω συγχρόνως; άλλ' είνε τόσον πολλά, τόσον χρόνον χρειάζεται τις διά να τά άναγνώτῃ, ώστε έν μόνοις τοίς τίτοις ήρκέσθην, και τοῦτο να κορέσω την άνυπομονησίαν μου, διά ταχέας δηλ. επίθεωρήσεως, έπιφυλάξας διά τας μετέπειτα ώρας την άληθῆ τέρψιν. Άλλ' ένῶ έστρεφον οὕτω βιαστικά τά φύλλα, άπό τον θόρυβον ίσως, ... έξύπνησα.

Σκληρά πραγματικότητα! Η «Έπετηρίς» δέν είγεν έκδοθῆ και τοῦτο άπλούστατον· διότι δέν είχομεν έτι Χριστουγέννα. Ητο μόλις ή 10η Δεκεμβρίου. Κ' επειδή πιστεύω εἰς τά όνειρα και θέλω εἰς τὴν ώραϊκην έκείνην παρέλασιν των πρωτοτύπων έργων, ήν είδον, να παρελθῶ κάγω — άφου είνε καιρός — έν τῇ πτωχικῇ μου περιβολῇ, απέδέχθην την εύγενῆ πρόσκλησιν σας, και ίδου τό σκαλαθύρμα μου, άποστελλόμενον, να, εάν κατορθώσῃ και διαφύγῃ τῆς αὐστηρᾶς κριτικῆς τον έλεγχον, παρατεθῆ μετά των άλλων έργων, ως σκιά παρά τό φῶς.

Τώρα, πῶς σκιά αυτό ὄν, θά ίδῃ τό φῶς τῆς δημοσιότητος, δέν είνε δύσκολον να τό είκάσῃτε. Θά τό λάβῃ ως άνταύγειαν άπό τον χείμαρρον του φωτός, όστις θά πλημμυρῆ τας κομψᾶς στῆλας τῆς «Έπετηρίδος» σας. Έῶν δ' ήδη ὄμας χαιρειν, σάς εύχομαι καλοί μου φίλοι:

— Και του χρόνου, και του χρόνου!...

ΔΑΦΝΙΣ

Ο ΘΕΟΣ ΕΝ ΤΗ ΦΘΟΡΑΙ

Αν και τοῦ Πλάστου φέρω τὴν εἰκόνα, Και μέγας και πολλὸς αὐτοκαλοῦμαι, Αν και τὴν γῆν λέγω ἐμὸν λιμῶνα, Και πᾶρ τό ἐν αὐτῇ ἐγὼ καρποῦμαι, Δὲν άγνοῶ πῶς ὄλα τά του κόσμου, Και ὥσα και φυτό και τῶσα άλλα, Τὰ ζῶντα και φυόμενα ἐμπρός μου, Άόρατα μικρά ή και μεγάλα Τρέφουν ἐμέ, πληρ και ἐγὼ νομίζω, Συμβάλλω εἰς τὴν ύπαρξιν έκείνων. Φθορὰν ζῶνι γεννώσασ άντικρύζω Παρτοῦ, τὴν προσοχῆν πολλὸν ἐντείλω.

Γνωρίζω πῶς μικρός καιὼ ὁ τόσος!.. Άπλοῦς, φθαρτός του κόσμου παροδότης, Εκλείπω ὡς ή τῆς πρώτας δόσος, Χωρίς οὐδὲν να πάθῃ ὁ πλανήτης. Αὐτὸς ψυχρός κείποτε κινεῖται, Ένῶ φθορὰ ἐντός του βασιλεύει, Δὲν χαιρει, δὲν ποιεῖ, δὲν ανημερεύει, Άλλ' άκαμπτος τὸν κύκλον του ὀδεύει.

Και ὁμως, ἄν προσέξω, βλέπω πάλιν Πῶς ή φθορὰ κ' αὐτὸν ἐπηρεάζει Πῶς άλλην εἶχεν ὄψιν κ' ή η άλλην Άκόμη κ' εἰς ἐμὲ παρουσιάζει!

Τότε, ἀφῶ γράσσει κ' ὁ πλανήτης, Και ὡχρηῆ και τίκεται και φθίνει, Τὸ πᾶρ βεβαίως μέγας Κυβερνήτης, Πρὸς ὠρισμένον τέγμα διενθύνει...

Τῆς τύχης ἔργον ὄνταται γὰ ἦνε, Τοῦ συμπαιγτος ή τόση ἁρμονία! Πῶς εἰς φθορὰς ζωῆ; πολύ δὲν εἶρε Πῶς συμφωνεῖ αὐτῇ ή διαφωρία!...

Άφου σκοπὸν κ' ἐν τῇ φθορᾷ εἰδρίσκω, Άφου οὐδὲν ἀπὸλλυται ἐν τῇ φθόσει Μάτην τὸν νοῦν μου μάτην ἀναλλασκω!... Τίς, πληρ Θεοῦ, αὐτὸ θά κανορίσῃ;

Μάτην λοιπὸν τσοάυτας θεωρίας, Βλακώδεις και μαρὰς τας καταστρώνω, Άφου τῆς ἰδικῆς μου τῆς πορείας Τὸ τέλος να ιδῶ δὲν κατορθῶρω...

Μυστήριον προφύριστα να μείνῃ, Η γῆ, ἐγὼ κ' ὁ ἐπ' αὐτῆς σκοπός μου Διότι κ' ή φθορὰ ὁμοῦ να γείνῃ, Έκρινεν άναρχατορ ὁ Θεός μου!

Μαγνησία. Α. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΔΙΑΘΛΑΣΕΩΣ

Όπότεν παρατηρῶμεν άντικείμενόν τι έν τῷ ὕδατι κείμενον, άντιλαμβανόμεθα εύκόλως, ὅτι συνεπιὰ του φαινομένου τῆς διαθλάσεως, τοῦτο αναφαιίνεται ὑπεράνω τῆς θέσεως ήν πραγματικῶς κέκτηται, και διά τον αὐτόν λόγον ράβδος τις κατά τό ήμισυ βεβυθισμένη έν τῷ ὕδατι φαίνεται ὡσεὶ τεθλασμένη.

Τὸ ακόλουθον πείραμα εἰρειδεταί επί τῆς ἀρχῆς ταύτης.

Θέσατε έν τινι άγγεῖῳ πεπληρωμένῳ ὕδατος νόμισμά τι, και παρακαλέσατε φίλον σας τινά να τοποθετήσῃ ἑαυτὸν οὕτως, ὡστε ὁ ὀφθαλμός του, ή άκρα του άγγείου και ή κατωτέρα περιφέρεια του νομίσματος να εὑρίσκωνται επί τῆς αὐτῆς εὐθείας γραμμῆς. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν θεᾶται αὐτὸ τό νόμισμα, αλλά τὴν ὑπὸ τῆς διαθλάσεως σχηματιζομένην πλαστὴν εἰκόνα του νομίσματος. Εἰπίτε τότε τῷ φίλῳ σας να μὴ κινήσῃ ἀπὸ τῆς θέσεως του διότι θά εξαφανίσῃτε το νόμισμα χωρὶς να έγγίσητε αὐτό. Πρὸς τοῦτο, δὲν έχετε άλλο να πράξητε ή ν' αφαιρέσητε τό έν τῷ άγγεῖῳ ἐνυπάρχον ὕδωρ, εἴτε διά λεπτοῦ ἀπορροφητικοῦ σωλῆνος ή διά μικροῦ σίφωνος. Άμα ὡς τό ὕδωρ αφαιρεθῆ, ὁ φίλος σας δὲν θά βλέπῃ πλέον τό νόμισμα, τό ὅποσον έν τούτοις κείται ὀπισθεν τῆς πλευρᾶς του άγγείου. Έπαναθήσατε τό ὕδωρ εἰς τὴν θέσιν του και τό νόμισμα θ' αναφανῆ.

Αποτέλεσμα διαθλάσεως.

τό έν τῇ εἰκόνι πρῶτον σχήμα, και καύσατε ὅπ' αὐτό τεμάχιον χάρτου, ὁ αἶψά τότε θά διασταλῆ διά τῆς θερμότητος, και θά παραχθῆ έν ταῦτῳ συνεπιὰ τῆς άμέσου ἀποψύξεως μερικόν τι κενόν σχετικῶς πρὸς τό ἐμβαδὸν του ποτηρίου, τό ὅποσον θ' άρκέσῃ, να ή ἀτμοσφαιρικῆ πίεσις συκρατήσῃ πρὸς τό ποτήριον πινάκιόν τι ἐκ πορσελάνης, τό ὅποσον βεβαίως θά προσαρμόσητε ἅμα τῇ καύσει του χάρτου και πρὸ τῆς ἀποψύξεως του έν τῷ κενῷ ἀναπτυχθσομένου θερμοῦ αέρος. Πρὸς παρεμπόδιον μετα τουτο τῆς εἰσαγωγῆς έξωτερικοῦ αέρος έν αὐτῷ δύνασθε να περιελείψῃτε ἑλαφρῶς τά χείλη του ποτηρίου διά λίπους.

Πινάκιον μετὰ φιάλης. Φιάλη επί φιάλης. Έπειδὴ τό κάτωθι τῆς φιάλης ἐμβαδὸν εἶναι μικρόν και τό διά ταύτης πείραμα καθίσταται δύσκολον να ἐπιτύχῃ, κατορθώνομεν τοῦτο εἰς παρασκευάσωμεν τό έν αὐτῇ κενόν ὄσω τό δυνατόν τελείως θετόντες τὴν φιάλην ἄνωθι ζέοντος ὕδατος. Άμα δ' ὡς πληρωθῆ ὕδρατμου, τοποθετοῦμεν αὐτὴν επί του πινακίου, ὡς ἐμφαίνεται έν τῷ δευτέρῳ σχηματι τῆς εἰκόνας μας, ἀφου περιελείψωμεν τά χείλη διά λίπους, και μόλις έξάξωμεν ταυτην, ἀπὸ του ζέοντος ὕδατος. Τότε ή φιάλη θά αἰωρισθῆ ὑπὸ τό πινάκιον.

Η προσάρτησις των δύο φιαλών ὁμοῦ, ὡς και ή τῆς φιάλης μετὰ του πινακίου ἐπιτυγχάνονται εύκολώτερον. Έν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τοποθετεῖτε τό κάτωθι μέρος των φιαλών ἄνωθι του ζέοντος ὕδατος και ἐνεργεῖτε ὡς άνωτέρω είπομεν.

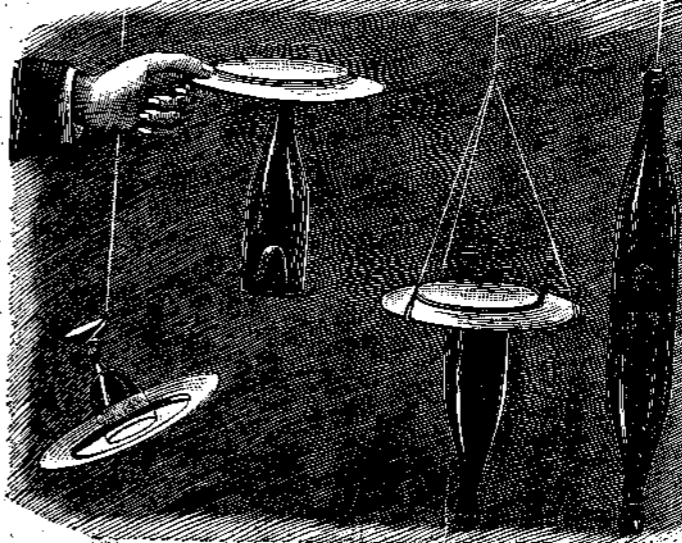
Έν τούτοις, θ' αναφέρωμεν και μικρὰν ὑπόμνησιν πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι τά πειράματα ταῦτα οὐδέν ἐνέχουσι τό παρὰ τὸ εἶδος του εἰδικοῦ βάρους του αέρος, ή ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρας έξασκουμένη πίεσις επί 1 τετραγ. εκατοστομ. ἐπιφανείας, ἰσοδυναμεῖ πρὸς 1 χιλιογρ. 33. ὡστε, επί ἀκρου φιάλης τινός προβαλλούσης ἐπιφανείας. 30 τετραγωνικῶν εκατοστομέτρων περιπέου, τό ἐμβαδὸν έν φ' ήθελε παραχθῆ πληρὴς κενόν θά δύνηται να βαστασῇ βάρος 30 χιλιογράμμων. φ. π.

Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΙΕΣΙΣ

Παρατηρῶν τις ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ήμετέραν εἰκόνα βεβαίως θά συλλάβῃ τὴν ἰδέαν ὅτι τό παρατιθέμενον πείραμα κατορθοῦται τῇ βοηθείᾳ τῆς ἀμμοκονίας δι' ής συγκολῶνται τά ὅλα και μόρρινα (ἐκ πορσελάνης) σκεῦῃ. Ένταῦθα ποσὼς δὲν πρόκειται περι τοῦτου, αλλά θά μεταχειρισθῶμεν ἀπλῶς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν, ὅπως συκρατηθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν τά έν τῇ ήμετέρᾳ εἰκόνι παριστάμενα πινάκια και φιάλα, στήριζόμενα εἰς τό κλασικόν πείραμα των ήμισφαιρίων του Μαγδεμβουργίου.

Στερούμενοι προχείρου πνευματικῆς άντλίας, δι' ής να προπαρασκευάσωμεν τό κενόν, θά κατορθώσωμεν τοῦτο δι' άλλου μέσου καταλλήλου και μερικῶς, πεποιθότες ὅτι τό σχηματισθσομένου κενόν ἀρκεῖ διά τά ήμετέρα πειράματα, ἄπερ έν τοίς ακόλουθοις θά περιγράψωμεν.

Πινάκιον μετὰ ποτηρίου. Αναρτήσατε ἀπὸ τῆς στέγης, ή ἀφ' οἰουδήποτε άλλου σημείου, ἔστω και χαμηλοτέρου ταύτης, ποτήριόν τι ἀπὸ τῆς βάσεως αὐτοῦ, ὡς ἐνδείκνυσι

Ατμοσφαιρικὴ πίεσις.

ράτε με καρφίδας, αλλά να τας τοποθετεῖτε ὑπὸ ὕελλόν τι κενόν άγγεῖον, έν φ' ρίπτετε σταγόνας τινας θειοῦχου άνθρακος, και οὕτως ἀπονεκροῦνται διά τῆς ἀσφυξίας χωρὶς ν' αλλοιοῦται τό σῶμα. φ. π.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΧΡΥΣΣΑΛΙΔΩΝ

Έάν θέλετε να κάμετε συλλογὴν χρυσαλλιδων ή και έντόμων, δὲν πρέπει να τας φνεύετε, οὔτε να τας διαπεράτε με καρφίδας, αλλά να τας τοποθετεῖτε ὑπὸ ὕελλόν τι κενόν άγγεῖον, έν φ' ρίπτετε σταγόνας τινας θειοῦχου άνθρακος, και οὕτως ἀπονεκροῦνται διά τῆς ἀσφυξίας χωρὶς ν' αλλοιοῦται τό σῶμα. φ. π.

Η ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΣΕΕ ΡΑΖΑΔ

Είπε η γνωστή ηρώϊνη των «Χιλίων και μιάς» νυκτός. Νυμφευθείσα υπό τον ήμισον ένθαρρυντικόν όρον να έκτίση διά της ζωής της, την έπομένην των γάμων, την μεγάλην εύτυχίαν να γίνη σύζυγος Σουλτάνου, έσκέφθη ν' αποκοιμίξη τα αίμοχαρη ένστικτα του σύζυγού της, διά των θανμασιών διηγήσεών της, ών τό τέλος άνεδάλλετο πάντοτε διά την έπιούσαν νύκτα.

Διά να ίδη τό τέλος της διηγήσεως ό Σουλτάνος διετήρει την γυναίκα του ταύτην.

Η ήμετέρα είκων δείκνυσι την Σουλτάναν και την αδελφήν της άναμενούσας τον κύριόν των και μεθυσμένας έξ όπιού. Τό όλον της είκόνος είνε θελκτικόν, διαπνεόμενον έκ της γυναικείας έκείνης τρυφιλότητος, της προσιδιάζούσης τη 'Ανατολή.

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΕΚ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

Τη συνεργασία 1,999,990 Έλλήνων

Άγάπη = Σύνθηες τυπογραφικών σφάλμα, αντί άπάτη.
Άγγελος = Όνομα άρσενικόν, πρόσωπον... θη.λυκόρ. Ό κακός δαίμων της ήσυχίας του άνδρος.
Άσκος = Η κεφαλή του έγωιστού ένίοτε τίθεται και τυρός.
Άστυνομικός κλητήρ = Έρυθρόν μαλάκιον με τρεις πόδας, ών ό εις βουρδο.λοιδής. Θα τον εύρετε άσφαλώς, όπου δέν υπάρχει κίνδυνος. Τό φοβητρον των...νηπιών και άγρυνος φύλαξ... έαυτού.

Βασιλεύς = Πολύγραφος ύπογραψών.
Βήμα βουλής = Γολγοθές του Συντακτικού, έκρίωμα της λογικής και... των αριθμητικών κανόνων.
Βούλγαροι = Τα κτήνη της Ιστορίας.
Βουλευτής (πλειοψηφίας) = Μηχανή λαλούσα και όχι κατά τά κοινάματα της Ημερησίας Διατάξεως. Παραρτήματα των ξυλίνων θρανίων πλαγγόνες Έδίσσων διά να σχηματίζουν άπαρτίαν.

Γάμος = Δουλεία έστεμμένη.
Γλώσσα (γυναικεία) = Βαρόμετρον, άκριβέστερον πολύ των του κ. Κωνσταντινίδου, προαναγγέλλον άσφαλώς τάς βροχάς των ύθρων, την χάλαζαν των πρραπόνων, τάς άστραπάς των λουδοριών, τάς βροντάς των βλασφημιών και τον παγετόν των αισθημάτων.

Δάσκαλος = Άνθρωπος, κατά την πιθανωτέραν γνώμην πάντοτε τυλιγμένος εις ποικιλόχρον σάκι και δεσμευμένος με ώτικά διοπτρα. Μορφή ζωολογικού Μουσείου, ήθη προϊστορικής εποχής.

Έρωσ = Όνομα ούσιαστικόν, γένους έκαμφοτερίζοντος, αριθμού... χιλιακατομμυριοστού, πτώσεως... άφείκτου.

Ζήτω = Έπιφώνημα συνώνυμον του ρήματος ζητώ.

Θυμιατόν = Τό άσφαλέστερον μέσον προς έπιτυχίαν σκοπούμένης παροχής.

Κωφότης = Τό εύτυχέστερον έν Έλλάδι νόσημα, όταν είνε... χρόνιον.

Νεύρα = Νόσημα αποκλειστικώς γυναικείον, ένοχλοϋν κατά προτίμησιν τους... συζύγους. Τό non plus ultra της γυναικείας δυνάμεως. Δαίμονες προάγγελοι της λιποθυμίας χαλινοί, δι' ών ή γυνή οδηγεί τον σύζυγον εις τό Κράτος της ύποταχής.

Ντιοιγές = Η τελευταία έν Έλλάδι εξέλιξις της μαύμοδος.

Πάπας = Άέων ήρθημένος με άναριθμήτους αξιώσεις.

Περθερά = Άέων, συνηθέστατα λευκόμαλλον.
Περούχα = Θερμαντική περιβά όρατή καθ' έκάστην... ήμέραν επί τινων ώσειδών κεφαλών.

Πίλος (ύψηλός) = Μέρος άναπόσπαστον της κεφαλής των έν Έλλάδι άμαξηλατών και παντός... έξ Εύρώπης έπανακάμπτοντος σπουδαστού. Παρά τοίς τελευταίοις, μέτρον κουφότητος.

Ρίλα = Εις τά ούλα όξεια, εις την γην άκανόνιστος, εις την γεωμετρίαν τετραγωνική. Με την όρυζα ούδεμίαν έχει συγγένειαν.

Στρατιώτης (άπισπασμένος εις οίκον αξιωματικού) = Μαγειρίσσα, καμαριέρα, μαχτηδι, μαραγκός, λούστρος, νταντά, λακίς, σερβιτόρος, πλύστρα, οιδηρώστρα, και ό... θεματοφύλαξ των μυστικών της κυρίας. (Γενικώς). Στολή βασταζομένη υπό κούκλας. Νευρόσπαστον. τρώγον... κουραμάναν και κειρώμενον έν χερσ.

Φειδίας = Όνομα άκκτάλληλον σφόδρα ως βαπτιστικόν του Έλληνος, του κατ' έξοχήν χασομέρη.

Φυλακαί = Καταλληλότατος σταθμός δι' ένέσεις Κωχίνης. Νεκροταφεία ζώντων.

Χαστοδοκί = Λέξις καθαρώς νεοελληνική, σημαίνουσα την άποτελεσματικωτέραν συνένωσην μεταξύ δύο Ρωμηών. Ένέργεια δι' ής έπιτυγχάνεται πάραυτα ή ταχύτερα κυκλοφορία του αίματος, των ύθρων και... των ιδεών ένίοτε.

Χήρος = Άκάθαρτον ζών στερηθέν του ήμισέως του.

Ψάλτης = Αυτόματον κατά Κυριακήν και πάσαν έορτήν λειτουργούν και άνοψών των εύσεβών τάς ψυχάς εις τον Ουράνον διά της... ρινός. Άντάρτης άδυσώπητος κατά της άκοής. Η φωνή του είνε ό αντίπους της έναρμονίου συμφωνίας. Ό μόνος άνθρωπος, όστις άνεοχλήτως δύναται να ώρύεται ή να αποκοιμίξη άνευ τινός διαμαρτυρίας. Σφιγξ γρίφους άκαταλήπτους συλλαβίζουσα.

Ψρολόγιον = Άκούραστος έπικήδειος ρήτωρ του άπολυμένου χρόνου. Ό πολυτιμότετος διδάσκαλος διά πάντας τους ανθρώπους, πλην των... Έλλήνων.

Δικ.

ΝΕΡΟ-ΨΙΑΙ

Όταν κανείς, πουλάκι μου, κουράζεται πολύ,
Διψά και άν από μακρυνά μι ά βρούσι άντικρύση,
Τρέχει διά να δροσίση
Τά χείλη του... Έτσι κ' έγώ, μ' ένα γλυκό ψιαί,
Τη δίψασμένη μου καρδιά, άχ τότε θα δροσίσω,
Όταν θα σε φιλήσω!

Γ. Π.

ΩΦΕΛΙΜΟΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΗΓΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΒΑΙΣΣΩΝ

Ίδού άπλουστάτη συνταγή, ίσως άσφαλστάτη, κατά των δηγμάτων έν γένει των μελισσών, σφηκών και κωνόπων. Τρίψατε τά δηγθέντα μέρη διά θαλασσίον άλατος έλαφρώς έμπεποτισμένου δι' ύδατος, και θα εξαλειφθώσιν άμέσως ή τε οιδώσις και ό πόνος. Έάν δε προλάβητε και τρίψητε τό μέρος άμέσως μετά τό δηγμα, ούδένα πόνον θα αισθανθήτε.

ΠΩΣ ΚΑΘΑΙΡΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞ ΟΡΕΙΧΑΛΑΚΟΥ ΕΚΕΥΗ

Πριν ή καθαρίσητε τά ορειχάλκινα κερυρωμένα ή μη σκεύη σας, πρέπει πρώτον ν' αφαιρέσητε τάς τυχόν επ' αυτών εύρισκομένας οικασθήποτε κηλίδας λίπους κτλ. διά της χρήσεως μικρής ποσότητος σόδας ή καυστικής ποτάσεως έν θερμψ ύδατι διαλελυμένης. Άμα δ' ως άποξηρανθώσι, λάβετε χρωστήρα, δν άφού έμβαπτίσητε έν διαλύσει συνισταμένη εκ 32 γραμμαρίων άζωτικού όξέος και 4 γραμμαρίων θειούχου λευκαργιλίτιδος (sulfate d'alumine) άναμειγμένων μετά 125 γραμμαρίων καθαρού ύδατος, περιλείψατε τά σκεύη σας και άμα αναλάβωσι την προτέραν λαμπρότητα των στεγνώσατε αυτά έν τψ ήλιψ ή πλησίον της πυράς.

ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΙΤΥΡΙΑΣΕΩΣ

Η επί της κεφαλής αναφανομένη πιτυρίασις επιφέρει συνήθως την φαλακρότητα, και επειδή ούσα άπόρροια της κακής καταστάσεως του αίματος ούδέν των συνήθων φαρμάκων συντελεί προς εξαλείφιν αυτής, παρατίθεμεν ώδε τρεις συνταγάς της βαρωνίδος Staffe, ήτις συμβουλεύει την δοκιμήν αυτών.

1) Διαλύσατε 60 γραμμάρια κρυστάλλων άλκυονίου(σόδας) έν μιξ λίτρας ύδατος. Προσθέσατε 30 γραμμάρια ύδατος Κολονίας. Βρέξατε έντός μιάν ψήκτραν της κόμης και περιλείψετε καθ' έκάστην επανειλημμένης την κεφαλήν.

2) Άλείψατε διά του όπου του λεμονίου τό πάχον μέρος προσέχοντες όσα τό δυνατόν να μη βρέχονται αι τρίχες της κόμης.

3) Λάβετε 10 γραμμάρια ξύλου του Παναμά, βράσατε έντός ήμισείας λίτρας ύδατος βροχίνου. Πλύνετε τό μέρος της κεφαλής διά της διαλύσεως ταύτης δις ή τρίς καθ' εβδομάδα.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΩΝ ΚΑΘ' ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

Περάσατε διά της κρησάρας ποσότητά τινα στάκτης, και είτα θέσατε ταύτην είτε έντός μικρού βυτίου, είτε έντός άγγείων, και έν όσα συλλέγετε τά ώς σας τοποθετείτε αυτά έν τη στάκτη ταύτη, προσέχοντες ώστε να τά καλύπτετε έντελώς και να μη εφάπτωνται τά μέν των δέ.

ΠΡΟΣ ΕΞΑΛΕΙΨΙΝ ΤΩΝ ΕΡΥΘΡΩΝ ΚΗΛΙΔΩΝ

Προς εξαλείφιν των επί του δέρματος του προσώπου αναφανομένων ερυθρών κηλίδων (πιτσιλάδων) γίνεται συνήθως χρήσις του έξής αποστάγματος.

Θέσατε έν φιάλη τινί 300 γραμμάρια (τριανταφυλλονέρου) και 300 γραμμάρια αποστάγματος χρησμηλιάς μετά 8 γραμμαρίων βώρακος. Πλύνετε τό πρόσωπον δι' αυτού και θα εξαλείψητε ταχέως τους εχθρούς τούτους της ωραιότητος.

ΠΟΝΟΣ ΕΝ ΕΥΤΥΧΙΑΙ

Έν μέσω δύο καλλωτών κυμαίρετ' ή ψυχή μου,
Άλλά δέν δόναμαι χαράν τά έθρα και γαλήνην
Κυμαίρομαι και ναγαθώ εις θαλασσίαν θίρη,
Άπό ένψ διαρελιδών λιμέρες έναρτί μου.

Κ' είνε άμφοτέρω ξαρθαί, ως Νθυμαί των λειμώνων,
Η μία εις άπειρος, φαιδρά, μικρά εισίτι,
Η άλλη είνε ώριμος εις πάθη και εις έτη,
Άλλ' άμφοτέρας άγαπώ με πάθος και με πόρον.

Ποίας λοιπόν τόν έρωτα να προτιμήσω, ποίας;
Ποία θα φέρη την χαράν μακρόχρονα τόν πόρον;
Ίδού ό πόρος μου, ιδού εις πόρος σαβαρόνων
Την άνθηράν μου διαρξεί έντός της εύτυχίας.

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΠΩΣ Ο ΘΕΟΣ ΔΙΑΝΕΜΕΙ ΤΑ ΑΓΑΘΑ

Νίος τις έμέμπετο της Τύχης και παρπονείτο κατά του Θεού λέγων: «Ό Θεός είναι άδικος, διότι ένψ εις άλλους δίδει πλούτη και σωρείαν αγαθών, εις έμέ ούδέν άπολύτως χορηγεί! Πώς θα παλαιώω κατά της ζωής άφού τίποτε δέν έχω;»

Έρών τις μονόφθαλμος άκούσας ταύτα, τψ λέγει.
— Νομίζεις ότι είσαι τόσοσ πίνης, όσον φαίνεσαι; Δέν σοι έδωκε ό Θεός υγιείαν και νεότητα;
— Δι' αυτό ούδόλωσ παρπονούμαι' άπ' εναντίας κολακεύομικι έχων δυνάμεις και άκμήν.
Τότε ό γέρων λαμβάνων αυτόν από της χειρός, τον έρωτα.

— Μου δίδεις αυτό τό χέρι διά χιλια τάλληρα;
— Για τό Θεό! όχι βεβαία.
— Μου δίδεις τό ένα σου μάτι διά δέκα χιλιάδες τάλληρα;
— Ούτε, ούτε.....
— Τι μου δίδεις να σε κίωω πλούσιον;
— Τίποτε.....
— Ούτε ένα δάκτυλο της χειρός σου;
— Ούτε, ούτε, ούτε... μη μου τό λέγεις κών....
Τότε ό γέρων πλησιάζων τψ λέγει εις τό ούς:
— Μη παρπονείσαι, διότι είσαι πλουσιώτερος έμού. Βλέπεις, ζητώ ν' αλλάξω τά χρήματά μου με την νεότητα, με την υγιείαν ή και με ένα μόνον όφθαλμόν, και δέν εύρίσκω κανένα, μη κανένα... Τι παρπονείσαι, φίλε μου;
Και...τόν άπεχαιρέτησε.

ΡΟΥΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Τό γνώθι σαυτόν είνε ό τύπος του συμβολαίου, όπερ συνήψαμεν με την μετροφοροσύνην.

Η παραδοξωτέρα περίοδος του γυναικείου βίου άναντιρρήτως είνε ή χηρεία.

— Φίλημα ή δάκρυ;
Τό πρώτον, άλλ' ει δυνατόν, άνευ...σιέλου.

Πάντοτε παρατήρησα ότι οι γόνιοι των μεγάλων άνδρων άποβάλλουσι την κεφαλήν των, επί τό άπλουστερον...

— Τι εστιν άδιαφορία;
Χάσμημα της καρδιάς, προαναγγέλλον τον ύπνον της Άγάπης.

Έάν ύποτεθή, ότι ό Θεός έχει ύποπέση μέχρι τουδε εις άμαρτημα, άναμφιβόλωσ πρέπει να κατηγορηθή επί πλαστογραφία. Μας βεβαιούν, ότι έπλασε τον άνθρωπον κατ' εικόνα και όμοίωσιν του' ούδεμία μένει άμφιβολία ότι τό πλάσμα του είνε εικόνηκόρ.

— Τις είνε εύτυχής έν τψ κόσμψ τούτψ;
Ό όλιγώτερον δυστυχής.

Οι πρόγονοί μας έλεγον ότι ή σιωπή είνε χρυσός. Σήμερον ή διαφορά είνε ότι άν άλλοτε έτιμάζτο ή σιωπή, σήμερον τιμάζται ό χρυσός.

— Τι εστι ποιήσις;
Οίησις.

Έάν εκ των νεκρών άνίστατό τις διά μιάν στιγμήν και μάς έλεγε τί ήσθάνετο νεκρωθείς, μοι φαίνεται, ότι οι θεολόγοι και οι ιερείς θ' άπέθνησκον τέλειον της πείνης.

Άλλοτε τά ζψα ώμίλων' σήμεραν γράφουν.

— Θέλετε να έχετε πτέρυγας;
Πρό παντός πόδας, διχ να... λακτιζώ.

— Τι τερπνότερον έν Έλλάδι;
Τό μασσών, ροχαλίζειν και... άγορεύειν.

Έκ των Ολυμπίωνθεών της άρχαιότητος, ό παραξενότερος θα ήτο άναμφιβόλωσ ό Ζεύς. Άληθής Ζευ-έξης.

μη.

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ

"Ὅπως τὸ δένδρο μὲν ἔς τὴ γῆ ριζώνεται κ' ἀπλώνει,
Καὶ κάθε ἡμέρα ἔς τὴν κορφή περὶ λεπτὰ κλαδιά,
Ἔτσι κ' ἐμὲ ἔς τὰ στήθη μου ὁ ἔρωσ σου φουντώνει,
Κι' ἀπλώνεται καὶ μοῦ ξεσκλῆ τὴ μαύρη μου καρδιά.

"Ὅπως τὸ κῆμα σιγαρὸ ἀπάνω ἔς τ' ἀκρογιάλι
Κτυπᾷ, κ' ἐξαίφνης ὁ βορείας τὸ ριχτεῖ μὲ θυμό,
Ἔτσι κ' ἐμὲ ἡ καρδοῦλα μου ἐνῶ γλυκὰ μοῦ πάλλει,
Ραρίζετ' ὅταν μὲ θωφῆς ψυχρὰ μὲ στεναγμό....

"Ὅπως ὁ ἥλιος τὸ πρῶτ' ὁπότεν ἀνατέλλει,
Τὰ περίε κατακόκκινα καὶ θαυμαστὰ ποιεῖ,
Ἔτσι κ' ἐμὲ, ὅταν φαίρεσαι ἔς τὰ χεῖλη μὲ τὸ γέλι,
Μὲ κοκκινίζεις, κ' ὁμορφῶ μοῦ δίρεις καὶ ζωή.

"Ὅπως τὸ βράδυ σκοτεινιά, ὅταν ὁ ἥλιος δόση,
Ἀρχίζει, πρὶν ἔς τὸν οὐρανὸ προβάλλῃ τὸ φεγγάρι,
Ἔτσι κ' ἐμὲ κατὰ μανθρὰ μοῦ φαίνετ' ὄλ' ἡ φύσι;
Πρὶν γὰρ σὲ ἰδῶ ἔς τὰ μάτια μου ἀφρόπλαστο χαμάρι.

Σῦρος

Γ. Α. Π.

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

Ὁ ἰατρός ἀποτεινόμενος πρὸς τινὰ ἀσθενῆ του.
— Σὲ συμβουλεύω, φίλε μου, νὰ μὴ πίνης πλέον οἶνοπνεύ-
ματα, ἅμα γίνης καλά.
— Ἄμ τότε, εἰς τί θὰ μοῦ χρησιμεύσῃ νὰ ἰατρευθῶ ;

✦

Εἰς ὀπαδὸς τοῦ Βάκχου ἀποτεινόμενος πρὸς τινὰ ναύτην.
— Δὲν ἐπίστευα νὰ ἔχη τόσο νερὸ ἡ θάλασσα.....
— Καὶ ποῦ νὰ ἴδῃς τὸν πάτο.....

✦

Ὁ κ. Δ.... ἠρώτα τὸν φίλον του.
— Ἐγὼ πάντοτε πεινῶ τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς νυκτός,
ἡ δὲ σύζυγός μου θέλει νὰ δειπνώμεν τὴν ἕκτην καὶ θυμόνω,
πῶς σοῦ φαίνεται ;
— Ἀστεῖον.
— Διατί ;
— Διότι ἡ ἰδική μου θέλει νὰ κοιμώμεθα τὴν ἑνάτην καὶ
ἐγὼ τὴν δεκάτην καὶ συγκατανεύω.

✦

Ἰατροῦ τινος ἡ σύζυγος ἔτεκε τὸ πέμπτον τέκνον.
— Ποῖος μᾶς τὸ ἔφερε ; ἠρώτα ὁ πενταετής Ἰωάννης τὸν
πατέρα του.
— Ὁ Θεὸς παιδί μου, ὁ Θεὸς μᾶς τὸ ἔφερε....
— Ἄ ! ναὶ ζεύρω, ὁ Θεὸς μᾶς τὰ δίδει μικρά, καὶ οἱ ἰα-
τροὶ τοῦ τὰ δίδουν πίσω, ὅταν μεγαλώσουν.

✦

Ἐνενηκοντοῦτις πλουσία κυρία ἀφῆκε τὴν ἐξῆς διαθήκην.
« Ἀφίνω εἰς τὸν ἰατρὸν μου κ. Κ..... διὰ τὴν πολλὴν
πρὸς ἐμὲ ἀφοσίωσίν του, τὰς πολλὰς ἰατρικὰς περιποιήσεις
του καὶ τὰς πεφωτισμένας γνώσεις του, χάρις εἰς τὰς ὁποίας
ἔζησα ἕως τῶρα, τὰ περιεχόμενα τοῦ τρίτου ἔρμαριου μου».
Ἀνοιχθέντος δὲ τούτου, εὐρέθησαν ἀνέπαφα ἄπειροι συν-
ταγαί, καταπότια, κυτῖα καὶ φάρμακα, τὰ ὅποια ἀπὸ δε-
καιτίας τῆς διάταξο ὁ κ. Κ....

✦

Ὁ ἀστυνόμος κ. Ν..... συλλαβὼν δύο λωποδύτας
— Ποῦ κατοικεῖς ; ἐρωτᾷ τὸν ἕνα.
— Πουθενά, κύρ ἀστυνόμε, ὅπου τύχει.....
— Ἄ ! ἔτσι ; ἀμ αὐ ; ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἕτερον.
— Ἐγὼ.... ἐγὼ.... νά, πλησίον τοῦ συντρόφου μου.....

✦

Εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν Εὐελπίδων

- Ὅποια ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς ;
- Τριάκοντα ἑπτὰ ἑκατομμύρια περίπου λεύγας.
- Καὶ πῶς εὐρίσκετε τὸν ἀριθμὸν αὐτόν ;
- Καταπληκτικόν!...

ΟΙΚΙΑΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΑΙ

Γλυκίσμα ἐκ οὐκων.

Ἐκλέξατε ἐκ τῶν ἀνωτέρω καρπῶν τοὺς μᾶλλον ὠρίμους
καὶ ἀβλαβεῖς, καθαρίσατε αὐτοὺς ελαφρῶς διὰ λεπτοῦ ὑφά-
σματος καὶ ἐμπήξατε μικρὸν τεμάχιον φλοιοῦ λεμονίου εἰς
ἕνα ἕκαστον. Θέσατε εἴτα τὰ σῦκα ἐντὸς ἀγγείου, ὅπερ πλη-
ροῖτε διὰ ζέοντος ὕδατος, καὶ καλύψατε διὰ πινακίου κα-
λῶς ὅπως διατηρηθῆ ἡ θερμότης ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον. Μετὰ
εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας ἀνασύρσατε αὐτὰ ἐν πρὸς ἐν, τοποθε-
τήσατε ἐντὸς ὑδροσεροῦ ὕδατος καὶ κατόπιν σπογγίσατε ταῦτα.
Τότε διαλύσατε ἐντὸς λέβητος τρία τέταρτα σακχάρους διὰ
μῖαν ὀκτὼ οὐκων, βράζετε αὐτὴν, ἐξαφρίζετε καὶ θέτετε τὰ
σῦκα ἐν τῷ σιροπιῷ ὅτε δὲ θὰ κατασταθῶσι ἀπαλὰ τὰ το-
ποθετεῖτε προσέχοντες ὥστε νὰ μὴ ἀλλοιωθῶσι, ἐντὸς ἀγγ-
γείων μετὰ τοῦ σιροπίου, καὶ ὅτε θὰ ἐπέρχηται ἡ ὀρεξίς
σας ἐν τῷ στομάχῳ σας.

Χρησιμοποίησις τοῦ ξηροῦ ἄρτου.

Ἴδου πρόχειρον γλυκίσμα κατασκευαζόμενον ἀπὸ τεμά-
χια ξηροῦ ἄρτου, ἅτινα συνήθως ρίπτομεν εἰς τοὺς κύνας
καὶ ἐν τούτοις χρησιμοποιοῦνται διὰ τὰ τέκνα μας. Βρά-
σατε μῖαν ὀκτὼ γάλακτος καὶ ρίψατε ἐντὸς ἀνάλογον σάκ-
χαριν, ἐλάχιστον ἄλας, ἡμισυ κοχλιάριον ἀποστάγματος χρυ-
σομηλέας, καὶ ὀλίγον φλοῖον λεμονίου, μέχρις ὅτου τὸ γάλα
μεινῇ τὸ ἡμισυ. Τότε θέσατε ἐντὸς αὐτοῦ τεμάχια ἄρτου
κεκομμένα ἐν σχήματι καὶ μεγέθει πεντοδράχμου, ἀφήσατε
νὰ ἐμποτισθῶσι καὶ μετὰ τούτου ἀποστραγγίσετε, διαπε-
ράτε αὐτὰ ἐντὸς αὐγῶν κτυπημένων καὶ τηγανίσετε. Πρὶν
ἢ τὰ φάγετε τὰ ἐπιπάζετε διὰ σακχαρόκονεως.

Ἰδιὸν τῆς νεότητος.

Ἡ ἀκόλουθος συνταγὴ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1711, εἶναι
ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ καὶ δράσει παρα πολλοῖς καὶ δημοσιεύομεν
αὐτὴν διὰ τὸ ἀξιοπεριεργον.

Θέσατε ἐντὸς πέντε ὀκάδων οἴνου λευκοῦ καλλίστης ποιό-
τητος, 10 ὀκά καλὰ, καὶ δύο νεοσσούς περιτερωδῶν, καὶ ἀφή-
σατε ταῦτα ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας. Μετὰ ταῦτα ἀποσταλά-
ξατε τὸ ὑγρὸν καὶ κρατήσατε δύο μόνον ὀκάδας τοιοῦτου
ἀποστάγματος, ἐν ᾧ ρίπτετε δύο οὐγγίας τρυγικοῦ ἐλαίου,
μῖαν καὶ ἡμισίαν οὐγγίαν ροδονέρου, ἴσην ποσότητα ἀπο-
στάγματος χρυσομηλέας καὶ δέκα κόκκους μόσχου.

Πλύνετε τὸ πρόσωπον δι' αὐτοῦ ἐκάστην πρωΐαν καὶ
ἑσπέρας καὶ θὰ εἶναι πάντοτε νεανικόν.

Ζωμός ἐκ βατράχων.

Ἴδου καὶ μία συνταγὴ διὰ τοὺς παμφάγους.

Κόψατε εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ καθουρδίσατε ἐντὸς βου-
τύρου ἀναλόγου ἐν κρόμμυον, τὰ λευκὰ δύο πράσων, δύο
ἕως τρία καρότα, ἐν γογγύλιον, καὶ εἴτα χύνετε δύο λίτρας
ζέοντος ὕδατος. Ἀλατίσατε, πιπερώσατε καὶ ἀρωματίσατε
κατὰ βούλησιν.

Ἦδη ἐτοιμάσατε (γδάρατε) πενήκοντα βατράχους, πλύ-
νατε αὐτοὺς κλιῶς, στολίσατε μὲ γαρύφαλα ἢ κανέλλα, καλ-
λωπίσατε. Θέσατε αὐτοὺς ἐντὸς καθαροῦ λεπτοῦ ὑφάσμα-
τος ἐκ μουσελίνης, καὶ ἀφοῦ τοὺς βράσατε οὕτως ἐπὶ 30—40
λεπτὰ τῆς ὥρας, τοὺς ἀποσύρετε, καὶ ἀφοῦ τοὺς καθουρδί-
σετε ἐπ' ὀλίγον ἐντὸς τοῦ ὡς ἀνωτέρω παρασκευασθέντος
βουτύρου, τοὺς σερβίρετε, θὰ εἶναι ἐξαισιῶσι !

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ζωμόν, ἀναλόγως τῶν ἀτόμων, περᾶτε
ἀπὸ τροπικῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρω χορταρικῶν, τὰ ρίπτετε ἐν-
τὸς τοῦ ζωμοῦ καὶ θὰ ἔχητε γευστικώτατον, θρεπτικώτατον
καὶ ἐξαιρετὸν ζωμόν, οὗτινος πολλὴν χρῆσιν ποιοῦσιν ἐν
Εὐρώπῃ οἱ βατραχοφίλοι.

Κόσος.